

UNIVERZITET U SARAJEVU

FILOZOFSKI FAKULTET

ODSJEK ZA ORIJENTALNU FILOLOGIJ

TURCIZMI U GORANSKOM JEZIKU

Završni magistarski rad

Kandidat: Sumejja Misini

Mentor: Prof. dr. Kerima Filan

Sarajevo, 2022. godina

SADRŽAJ:

UVOD.....	4
GORA.....	6
TURCIZMI U GORANSKOM JEZIKU	10
A.....	10
B.....	18
Č.....	28
Ć.....	33
D.....	38
Dž.....	44
Đ.....	47
E.....	49
F.....	52
G.....	55
H.....	58
I.....	70
J.....	74
K.....	80
L.....	94
LJ.....	95
M.....	96
N.....	105
O.....	109
P.....	110
R.....	114
S.....	116
Š.....	124
T.....	128
U.....	138
V.....	140

Z	142
ZAKLJUČAK.....	147
IZVORI.....	149
LITERATURA	149

UVOD

U ovom radu obrađevit će se turcizmi koji se koriste u jeziku stanovnika Gore. Geografski Gora je smještena u podnožju Šar-planine a njeno područje pripada trima državama, najvećim dijelom Kosovu, zatim Albaniji i dva sela pripadaju Sjevernoj Makedoniji. S obzirom da je ovo područje podložno raznim migracijama i da je na putu seoba naroda i jezik naroda koji su tu živjeli izložen je raznim utjecajima te se tokom vremena mijenjao. Pored jezika mijenjali su se i običaji. I danas se njeguju neki običaji za koje se smatra da su ih donijeli narodi iz Azije.

Dolaskom Osmanlija na područje Balkana jezici balkanskih naroda poprimili su dosta riječi i izraza iz osmansko-turskog jezika. Takve su se promjene odvijale i u jeziku stanovnika Gore. Nakon odlaska Osmanlija sa područja Balkana u jeziku su ostali brojni turcizmi različito raspoređeni po područjima; u nekima su prisutni u veoma velikom broju, a u drugima su nešto manje zastupljeni.

Što se tiče kretanja naroda preko područja Gore, pored Turaka ovdje su živjeli i narodi iz Sirije, odnosno Halepa. Jedan dokaz o tome je tarih na kamenoj ploči koji je zazidana u munari džamije izgrađene 1289. godine u selu Mlike, te se smatra da je to jedna od najstarijih džamija na Balkanu.¹

Pored jezika i običaja stanovnika Gore zanimljiva je i njihova etnogeneza. Mjestimično se u literaturi navodi da je to slavenski narod i njegovo se porijeklo dovodi u vezu sa Bogumilima. Za vrijeme Osmanskog carstva ponajviše se stanovništvo Gore okreće Turcima, najvjerojatnije zbog vjeroispovijesti. Međutim, kasnije se Gorani, ili kako se u narodu zna reći „Našenci“², na popisima stanovništva izjašnjavaju kao muslimani. Prema nekim autorima stanovnici Gore su Bošnjaci, kako se većina njih danas izjašnjava.

Jedan broj turcizama obrađenih u ovome radu pripada govornom jeziku stanovnika Gore. Svi se turcizmi navode sa tumačenjem njihovoga značenja na bosanskom jeziku. Uz to, u radu se

---

¹ <https://www.preporod.com/index.php/sve-vijesti/drustvo/kultura-i-nauka/item/5227-kosovo-mlicka-dzamija-najstarija-na-balkanu-potvrda-iz-damaska>

² Običaj je među stanovnicima Gore i Prizrenske regije u međusobnoj komunikaciji da se nazivaju Našenci, Našenec, Naško što znači neko ko pripada toj zajednici.

navodi njihov ekvivalent u savremenom turskom jeziku. Neki od turcizama imaju isto značenje kao i u savremenom turskom jeziku, dok se neki u goranskom jeziku koriste u drukčijem značenju. Svi turcizmi koji su obrađeni u ovome radu potkrijepljeni su primjerima iz govornog jezika sa prijevodom na bosanski jezik. Značenje ekvivalenata goranskih turcizama koja oni imaju u savremenom turskom jeziku navode se prema Tursko-srpskom rječniku. Vokal $\bar{i}$ prisutan u primjerima iz govora stanovnika Gore izgovara se produženo, između kratkog i dugog vokala. Fonološki sličan je turskom "ı", arapskom "ﻯ" tj. hemze/elif sa sukunom i albanskom "ë" ali ne i ortografski. Po ishodištu je blizak bosanskom vokalu "i" ali u goranskom jeziku je bezvučan.

Osim primjera iz govornog jezika u radu se pokazuju i turcizmi prikupljeni iz poetskih i proznih sastava goranskog naroda. Riječ je o narodnoj poeziji i prozi sačuvanoj u pisanom obliku. Također prisutni su i primjeri iz usmenih narodnih priča. Tih je turcizam manji broj u odnosu na one iz govornog jezika. I za te turcizme navode se primjeri njihove upotrebe u govornom jeziku. Sve sam primjere prikupljala samostalno u svrhu izrade ovoga rada. Važno je istaknuti da neki turcizmi imaju različit oblik u govornoj realizaciji. U radu se pokazuju svi njihovi oblici koje sam zabilježila u konkretnim govornim situacijama.

Turcizme u govoru koriste i stariji i mlađi stanovnici Gore. Moji primjeri pripadaju govoru 20 i 21. stoljeća. Prikupljeni su u periodu od 2019. do 2022. godine. Potrebno je istaknuti da su u govoru starijih osoba prisutni turcizmi koje mlađi naraštaji sve manje koriste u svom govoru, zbog čega se može reći da polahko izumiru.

GORA

Što se geografskog položaja tiče Gora je smještena na jugu Kosova na padinama Šar-planine, na tromeđi Kosova, Albanije i Makedonije. Od Prizrena je udaljena 37 km u pravcu juga. Grad Dragaš je administrativno sjedište regije Gora koja je Berlinskim kongresom podijeljena na tri dijela između navedene tri regije. Najveći dio od devetnaest sela nalazi se na području Kosova, devet sela na području Albanije i dva sela se nalaze na području Sjeverne Makedonije.

Devetnaest sela koja pripadaju Kosovu su: sela Gore pripada Kosovu: Restelica, Brod, Kruševo, Globočica, Zlipotok, Vraništa, Mlike, Bačka, Dikance, Kukaljane, Ljubošta, Leštane, Dragaš (Krakošta), Radeša, Orčuša, Dornji Krstec, Gornji Krstec, Dornja Rapča i Gornja Rapča.

Albaniji su pripala goranska naselja: Šišteec, Borje, Zapod, Pakiša, Orgosta, Crnjeljevo, Košarišta, Orešek i Očikle.³

U Makedoniji, sa južne strane Šar-planine, na obodu Pologa, nalaze se Urvič i Jelovjane, dva goranska („torbeška“) sela, čiji su stanovnici uglavnom Gorani doseljeni ovamo krajem 18. stoljeća, ili su to potpuno goranizirani doseljenici iz drugih krajeva.⁴

Što se tiče kulture i običaja naroda Gore dominantni su muslimanski običaji, ali ima i dosta slavenskih običaja. Zanimljivo je da u običajima stavnika Gore ima i tragova šamanizma koji je došao u ove krajeve raznim seobama naroda iz Srednje Azije, a pored ovih i slavenski i muslimanski običaji. Da spomenemo neke običaje: Tradicionalne svadbe traju po nekoliko dana; u povodu sunećenje dječaka priređuju se ceremonije. Prisutno je i obilježavanje Đurđevdana. Lokalno stanovništvo svakodnevno nosi tradicionalnu nošnju, žene dimije, šamije i terlik⁵, a za svečane prilike oblači se svečano ruho koje se u malim nijansama razlikuje od sela do sela (skutača, košulja, anterija, nogajce, đerdani, fes, mintan, jeljek, bašmarama, sviljče i td.). U

---

³ Idrizi S., *Jezik i stil narodne poezije Gore*, str. 18., Prizren, 2012.

⁴ Isto, str. 18. i 19.

⁵ Vrsta narodne nošnje koji nose udate žene, crni mantil do ispod koljena koji ima srmeni, svileni ili „zlatni“ vez po rubovima. Oblači se kada žena izlazi iz avlije i sve dok je vani i među muškarcima koji joj nisu mahrem (rodbina). Na ulicu se ne izlazi bez ovog mantila. Također postoji više vrsta, za svaki dan, za svečane prilike, za tek udate, srednje dobi, starije žene, i udovice. Razlika je u sjaju i vezu.

nekim selima prilikom veselja i muškarci oblače narodnu nošnju, dok je u nekma taj običaj napušten. Stanovništvo Gore je naročito poznato po izradi puški i slastičarstvu. Kada stanovnici koji su se nastanili u tuđini dođu u posjetu Gore, onda oblače tradicionalnu nošnju koja simbolizira njihovu neprekidnu vezu sa porijeklom.

Geografski prikaz regije Gora

Goranci ili Našenci su jedna od manjih zajednica na Kosovu. Lokalno stanovništvo se uglavnom bavi stočarstvom ili ugostiteljstvom. Stanovništvo Gore, uglavnom muškarci bili su u pokretu, radili su na različitim stranama Balkana i svijeta, te su na taj način dolazili u kontakt sa drugim jezicima.

U goranskom jeziku zastupljen je veliki broj turcizama i orijentalizama koji se smatraju sastavnim dijelom tog jezika. Goranski ili našenski (naš jezik) ima karakteristike slavenskog jezika i mogu ga razumjeti govornici bosanskog, hrvatskog, srpskog, crnogorskog i makedonskog jezika. Također, našenski jezik nije standardizovan te se u obrazovanju koristi bosanski ili srpski jezik na području Kosova, na području Sjeverne Makedonije makedonski i na području Albanije albanski jezik.

⁶ https://de.m.wikipedia.org/wiki/Datei:Gora_Region_between_Kosovo_and_Albania.png

Zbog raznih uticaja Gora je više puta bila ruta kojom su se kretali razni narodi. Kada se postavi pitanje o etničkom porijeklu stanovnika Gore, ne može se sa sigurnošću reći kojoj etničkoj skupini u potpunosti pripadaju. Na ovom području kroz historiju došlo je do velikih pomjeranja stanovništva i migracija. S jedne strane mogu se povezati sa Avarima, Pečezima, Jorucima, Kumanima, a s druge strane sa Osmanlijama. Također mogu se povezati i sa plemenima koja su migrirala sa Krima, te etničkom strukturom koja je migrirala iz Sirije. Neki istraživači smatraju da je neosporna veza stanovnika Gore sa Bogumilima, što se može primjetiti i iz nekih bogumilskih običaja koji se još uvijek njeguju među stanovništvom Gore.

Sve do 1912. godine, pa i docnije, stanovnici Gore se u nacionalnom pogledu poistovjećuju sa Turcima. Mada se ova identifikacija prvenstveno vezuje za vjersku komponentu i označava pripadnost islamu, ona u sebi sadrži i elemente pripadnosti turskoj državnoj zajednici zato što je vrijeme od gotovo pet stoljeća turske uprave u narodu stvorilo osjećaj zaklona i sigurnosti. Osim odrednica Turci i Bošnjaci, narod koristi i neke druge odrednice kao „našinec”, Torbeš i Goranin. Međutim, na zvaničnim popisima stanovništva (1961, 1971, 1981. i 1991. godine) žitelji Gore se u apsolutnom broju izjašnjavaju kao Muslimani. Posljednjih godina se sve veći broj Gorana nacionalno izjašnjava kao Bošnjaci čime želi nastaviti kontinuitet sa muslimanskom nacijom.⁷

Tipična kuća u Gori se mijenjala kroz historiju. Najstariji tip je bila prizemna kuća od kamenih zidova ili „pljita“ (ćerpića) pokrivena ražanom slamom. Na sredini kuće je bilo ognjište („ugnjište/ugnišće“), a po krajevima raspoređeno posuđe. Ovo je bila tipično stočarska kuća. Kasnije, postepenim prelaskom sa stočarstva na pečalbu, nastaju promjene i u pogledu tipa kuće. Tada se grade kuće na dva sprata sa unutrašnjim stepenicama. Donji kat, „klječ“, je služio za čuvanje namirnica i držanje stoke, dok se gornji koristio za stanovanje. Kuće su građene od kamena a kao vezivni materijal korišteno je blato. Kuće su bile pokriveno kamenim pločama ili, veoma rijetko, slamom, dok se drvo kao pokrov („pošiv“) nije koristilo. Zadnjih decenija prošloga stoljeća ovaj tip kuće je u kosovskom i makedonskom dijelu Gore gotovo u potpunosti promijenjen i modernizovan, dok se u albanskom dijelu održao do danas.⁸

---

⁷ Idrizi S., Jezik i stil narodne poezije Gore, str. 51., Prizren, 2012.

⁸ Isto, str. 20.

Na govor Gore sigurno da ima uticaja i albanskog jezika zbog višestoljetnih kontakata i veza. Zasigurno je da je veći broj albanizama prisutan u dijelu Gore koji se geografski nalazi u Albaniji. Neke fonetske promjene desile su se pod utjecajem albanskog jezika i udomaćile su se u goranskom jeziku. Također i u leksici susrećemo se sa albanizmima, ali u znatno manjoj mjeri nego što je riječ o turcizmima. Neke od tih riječi su *nusa* (snaha, mlada, nevjesta), *đuša* (punica) itd. Na žalost ova tematika nije dovoljno istražena tako da nemamo tačne podatke o tome koliko je albanski jezik ostavio uticaja na goranski jezik.

Danas prisutna su mnoga istraživanja turcizama. Iako ima interesa za istraživanje turskog jezika na Balkanu, do sada nije objavljen ni jedan rad ovog tipa o turcizmima u goranskom jeziku.

TURCIZMI U GORANSKOM JEZIKU

A

abadžije – abadžije. (tur. **abacı** – abadžija.)

Mehmed cef život bif abadžija. (Mehmed je cijeli život bio abadžija.)

abdal / **aptal** - budala (tur. **aptal** - glup, tupav, blesav; glupane, tikvane.)

Ne se praj abdal ka ne si. (Ne pravi se budalom kad nisi)

abdest – (tur. **abdest** - avdes, obavezno pranje muslimana pred molitvu; nužda; potreba za vršenjem nužde.)

Nanin amidža Aslan svejeno zimaf abdest so studena voda na šadrvan pred džamija, i vo ljeto i vo zima i živuaf pujići od sto godine. (Nanin amidža Aslan stalno se abdestio hladnom vodom na šadrvanu (česmi) ispred džamije, i ljeti i zimi i živio je preko 100 godina.)

abdesane / **abdesane** – toalet, kupatilo, mjesto gdje se uzima abdest. (tur. **apteslik** – mjesto u kući gdje se uzima abdest.)

Pred akšam će idem vo abdesane da zemem abdest. (Prije akšama otići ću u kupatilo da uzmem abdest.)

ada / **ade** / **adičika** – ostrvo. (tur. **ada** – ostrvo.)

Na kua ada ste bilje na odmor? (Na kojem ste ostrvu bili na odmoru?)

adaš / **adeš** – imenjак. (tur. **adaş** – imenjак; homonim.)

Poljaj i adeš ti doşof na šenlak. (Pogledaj i imenjак ti je doşao na veselje.)

adet - običaj, navika, tradicija (tur. **adet** - običaj, navika, navada; rutina; držanje, ophođenje; etika, moral, običaj; menstruacija.)

Ke nas je adet musafiru goljem ihtibar da mu učiniš. (Kod nas je običaj da gostu ukažeš veliku počast i poštovanje.)

adžamija – mladić, mlad, neiskusn. (tur. **acemi** - početnik, novajlija; stranac, tuđin, došljak (u nekom mjestu); regrut.)

Ovja bećar je još adžamija. (Ovaj mladić je još uvijek neiskusn.)

adželje – žurba (tur. **acele** - žurba, užurbanost, hitnja, brzina; naglost, nepromišljenost.)

Ni jena rabota so adželje ne se rabota. (Ni jedan posao se ne radi sa žurbom.)

adželjedžija – brzac. (tur. **aceleci** - nagao, žustar, nepromišljen; plahovit; užurban, nestrpljiv.)

Nikoga ne bidi adželjedžija. (Nikada nemoj biti brzac.)

afedersun / afedersen / afedersin – oprostite, izvinite. (tur. **affedersiniz!** – oprostite, izvinite!; pomilovati, amnestirati; udaljiti (sa posla, službe).)

Afedersun, a mogu nešto da te prašam? (Oprosti, mogu li te nešto pitati?)

affet / afet⁹ – oprosti. (tur. **affetmek** - (o) praštati; opravda(va)ti.)

Čvera ne ti sum videf ka si prošof, afet mi čini. (Jučer te nisam vidjela kad si prošao, oprosti mi.)

afijet olsun / afijet ola – prijatno. (tur. **afiyetler olsun!** - nazdravlje!, prijatno!, dobar apetit!)

Afijet ola, a vi je hubavo jadenje? (Prijatno, je li vam ukusna hrana?)

ahar – štala. (tur. **ahır** - konjušnica, štala.)

Gujeda vo zima ne iljizat od ahar. (Goveda zimi ne izlaze iz štale.)

ahljak – moral, ponašanje, etika. (tur. **ahlak** - moral, etičke norme; narav, priroda, karakter.)

Ke jenogo čujeka najbiten je ahljak. (Kod jednog čovjeka najbitniji je moral.)

---

⁹ Prisutna je upotreba oba oblika.

ahljaklı – moralan, etičan, pristojan. (tur. **ahlaklı** - uljudan, pristojan; koji se ponaša u skladu sa etičkim normama, etičan.)

Ovja dečje je baš ahljaklı. (Ova djevojčica je baš pistojna.)

ahmak – budala. (tur. **ahmak** - glupak, budala, idiot.)

Ne bidi ahmak, popuști malo. (Ne budi budala, malo popusti.)

ahpap / **apap** – drug, prijatelj. (tur. **ahbap** – drug, prijatelj.)

Ke ti je apap? (Gdje ti je drug?)

ajger – ždrijebac. (tur. **aygır** - priplodni ždrjebac, pastuv.¹⁰)

Ajgerov ti je mlogu nemiren. (Ovaj ždrjebac ti je mnogo nemiran.)

ajiplaci – sramote. (tur. **ayıp** - sram, stid, sramota, pokor, bruka.)

Umen krije svuje ajiplaci. (Pametnan skriva svoje sramote.)

ajlık – mjesečna plata. (tur. **aylık** - (mjesečna) plata.)

Usta mi daf ajlık. (Majstor mi je dao (mjesečnu) platu.)

ajva – dunja. (tur. **ayva** – dunja.)

Sum prajla slatko od ajve, a će probaš? (Pravila sam slatko od dunja, hoćeš li probati?)

akal – pamet, um. (tur. **akıl** - um, razum, pamet; pamćenje, sjećanje; savjet, pouka; razmišljanje, rasuđivanje, prosuđivanje.)

A imaš hič akal!?(Imaš li ikako pameti!?)

akraba – rodbina. (tur. **akraba** - rođak, srodnik; slična, bliska pojava.)

*Babo ka ošof vo Čanakkale našof akraba naša mlogu godine šo ne sme se videlje ni čulje.
(Babo kada je otišao u Čanakkale pronašao je naše rođake sa kojima se dugo godina nismo ni čuli ni vidjeli.)*

---

¹⁰ <https://www.luggat.com/Aygar/2/2>

akşam – akşam, večer. (tur. **akşam** - večer, večernji sati; noć, kasno večer; večernji poziv na molitvu; večernja molitva.)

Poslje akşam će ideme ke dajdzeta. (Navečer (poslije akšama) ići ćemo kod dajdže.)

akşamesti – navečer. (tur. **akşam üstü** – predvečer.)

Akşamesti će dojdem ke tebe. (Navečer ću doći kod tebe.)

ala turka – po turski, turski način života. (tur. **alaturka** - koji je načinjen na turski način, turski; koji je usvojio turski način života.)

Vo ovja mahalo još uvek se živi ala turka. (U ovoj mahali još uvijek se živi na turski način.)

alışveriş – trgovina. (tur. **alışveriş** – trgovina.)

Napre idalje vo alışveriş vo Bugarska i vo Turska. (Prije su u trgovinu išli u Bugarsku i u Tursku.)

aljem – svijet. (tur. **alem** – svijet, svemir; svijet prirode; narod, ljudi, javnost.)

Cef aljem i dunja znje da je on hubaf insan. (Cijeli svijet zna da je on dobar čovjek.)

Allah bim biričetvrsan – hvala Allahu po hiljadu puta, da Allah poveća nafaku. (tur. **Allah binbir bereket versin** – Da Allah poveća nafaku.)

Allah bim biričetvrsan deca mlogu ne¹¹slušet. (Hvala Allahu po hiljadu puta djeca nas dobro slušaju.)

Allah rahmeteljesan – Allah rahetile / Neka mu Bog podari milost Svoju. (tur. **Allah rahmet eylesin** - Neka mu Bog podari milost Svoju.)

Allah rahmeteljesan, adžo ve ostajf. (Allah rahmetile / Neka mu Bog podari milost Svoju, preselio vam je dedo/otac.)

altan / altın – zlato. (tur. **altın** – zlato; zlatni novčić, zlatnik; bogatstvo, moć.)

---

¹¹ Ne ima značenje nas.

Brodске mlajneѕte nakitene se ѕo mlogu altan. (Brodске nevjeste nakićene ѕu ѕa mnogo zлата.)

altīndžija – zlatar. (tur. **altıncı** – zlatar; ѕeѕti.)

A zńš nekujego hubavogo altīndžija? (Znaѕ li nekog dobrog zlatara?)

altīndžinice – zlatare. (tur. **altın** – zlato; zlatni novćić, zlatnik; bogatѕtvo, moć.)

Vo Prizren mlogu altindžinice imat (altindžijske dućani). (U Prizrenu ima mnogo zlatara.)

ama¹² – baѕ, ali, no, ipak. (tur. **ama** - ali, no; ipak.)

Ama ѕi se doterala. (Baѕ ѕi se ѕredila.)

aman – uzvik. (tur. **aman** – uzvik (u traženju pomoći) pomozi (te)!; divljenja i dopadanja; ѕrdžbe i neѕtrpljenja; molbe, preklinjanja, kajanja; upozorenja.)

Aman od koga ne ѕme se videlje. (Јao od kada se niѕmo vidjeli.)

amanet – povjerenje. (tur. **emanet** – predmet, ѕtvar koja se oѕtavlja u amanet, depozit, amanet, polog; ѕtvar koja se ѕalje nekom poѕredѕtvom nekog; garderoba, meѕto za odlaganje prtljaga; duѕa, duh.)

Ovja kitap mi je amanet od babeta. (Ova knjiga mi je emanet od babe.)

amber – miris, parfem. (tur. **amber** – ambra; miris, parfem)

Miriѕeѕ mlogu hubavo ka amber. (Baѕ lijepo miriѕeѕ poput ambera.)

amidža – amidža. (tur. **amca** – amidza, ѕtric, oćev brat; pri obraćanju ѕtarijim muѕkarcima, ѕtric, ćiko.)

Svako ѕabahelje vo dvor pijeme kave ѕo amidža vo dvor. (Svagog jutra u dvoriѕtu pijemo kahvu ѕa amidžom.)

---

¹² Ama ima funkciju i uzvika npr. *Ama ѕi se doterala. (Baѕ ѕi se ѕredila)* i veznika npr. *Ćvera ѕme bilje vo Prizren ama ne ѕme ѕtignalje da ga poljame tetka. (Јućer ѕmo bili u Prizrenu ali niѕmo ѕtigli da poѕjetimo tetku.).*

amdžaolu – amidžić. (tur. **amca oğlu** - brat od strica, amidžić.)

Vo godina amdžaolu će ide vo asker. (Ove godine amidžić će otići u vojsku.)

an – trenutak, čas. (tur. **an** - trenutak, tren, čas.)

Svaki an čekam da mi dojdete gosti. (Svakog trenutka čekam da mi dođu gosti.)

anlašujenje - dogovoriti se, razumijevati se. (tur. **anlaşmak** - usaglasiti se, usaglašavati se, dogovoriti se, dogovarati se; potpis(iv)ati ugovor.)

So nana mlogu hubavo se anlašujeme. (Sa nanom mnogo se dobro razumijevamo.)

anlaisujenje – razumijevanje, razumijevati se. – (tur. **anlamak** - razumije(va)ti, shvatiti, shvatiti; sazna(va)ti, razab(i)rati, dozna(va)ti; raspit(iv)ati se; moći osjetiti nečija osjećanja, želje i misli, imati sluha za čije misli i osjećanja; razumije(va)ti se u nešto; imati koristi.)

A si anlaisafšo ti sum kažaf? (Jesi li razumio šta sam ti rekao?)

anterija - vrsta ženske haljine dužine do ispod koljena koju oblače mlade žene uz narodnu nošnju (tur. **entari** - anterija, gornja haljina; široka i lahka arapska muška haljina, vrsta prsluka.)

A je gotova anterija za mlajnesta? (Je li gotova gornja haljina za nevjestu?)

araba - konjska kola (tur. **araba** - kola, taljige, karuce; fijaker, kočije.)

Dajdžo ošof so araba vo šuma da donese drva. (Dajdža je otišao sa konjskim kolima u šumu da donese drva.)

arabadžija – kočijaš. (tur. **arabacı** – vozač, kočijaš; trgovac automobilima.)

Arabadžija ni donesof drva od orman. (Kočijaš nam je donio drva iz šume.)

argat – nadničar. (tur. **ırgat** - nadničar, argatin; težak, ratar.)

Ka veljiš a da viknem argata da mi rabota? (Šta veliš da li da zovnem nadničara da mi radi.)

arka – podrška. (tur. **arka** - zadnji dio, prostor iza nečega; naslon (klupe, stolice); leđa; nastavak; zaštita, podrška, leđa; zadnji, stražnji.)

Uvek mi si bif arka, i vo hajr i vo šer. (Bio si mi uvijek podrška, i u dobru i u zlu.)

arnautin – albanac. (tur. **arnavut** – albanac.)

Vo škola učitelj mi bif arnautin. (U školi učitelj mi je bio albanac.)

arnautski – albanski jezik. (tur. **arnavutça** – albanski jezik; koji je na tom jeziku.)

Vo Prizren arnautski, bosanski i turski možeš da zboriš. (U Prizrenu možeš govoriti albanskim, bosanskim i turskim jezikom.)

Arnautluk – Albanija. (tur. **Arnavutluk** – Albanija.)

Arnautluk ni je nam mlogu bljizu. (Albanija nam je baš blizu.)

arpadžik - sitni crveni luk za sijanje (tur. **arpacık** - čmičak, ječmičak (na očnom kapku); mušica, prednji nišan; arpadžik (*Allium cepa*)).

A si sijaf arpadžik vo godina? (Jesi li posadio luk ove godine?)

aslan – lav, junak. (tur. **aslan** – lav; junačina, delija.)

Detevo je cesur ka aslan. (Ovaj dječak je hrabar poput lava.)

arterisa (artisa/artisaljje) – povećati. (tur. **artırmak** - povećavati, umnožavati, štediti, ekonomisati; (po)dizati, povisivati (cijene, plate i. sl.); napredovati, daleko dogurati (u službi, nauci i sl.); proširivati, produbljivati (znanje i sl.).)

Sve najhubavo da imaš, Allah imanje da ti arterisa. (Da sve najbolje imaš i da ti Allah poveća imetak.)

aščija – (tur. **aşçı** – kuhar; onaj koji sprema i prodaje hranu; narodna kuhinja, aščinica.)

A si se dogovorif so aščije koga će dojdet da varit za šenlak? (Jesi li se dogovorio sa kuharima, kada će doći da kuhaju za veselje?)

aščinica – aščinica. (tur. **aşçı** – kuhar; onaj koji sprema i prodaje hranu; narodna kuhinja, aščinica.)

A si videl šo ima jena nova aščinica tuje na čuše? (Jesi li vidjeo što ima jedna nova aščinica tu na čošku?)

ašicare – javno, očigledno. (tur. **aşikare** - jasno; javno, otvoreno; očigledno.)

Detevo ašicare mlogu kitapi pročitalo. (Ovaj dječak je očigledno pročitao mnogo knjiga.)

ašik – zaljubljen, zaljubljenik. (tur. **aşık** – zaljubljen/a.)

Goljem ašik ne vidi ništo pred svuje oči. (Veliki zaljubljenik pred svojim očima ništa ne vidi.)

ašikljija – zaljubljenik, zaljubljen. (tur. **âşıklı** – zaljubljen; zaljubljenik, onaj koji se strasno zaljubljen, strasno zanijet.)

Ka bif bečar goljem ašikljija bif. (Kada je bio mladić bio je veliki zaljubljenik.)

ašk – ljubav. (tur. **aşk** – ljubav.)

Ka sum bif vo tekija vo Prozren sum slušaf jeno kažujenje za sajski ašk. (Kada sam bio u tekiji u Prizrenu slušao sam jedno kazivanje o istinskoj ljubavi.)

asker – (tur. **asker** - vojnik, pripadnik armije; vojska, vojne trupe; uredan, poslušan, disciplinovan.)

A si znla da je Esmino dete asker? (Jesi li znala da je Esmin sin vojnik?)

askije – tregeri. (tur. **askı** - naramenice, uprte (za držanje pantalona); bretele; vješalica (za odijelo), kuka; čiviluk.)

Ka dejče sum imala pantolone so askije. (Kao djevojčica imala sam hlače na tregere.)

aškolsun – bravo, svaka čast. (tur. **aşk olsun** - taman posla; grozno, fuj; sram te (vas) bilo (prilikom prekorjevanja); bravo, sjajno, svaka čast; pozdrav koji su koristili derviši među sobom; to nije lijepo od tebe! grozno! fuj!)

Nikoj ne puje ezan pristalo ka Nazim, aškosun da mu bide! (Niko lijepo ne uči ezan kao Nazim, svaka mu čast!)

at / atoj – konj. (tur. **at** – konj; konj, skakač.)

Deneska na pazar sum begenišaf mlogu hubavogo ata. (Danas na pijaci svidjeo mi se jedan jako dobar konj.)

avdžija – lovac. (tur. **avci** – lovac; lovac, onaj koji nastoji da vještinom, prevarom ostvari kakvu korist, dobit; koji se odnosi na lovce.)

Sabahelje avdžije otidoha vo lov. (Jutros lovci odoše u lov.)

avljija / avlija – dvorište. (tur. **avlu** - dvorište, avlija.)

Ke nas vo selo sve avlije se ograđene. (Kod nas u selu sve avlije su ograđene.)

azap – muka, patnja. (tur. **azap** - muka, patnja, stradanje; mučenje.)

Ovja aile du čvera na goljem azap bilo. (Ova porodica do jučer je bila na velikoj mucu.)

ažder – aždaha, proždrljivac, prokletnik. (tur. **ejder** – zmaj, aždaha, neman.)

Ima jen čujek goljem ažder je. (Ima jedan čovjek, veliki je proždrljivac.)

azdisa / azdisaf – razmažen, iskvaren, osilio se. (tur. **azdırmak** - razgneviti, rasrditi, razljutiti, razdražiti.)

Denešnje ljudi mlogu azdisalje. (Današnji ljudi mnogo su se osilili.)

azgin – pomaman, bijesan, nagao, ohol, uznosit, pun sebe, osoba prijeke naravi uzrokovanom slavom ili bogatsvom. (tur. **azgin** - razjaren; nagao, prijek; silovit, pomaman; bijesan; divlji, svirep, surov, raspušten, razuzdan (o djeci))

Ovja insan je mlogu azgin. (Ovaj narod je mnogo uobražen.)

B

badijava – džabe. (tur. **bedava** – besplatan; jako jeftin; besplatno, badava.)

Badijava otide na pazar, ništo ne sum nasal šo sum sakala. (Džabe sam otišla na pijacu, ništa nisam našla.)

badžanak – badžo. (tur. **bacanak** – badžanak; drug, prijatelj.)

Dva badžanaka se ka dva brata. (Dvojica badža su kao dva brata.)

bahča – bašta, dvorište. (tur. **bahçe** - mjesto gde se uzgaja povrće, povrtnjak; bašta, vrt.)

A će iljezeme vo bahča kave da pijeme? (Hoćemo li izaći u dvorište kahvu da popijemo?)

bajagi / bajedi / bajagi vakat – mnogo, puno. (tur. **bayağı** - loš, nizak (o kavalitetu); prost, jednostavan; prost, banalan; vulgaran; zamalo, skoro, gotovo; zaista, istina, stvarno; dosta, znatno, prilično.)

Ot kad ošlje ka muhadžiri vo Tursko prošle bajagi godine. (Od kako su se iselili u Tursku prošlo je puno godina.)

bajat – star, ustajao, bajat. (tur. **bayat** - bajat, ustajao; suh, tvrd; zastario.)

Ljebof a ti je bajat? (Je li ti ovaj hljeb ustajao?)

bajram – praznik, blagdan. (tur. **bayram** -)

Ke će idete za bajram? (Gdje ćete ići za bajram?)

bakīr – bakar. (tur. **bakır** - bakar (Cu); bakarni, od bakra.)

Ke si go zela bakrenovo džezve? (Gdje si kupila ovu bakrenu džezvu?)

baklava – baklava. (tur. **baklava** - baklava, vrsta slatkiša; predmet u obliku kvadrata, četvrtast predmet.)

Svaki bajram babo praj baklava. (Svakog bajrama babo pravi baklava.)

bakšiš – bakšiš, napojnica. (tur. **bahşiş** - bakšiš, napojnica, čast.)

Mlogu je raboten čirakov, dadi mu bakšiš. (Jako je vrijedan ovaj čirak, daj mu bakšiš.)

baksuz – nesretan. (tur. **bahtsız** - nesretan, zlosretan.)

Koj velji za sebe da je baksuz ne veruje vo sebe. (Ko za sebe kaže da je baksuz ne vjeruje u sebe.)

baldaza – svastika. (tur. **baldız** – svastika.)

Omer so žena će ide ke baldza vo Njemačka. (Omer će sa ženom otići kod svastike u Nemačku.)

barabar – zajedno, uporedo. (tur. **beraber** - zajedno, u društvu; jednak, koji je na istom nivou.)

Rabotava barabar so Ajša sme ga rabotalje. (Taj posao zajedno smo sa Ajšom uradili.)

bardak – čaša, lončić. (tur. **bardak** – čaša; bardak, ibrik, drveni krčag; zemljani vrč; koji je količine jedne čaše.)

A će mi doneseš jen bardak ajran? (Hoćeš li mi donijeti jednu čašu ajrana?)

bašansaolsun¹³ - primi moje saučešće. (tur. **başın sağ olsun** - primi moje saučešće.)

Başansaolsun, amidža ve ostaj. (Da ste vi zdravi i živi /tj. primite moje saučešće/, preselio vam je amidža.)

bašija – poglavar, predvodnik. (tur. **başı** - glava (čovjeka, životinje); starješina, šef, rukovodilac; predvodnik u društvu; glava; početak.)

Napre svakua karavana imala svujego bašija, go vikalje karavan bašija. (Ranije svaka je karavana imala svog predvodnika, zvali su ga karavan bašija.)

baška - nešto drugo, drugačije (tur. **başka** - (neko) drugi; drukčiji, različit; drugi, ostali ljudi; drukčije, različito; zasebno, odvojeno.)

Baška šo ima ke tebe? (Šta ima drugo kod tebe?)

baskija – esker. (tur. **baskı** – štampanje; tiraž; izdanje; opšiv, porub; nasilje, pritisak, tiranija, ugnjetavanje; presa.)

---

¹³ Prilikom iskazivanja saučešća ožalošćenoj porodici kaže se **bašansaolsun** a na njega ožalošćena porodica, rodbina i prijatelji odbovaraju sa **dostlarsaolsun** u značenju da su s nama zdravi i živi i naši prijatelji.

Trebe da se udri jena baskija na zid slikava da bi se obesila. (Treba se udariti jedan ekser na zid kako bi se okačila ova slika.)

bašlajsujenje - počinjati, započeti. (tur. **başlamak** - započeti, započinjati, pokrenuti se, pokretati se; početi, počinjati posao, pristupiti, pristupati poslu; početi, počinjati djelovati, dejstvovati.)

Svakua rabota i pišujenje so ime Allahovo go bašlajsujem. (Svaki posao i pisanje započinjem sa imenom Allahovim.)

bašluk – nišan na mezaru. (tur. **başlık** - klobuk, kapa, povezača; kukuljača, kapuljača; kapitel stuba, obluk na stubu; zaglavlje (na koverti, ime i adresa); naslov, zaglavlje; otkupnina nevjeste (običaj koji se zadržao u nekim krajevima); kaciga, šljem; kapak, poklopac.)

Koga ste naprajlje nove bašluci na mezari? (Kada ste napravili nove na nišane mezarovima?)

basma - vrsta platna, vrsta tkanine (tur. **basma** - basma, cic, pamučno platno; štampana stvar; štampano djelo; plavljenje, izlivanje, poplava; štampan, tiskan.)

Od basma haljišta za mlajnesta sum krojila. (Basmenu haljinu za nevjestu sam sašila.)

basmađija – onaj koji pravi ili prodaje basmu, vrstu platna. (tur. **basmacı** - onaj koji pravi ili prodaje basmu; prodavač basme; štampar, onaj koji štampa kalupom na pamuku ili pamučnoj stvari; ulična prodavačica.)

Ke kujego basmađija si kupila basma, mlogu je hubava? (Kod kojeg prodavača basme si kupila basmu, mnogo je dobra?)

bašmarama – vrsta ženske mahrame koja može biti ukrašena raznim perlicama i koristi se za posebne svečane prilike, ili neukrašena koju koriste starije žene svakodnevno¹⁴; bijela svečana mahrama sa pletenom čipkom na rubovima napravljenom od konca i perli koja se stavlja uz narodnu nošnju. (tur. **başörtü** – im. vrsta ženske mahrame, povezača.)

---

¹⁴ Kod mlađih žena više je ukrašena nego kod starijih žena.

Šo pristala ti je bašmarama, mašallah, koj ti ga naredif? (Kako ti je lijepa svečana mahrama, mašallah, ko ti je nanizao /napravio?)

baston - štap (tur. **baston** - palica, štap; motka za prečegu.)

A si videla ke go stajla nana baston? (Jesi li vidjela gdje je nana ostavila štap?)

batisujenje / batisa – nestati. (tur. **batmak** - (po)tonuti, (u)tonuti (o brodu i sl.); utopiti se, udaviti se; zalaziti, zaći, kloniti se zapadu (o suncu); izgubiti se, nestati, iščeznuti; bankrotirati.)

Ke mi batisala knjiga? (Gdje mi je nestala knjiga?)

be / bre – uzvik, Ej!, Hej!, poštapalica. (tur. **bre** - za isticanje iskaza; ej, hej; za pojačavanje u obraćanju; hej, čuj; za divljenje, čuđenje, iznenađenje: oho, vidi; u poziciji između dva imperativa ukazuje na trajnost radnje.)

A be od koga ne sme se videlje. (E od kada se nismo vidjeli.)

bećar - momak, mladić, neženja (tur. **bekar** - neženja; neudata.)

A imaš bećara? (Imaš li momka?)

beđerisujenje / beđerisame / beđerisa – umjeti, uspjjeti, poći za rukom. (tur. **becermek** - uspje(va)ti, poći, polaziti za rukom, izaći, izlaziti na kraj sa čime; podrug, udesiti, udešavati, srediti, sređivati, upropastiti, upropaštavati; obeščastiti, silovati; ubi(ja)ti nekoga.)

Ne beđerisujem da go naprajm kolan ka Esmā. (Ne umijem napraviti pojas kao esma.)

bedevija / beduin – nomad, beduin. (tur. **bedevi** - nomad, beduin; osoba koja vodi pustinjski način života, pustinjak.)

Napre mlogu beduini imalje, sega pomalo. (Prije je bilo mnogo nomada, sada je dosta manje.)

bedova - kletva (tur. **beddua** - kletva, prokletstvo.)

Da ne te stigne nekua bedova? (Da te ne stigne neka kletva?)

begendisujenje – dopasti se, svidjeti se. (tur. **beğenmek** - (početi) goditi, biti po volji, svidjeti se, svidati se, dopasti se, dopadati se; izab(i)rati, odab(i)rati; prihvatiti, prihvatati, odobriti, odobravati, saglasiti se, saglašavati se.)

A go begendisuješ jemekof? (Dopada li ti se ova hrana?)

behar – behar, cvijet voćke. (tur. **bahar** – proljeće; behar, list i cvijet voćke; mladost, doba mladosti; začín, mirođija.)

Vo proljeće najpujći voljim behar od drva. (U proljeće najviše volim behar drveća.)

belja – nevolja, nedaća, nesreća. (tur. **bela** - delikatna situacija; belaj, nevolja, nedaća, nesreća, bijeda, patnja, bol; osoba ili događaj koji izazivaju veliku štetu i nevolju; kazna.)

Belja ka saka da bide ona biduje. (Kada se nesreća treba desiti ona se desi.)

beljek / beljeg – trag, zabilježiti nešto, ukrašena tkana pelena. (tur. **belek** - ovoj, pelene.)

A će mi stajš jen beljeg na peškír? (Hoćeš li mi zabilježiti peškír?)

beljki – možda, valjda. (tur. **belki** - možda, valjda, vjerovatno; šta više, čak, no, nego.)

Deneska ne došlje, beljki će dođdet utre. (Danas nisu došli, možda će sutra doći.)

bendisujenje / begenisujenje - svidjeti se, dopasti se. (tur. **beğenmek** - goditi, biti po volji, voljeti; svidjeti se, dopasti se; birati, izabrati, odabrati; prihvatiti, odobravati; saglasiti se.)

A si ga bendisala mlajnesta? (Da li ti se dopada mlada?)

benevrek – muške šalvare napravljene od vune. (tur. **benevrek** – šalvare od vune ili debele tkanine.¹⁵)

Vo nekuje sela ljudi nosit benevreci. (U nekim selima muškarci nose muške šalvare od vune.)

berbat - uprljano, razbacano; uništeno. (tur. **berbat** - loš, hrđav; razoren, uništen; ružan; zapušten.)

---

¹⁵ <https://sozluk.gov.tr/> ; <https://kelimeler.gen.tr/benevrek-nedir-ne-demek-39501> (Yün dokumadan veya kalın bezden yapılmış şalvar. – Muške šalvare skrojene od vune ili debelog platna.)

Soba si ga naprajla berbat. (Razbacala si sobu.)

berber – brico, berber. (tur. **berber** – brico, berberin; berbernica.)

Pred bajram babo će ide ke berbera da go obriči i ošiša. (Pred bajram babo će otići kod brice da ga obrije i ošiša.)

berbernica – berbernica. (tur. **berber** – berberin; berbernica.)

Ovaja berbernica je najstara vo šehir. (Ova berbernica je najstarija u gradu.)

berećet / berićet – blagoslov, blagostanje, obilan rod. (tur. **bereket** - berićet, obilan rod, izobilje, rodna godina; kiša.)

Vo sveštoje trebe berećet da se ima. (U svemu treba da ima blagostanje.)

berićetvrsan / birićetvrsan – Bog ti dao dobro, Bog vam povećao blagostanje, zahvala na blagostanju koje imam, hvala Bogu. (tur. **bereket versin (ki)** - srećom, na sreću.; Bog ti dao blagostanje, Bog vam dao dobro.)

Berićetvrsan za sega imame sveštoje. (Hvala Bogu, za sada imamo svega.)

beš vakat – pet dnevnih namaza. (tur. **beş vakit** - pet dijelova dana, jutro, podne, predvečerje, večer i vreme za spavanje; namaz koji se klanja u ovo vrijeme; uvijek; u svako doba.)

Nana od malovo klanja beš vakat. (Nana od djetinjstva klanja svih oet dnevnih namaza.)

besleme – osoba koja ide neprestano za nekim. (tur. **besleme** - hranjenje, gojenje, tovljenje, kljukanje; dopunjavanje; pojačavanje; gajenje; njegovanje; izdržavanje; djevojka usvojena kao poćerka zadužena za obavljanje poslova u kući; napajanje struje; dobrotvorni, sponzorski.)

Dejćevo ka besleme ide po tebe. (Ova djevojčica neprestano ide za tobom kao priljepak.)

beter - lošiji, gori (tur. **beter** - lošiji, gori.)

Beter si od deca šo se bes komanda. (Gori si od djece što su bez nadzora roditelja.)

beterisujenje / beterisa – uništiti nekoga ili nešto, ubiti. (tur. **beter etmek** - doći, dolaziti u lošiju situaciju.)

Ne trebeš da beterisaš sve hubavo što si izrabotaf. (Ne trebaš uništiti sve dobro što si uradio.)

biktisujenje / boktisujenje / biktisa / boktisa – dojaditi, dotužiti, zasototo se. (tur. bikmak - osjetiti, osjećati odvratnost (prema nečemu), prezasićenost (nečim); biti sit, prezasiti se.)

Ajši gi boktisalo da rabota. (Ajši je dojadilo da radi.)

biljbilj – slavuj. (tur. **bülbül** – slavuj; osoba koja ima jako lijep glas.)

Nazim ka biljbilj ezan go puje. (Nazim uči ezan kao slavuj.)

bilje – čak, šta više. (tur. **bile** - rječica čak, šta više.)

Dajdžo du Dragaš bilje ide hodejeći. (Dajdža čak do Dragaša ide pješke.)

bin – hiljadu. (tur. **bin** – hiljadu; veoma mnogo, bezbroj, neizmjereno, u velikom broju.)

Nana ka bila mlajnesta bin turljije ruha bralje, a sega mlajneste po jeno soberujet. (Nana kada je bila nevjesta hiljadu vrsti ruha¹⁶ je spremala, a danas mlade samo po jedno pripreme.)

bin-bašija – major, komandant. (tur. **binbaşı** - major, komandant bataljona.)

Ismet bif bin-bašija vo turska vojska. (Ismet je bio major u turskoj vojsci.)

birvakat – nekada, davno, u prošla vremena. (tur. **bir vakitler** - nekada, u prošla vremena, u ranija vremena; u davna vremena.)

Vo birvakat na hadžilak se idalo so atoj i hodejeći. (Nekad davno na hadž se išlo konjima i pješke.)

bitisaf / bitisujenje – umoran, istrošen, smršao, završeno, okončano. (tur. **bitmek** - (is)trošiti se, (po)trošiti se, nesta(ja)ti; okonča(va)ti se, završiti se, završavati se, premoriti se, premarati se, iscrpiti se, iscrpljivati se, posusta(ja)ti; (o)slabiti, (o)sušiti se, (s)mršati; oduševiti se, oduševljavati se; više voljeti, preferirati.)

---

¹⁶ Narodna nošnja.

Dejčevu mlogu bitisalo. (Ova djevojčica je mnogo smršala.)

biljet – karta. (tur. **bilet** - karta, ulaznica.)

Oni bez biljet vljezljje vo parobrod. (Oni su bez karte ušli u parobrod.)

bofča – svežanj, smotuljak. (tur. **bohça** - zavežljaj, bošča; svežanj, smotuljak.)

Stare haljišta se sobrane vo jena bofča. (Stara odjeća je sakupljena u jedan svežanj.)

boj – uzrast, visina. (tur. **boy** - uzrast, rast, stas; visina; razmjjer, opseg, broj, veličina, format.)

Poljaj drvovo koljikaf mu je boj. (Pogledaj ovo drvo koliko je visoko.)

boja – boja, farba. (tur. **boya** - boja; farba; boja, tempera, kolorit; lažni sjaj; mastilo, tinta.)

Kakva boja perdinja si zela? (Koje si boje uzela zavjese?)

bojadžija – moler. (tur. **boyacı** - prodavač boja, trgovac bojama; bojadžija, farbar; farbara.)

Bojadžija za jen denj cela kuća ni ga omažaf. (Moler nam je za jedan dan cijelu kuću okrečio.)

bojljija – visok. (tur. **boyļu** - koji je određenog rasta; visok, krupan.)

Muhamed je mašallah fidan bojljija. (Muhammed je mašallah baš visok.)

bokluk - triješće, smeće. – (tur. **bokluk** - nečistoća, prljavština, smeće, otpaci; đubrište, gomila đubreta; gadost, podlost.)

Poljaj kakof bokluk ostanaf posle deca. (Vidi kakav je nered ostao poslije djece.)

bol – mnogo, obilno, bogato. (tur. **bol** - udoban, komotan, širok, velik; izdašan, obilan, bogat.)

Sveštoje bol ima, hodi jadi. (Svega ima obilno, dođi da jedeš.)

bonluk – mnogo, izobilje, bogatstvo. (tur. **bolluk** - širina, preširokost, loša skrojenost (odjeće); izobilje, izobilnost, bogatstvo; blagostanje; procvat, prosperitet; prekomjernost, pretjeranost, suvišnosti; izobilan, izdašan, bogat (o mjestu, zemlji).)

Goljem bonluk imaje vo kuća. (U njihovoj kući je veliko bogatstvo.)

borč – dug, zajam, dugovanje. (tur. **borç** - dug, dugovanje; zajam; obaveza.)

I dadena reč je borč. (I obećanje je dug.)

borčljija – dužnik. (tur. **borçlu** - dužan, zadužen; moralno obavezan, zahvalan.)

Za ovja šo mi si pomognaf borčljija ti sum. (Za ovo što si mi pomogao dužnik sam ti.)

boza – boza. (tur. **boza** – boza)

Kede je ovde najhubava boza? (Gdje je ovdje najbolja boza?)

bozadžija – bozadžija. (tur. **bozacı** – bozadžija)

Ke kujego bozadžija zimaš boza? (Kod kojeg bozadžije uzimaš bozu?)

budala – budala, glupak. (tur. **budala** - budala, glupak, tikvan; glup, tup, blesav; lud za čime.)

Kakve budale sve imat na dunjava. (Kakvih sve budala ima na ovom svijetu.)

budžak – budžak, kut, ugao. (tur. **bucak** - ugao, kut, zabačeno mjesto, budžak; budžak, nahija, administrativna jedinica u Turskoj; svuda, na sve strane.)

Masiče sum go stajla vo budžak. (Stolić sam stavila u budžak.)

bukadar - mnogo, puno. (tur. **bu kadar** - toliko, ovoliko.)

Esma vo dvor posadila bukadar cvećinja. (Esma je u dvorištu posadila mnogo cvijeća.)

buljezije / buljezik – narukvica. (tur. **bilezik** - narukvica, grivna; dio koji liči na prsten, a koji služi da spoji dva kraja cijevi, spojnica; metalni prsten, muf; materijal od nildovanog gvožđa ili mesinga u obliku kvadrata, pravougaonika, kupe ili cilindra koji se stavlja na nogare namještaja kao zaštitnik; par metalnih obruča kojima se vezuju ruke uhvaćenog prestupnika, lisice.)

Mlajnestava mlogu buljezije ima. (Ova mlada ima mnogo narukvica.)

burek – burek. (tur. **börek** - burek, pita.)

Mati najhubaf burek praj. (Mama pravi najbolji burek.)

busija – zasjeda. (tur. **pusu** – busija, zaklon, zasjeda.)

A si videf kakva busija naše askeri gim naprajlje? (Jesi li vidjeo kakvu su im naši vojnici zasjedu napravili?)

Č

čadar – kišobran. (tur. **çadır** - šator, čador, jurta.)

Zemi čadar, galjiba deneska će vrne doš. (Uzmi kišobran, izgleda da će danas padati kiša.)

čaj – čaj. (tur. **çay** - čajevno drvo; listovi čaja; napitak od čaja; uopšte napitak koji se spravlja od raznih listova i cvjetova biljaka; sastana na kome se gosti poslužuju pićem, burekom, kolačima i sl; čajanka, sijelo na kojoj se pije čaj.)

Lanji sme nabralje mlogu čaj. (Prošle godine nabrali smo mnogo čaja.)

čajdžija – čajdžija, prodavač čaja. (tur. **çaycı** - čajdžija, prodavač čaja; uzgajivač čaja; ljubitelj čaja; mjesto na kome se prodaje čaj.)

Vo naša čajdžinica star čajdžija prah najhubaf čaj. (U našoj čajdžinici stari čajdžija pravi najbolji čaj.)

čajdžinica – čajdžinica, kafeterija, mjesto gdje se ispija čaj i kahva. (tur. **çaycılık** - trgovina čajem; uzgajanje čaja.)

Ovaja čajdžinica brgum je otvorena. (Ova čajdžinica skoro je otvorena.)

čajnik – čajnik. (tur. **çaydanlık** – čajnik.)

A će mi nasipeš malo voda vo čajnik? (Hoćeš li mi nasuti malo vode u čajniku?)

čakija – čakija. (tur. **çakı** - čakija, džepni nož; morska školjka u obliku drške brijača.)

Ovaja čakija miras ni je od babeta. (Ova čakija nam je miras od djeda.)

čalgije – muzika. (tur. **çalgıcı** – muzikant, svirač.)

Oni bilje prve vo selo šo ni doneslje čalgije vo selo. (Oni su bili prvi u selu što su nam donijeli muziku.)

čalim / čalma – ahmedija. (tur. **çalma** - sviranje; udaranje; kucanje; bacanje; mješanje, dodavanje; mazanje; kvarenje; rezanje; rezbarenje; podsećanje; čišćenje; krađa; turban; šibica; ukraden; graviran.)

Pred bajram mola¹⁷ efendija čalma ga motaf da mu bide pristala za bajram. (Uoči bajrama mula efendija je preslagao ahmediju da mu bude lijepa za bajram.)

čanak – zdjela, činija. (tur. **čanak** - čanak, činija, zdjela za jelo; čašica cvijeta; kotlina, udolina; neprirodnost, izvještačenost.)

Od bure sme vađalje voda so čanak. (Iz bureta vadili smo vodu činijom.)

čanta – torba, tašna, putna torba. (tur. **çanta** – torba, tašna; kofer.)

Kitabi sum ge stajla vo čanta. (Stavila sam knjige u torbu.)

čardak – čardak. (tur. **çardak** - trem sa stubovima povezanim lukovima; drvored sa svodom; sjenica, vijenjak, hladnjak.)

Ke nana na čardak mlogu cvećinja imalje. (Kod nane je na čardaku bilo mnogo cvijeća.)

čare – izlaz, rješenje. (tur. **çare** - način, mjera, izlaz (iz kakvog položaja), put (ka čemu); lijek, ljekovito sredstvo.)

A imaš nekuje čare za ovja? (Imaš li neko rješenje za ovo?)

čaršaf – (krevetski) čaršaf, plahta. (tur. **çarşaf** - (krevetski) čaršaf, plahta; čaršaf, *veo*, koprena, zar (muslimanskih žena).)

A će ge posteljem čaršafi da se sušit? – (Hoću li prostrijeti čaršafe da se suše?)

---

¹⁷ Titula koja se koristi za vjerskog imama, efendiju.

čaršija – čaršija. (tur. **çarşı** - čaršija, trgovačka četvrt, tržnica, bazar.)

So babeta cela čaršija sme ga prehodalje. (Sa djedom hodali smo cijelom čaršijom.)

čatija – krov. (tur. **çati** – krov; skelet, kostur, okosnica (građevine); potkrovlje, mansard; skeletna građa kod ljudi i životinja; krov nad glavom, utočište; osnova, okosnica; glagolski rod; struktura književnog djela (priče, romana, drame); unutrašnja drvena krovna konstrukcija,)

Vo selo sve se čatije jena na druga. (U selu su svi krovovi jedan na drugom.)

čatisujenje / čatisa – dotužiti, mučiti se s nečim. (tur. **çatmak** - složiti, (na)slagati; udariti, udarati, lupiti, lupati, kucnuti, kucati; sastaviti, sastavljati, (sa)graditi, (na)praviti; (na)tovariti; povez(iv)ati glavu; (na)mrštiti; zadesiti, snaći; napasti, napadati, (iz)vrijeđati, uznemiriti, uznemiravati; nabasati, naletjeti; približiti se, približavati se, nastati, nastajati, nastupiti; sudariti se, sudarati se.)

So detevo čatisahme, ništo ne saka da jade. (Sa ovim djetetom muku mučimo, ne želi ništa da jede.)

čajuš – čauš, niži čin u osmanskoj vojsci, vođa svatova, onaj koji se brine za red i raspoloženje, onaj koji uz bubanj oglašava obavijesti i naredbe; bubnjar, dobošar, općinski pozivar, telal, pomoćnik u esnafu (tur. **çavuş** - nadzornik poslova, poslovođa; čauš, onaj koji je oglašavao naredbe u nekadašnjoj opštini; ađutant, ordonans; narednik, vodnik; prvi u klasi (u vojnim školama).)

Mehmet bif čauš dur bif bećar. (Mehmed je bio čauš kad je bio momak.)

čehre – lice, faca, izgled. (tur. **çehre** – lice; izgled, lik; identitet; namrgođenost, čangrizavost.)

Voljim ljudi so veselo čehre. (Volim ljude nasmijanog lica.)

čejrek – četvrtina. (tur. **çeyrek** - jedna četvrtina; vremenski period od petnaest minuta; četvrtina zlatnika, zlatnik koji je četiri puta manji od standardnog zlatnika; njemačka marka; pet kuruša u vrijednosti od jedne četvrtine srebrnog novčića.)

Čejrek od ljeb sum zela. (Uzela sam četvrtinu hljeba.)

čekić – čekić. (tur. – **čekić**, bat, malj; kladivo.)

A će mi dodadeš čekić da udrim baskija. (Hoćeš li mi dodati čekić da zakujem ekser?)

čekmedže – ladica, fioka. (tur. **çekmece** - fioka. ladica (stola i sl.); kutija (za nakit); mali zaton, uvala, mala luka za pristajanje; pokretni most (za dizanje i spuštanje).)

Babo šećerčića na dućan ge drži vo čekmedže. (Djed/otacu radnji slatkiše čuva u latici.)

čekrek – čekrk, vitao. (tur. **çikrik** - vodenični točak; motovilo, kolovrat; vitao, čekrk.)

So čekrek sme digalje seno vo pljevna. (Sa čekrekom smo dizali sijeno na tavan štale.)

čember – pletena čipka napravljena od konca i perli na rubovima bijele svečane mahrame koja ide uz narodnu nošnju. (tur. **çember** - krug, obruč.)

A si napravlja čember za bašmarama? (Jesi li napravila čipku na rubovima bijele svečane mahrame?)

čerčeve – okvir, ram. (tur. **çerçeve** - okvir, ram; okvir (prozora), okvir (vrata), ragastov; okvir, granica; vratilo (gimnastički razboj).)

Koga si ga stajf slikava vo čerčeve? (Kada si uramio ovu sliku?)

češit – vrsta, raznovrsnost. (tur. **çeşit** - vrsta, rod; podvrsta, varijetet; raznovrstan, raznolik.)

Vo bašta mlogu češiti jabuke imat. (U bašti ima mnogo vrsta jabuka.)

češma – česma. (tur. **çeşme** - česma, izvor.)

Sum bila na češma da nasipem voda. (Bila sam na česmi da nalijem vode.)

čibuk – štapić, šarena bombona, šareni štapić, šećerlama. (tur. **çubuk** - prut, mlada grana; šipka, štangla, letva; čibuk, muštilda, lula; pruga (na tkanini); pokretni produžetak jarbola)

Napre vo dućani se prodavalje čibuci. (Prije su se u radnjama prodavali šarene bombone u obliku štapića.)

čifluk – imanje. (tur. **çiftlik** – čitluk, imanje, gazdinstvo.)

Pogoljem čifluk od ovja vo život ne sum videla. (Veće imanje od ovog u životu nisam vidjela.)

čift – par. (tur. **çift** - par, dva istovrsna predmeta koji čine cjelinu; bračni par; par zaprežnih volova; mala kliješta; pinceta; paran; dvojak, dvosmislen,)

Jen čift čorape sum kupila. (Kupila sam jedan par čarapa.)

čiftčija / čifčija – zemljoposjednik, zemljoradnik. (tur. **çiftçi** - zemljoradnik, ratar.)

Vo selovo mlogu čifčije imalje. (U ovom selu bilo je mnogo zemljoradnika.)

čifteljija – muzički instrument kao truba. (tur. **çifte** – paran, dvojni, dupli.)

Ovčar dur čuva ovce sviri na čifteljija. (Dok ovčar čuva ovce svira na čifteliji (muzički instrument kao truba.)

čiftujenje – spajanje, sudaranje dviju stvari. (tur. **çifte** - paran; dvojni, dupli.)

Hurmašiceve ti se čiftualje vo tepsija. (Hurmašice su ti se spojile u tepsiji.)

čifut – varalica, prevarant, jevrej. (tur. **çifit** – varalica, prevarant.)

Čujekov je goljem čifut. (Ovaj čovjek je velika varalica.)

čifutluk - lukavstvo, prevara, podvala. (tur. **çifitlik** – lukavstvo, prevara, podvala.)

Toja šo se boravi so čifutluk nema hajr da viđi. (Onaj koji se bavi prevarama neće dobro vidjeti.)

čilje – muka, patnja. (tur. **çile** - stradanje, muka, patnja; četrdesetodnevni period tokom kojeg se derviši lišavaju svega ovozemaljskog.)

Goljemo čilje od nji sum trnala. (Preživjela sam veliku bol od njih.)

čiljibar / ćiljibar – ćilibar. (tur. **kehribar** - ćilibar, jantar.)

Nana mi dala prsten od čiljibar. (Nana mi je dala prsten od ćilibara.)

čirak – šegrt, učenik, pomoćnik. (tur. **çirak** - šegrt, učenik (na zanatu); pomoćnik (u trgovini); lice koje je steklo penziju za službu na dvoru i sl.)

Hašim zef novogo čiraka vo dućan. (Hašim je uzeo novog radnika/šegrtu u radnju.)

čizme – čizme. (tur. **çizme** – čizme.)

Vo dućanov sum zela nove čizme. (U ovoj radnji sam uzela nove čizme.)

čoban / čobanin – čobanin. (tur. **çoban** - pastir, čobanin.)

Svako sabahelje čoban so ovce ide na ispaša. (Svakog jutra čoban ide sa ovcima na ispaši.)

čorap – čarape. (tur. **çorap** – čarape.)

Majka će mi isplete šarene čorape od vuna za zima. (Nena će mi isplesti šarene vunene čarape za zimu.)

čorba – (tur. **çorba** - čorba, supa; zbrka, nered, urnebes.)

Će mi kažeš čorbava kako si ga napravila. (Reći ćeš mi kako si napravila ovu čorbu.)

Ć

ćaaje / ćehaje – gazda, domaćin. (tur. **kâhya** - ekonom, domaćin, gazda; nadglednik, poslovođa; nametljivac, njuškalo; starješina esnafa; starješina.)

Amidža ka nikoj nemat on imaf mlogu ovce i imanje, goljem ćehaja bif, alji i svakomu pomoguaf. (Kada niko nije imao amidža je imao veliko imanje i ovce, bio je veliki gazda, ali je i svima pomagao.)

ćahćulj – krijesta, čuperak. (tur. **kâkül** - uvojak, kovrdža, lokna.)

Sega sum videf da imam ćahćulj. (Sada sam primjetio da imam čuperak.)

ćar – zarada, dobitak, prihod. (tur. **kâr** - dobit, dobitak, prihod; zarada; posao, rad, dužnost; korist.)

Ka ge prodava za ovja pare nema ćar on ništo od tija. (Kad prodaje za ove pare nema on koristi ništa od toga.)

ćebe – deka. (tur. **kebe** - kratak pastirski ogrtač.)

A će možeš da me pokriješ so ćebe? (Hoćeš li moći da me pokriješ sa dekom?)

ćeder – šteta, jad, patnja, nevolja. (tur. **keder** - bol, tuga, patnja, jad, muka, potištenost, nevolja.)

Sega samo pujići ćeder si naprajf. (Sada si samo više štete napravio.)

ćejf – spokoj, odmor, mir, uživanje, raspoloženje, ukus. (tur. **keyif** - raspoloženje, zdravlje; subjektivno osećanje; živost, živahnost, pokretljivost; bezbrižnost, ravnodušnost; mir, spokojstvo, odmor, počinak; želja, volja, strast, pasija; opijenost, omamljenost; ćef, samovolja, hir, narav; tajna, misterija.)

Sega jadenjevo po ćejf tvoj sum go naprajla. (Sada sam ovo jelo po tvom ukusu napravila.)

ćejfsas (ćejfsiz) – nespokojan, neraspoložen, nevolja, bolestan. (tur. **keyifsiz** - bolestan; neveseo, neraspoložen; tmuran.)

Šo si deneska ćejfsiz? (Zašto si danas neveseo?)

ćelepće / ćelepećinja – lisice. (tur. **kelepçe** - okovi za ruke, lisice; prsten cijevi.)

Hrsiza ka go nosilje vo hapsana na ruke mu stajlje ćelepećinja. (Kada su lopova vodili u zatvor na ruke su mu stavili lisice.)

ćeljaf – ćelav. (tur. **kel** – ćelav; ogoljen, nag (o prirodi), go, bez lišća (o biljci); nerazvijen, sitan, zakržljao.)

Ćujekavogo od ka go pamtim on je ćeljaf. (Otkako poznajem ovog čovjeka on je ćelav.)

ćemer / kemer – pojas, kajš. (tur. **kemer** - opasač, pojas; sigurnosni pojas; svod, luk; antiklinala, položaj slojeva koji su naslonjeni jedni na druge tako da grade hrbat ili s leme, a padaju u suprotnim pravcima; raspon, svod (mosta, prozora); akvadukt; vojnički opasač; ispupčen, neravan, kvrgav.)

Na pazar vo Prizren mlogu hubav kemer sme kupilje babetu. (Na pijaci u Prizrenu jako dobar kajš smo kupili djedu.)

ćenar – margina, ivica, rub, strana. (tur. **kenar** - margina; ivica, kraj rub; strana, obala (rijeke, jezera); pervaz, opšiv, bordura, vijenac; šupljikav vez, ukrasni vez; periferija, predgrađe, okolina grada; strana, mjesto, kraj; stranica.)

Ne sedi take na ćenar da ne paneš. (Nemoj da sjediš na ivici možeš pasti.)

ćenef – toalet. (tur. **kenef** - toalet; prljav.)

Napre ćenefi ne bidualje vo kuće nego vo dvorjoj. (Ranije toaleti nisu bili u kućama nego su u dvorištu.)

ćepaze – bestidan, bezvrijedan, besćasan, bezobrazan. (tur. **kepaze** - nekvalitetan, bezvrijedan, ništavan; bestidan, sraman, bezočan, nećastan; smiješan, komičan; luk i strijela koji se koriste u toku obuke.)

Ot ka je arkadaš so njego goljemo ćepaze postanaf, ne reklje badijava so kogo si takof si. (Od kada se družu sa njim baš je bestidan, nisu džabe rekli s kim si takav si.)

ćerata – nemiran, nestašan, vragolan. (tur. **kerata** - rogonja, prevareni muž; kašika za obuću; nestaško, vragolan.)

Babo rahmetljija imaf običaj da kaže decam ka ne slušat da se goljeme ćerate. (Rahmetli dedo je imao običaj djeci kada su nemirna da im kaže da su veliki vragolani.)

ćerpič - nepečena zemljena cigla. – (tur. kerpiç - ćerpič, nepečena cigla; koji je napravljen od te cigle.)

Stara kuća ni bila pokrijena so ćerpič. (Stara kuća nam je bila pokrivena ćerpičem.)

ćeškik – vrsta slatkog jela¹⁸ od mljevene ili tucane pšenice koje se pravi u posebnim prilikama.
(tur. **keşkek** - vrsta jela od mljevene pšenice sa mesom.)

Sabiha ka bila malova na jena svadba sakala babo Mevljan da gi turi malo ćeškik. (Kada je Sabiha bila mala na jednoj svadbi je od djeda Mevlana tražila da joj naspe malo ćeškika.)

ćevabdžija – ćevabdžija. (tur. **kebapçı** - ćevabdžija, onaj koji pravi i prodaje ćevape; ćevabdžinica, mjesto na kojem se prave i prodaju ćevapi.)

Najhubav ćevabdžija vo Dragaš je Bedrija. (Najbolji ćevabdžija u Dragašu je Bedrija.)

ćibar – ugleda, pristojan, plemenit. (tur. **kibar** - blagorodan, plemenit; ugledan, elegantan; istaknut, uvažavan, cijenjen; rakošan, bogat; velikani, veliki ljudi.)

Amidžava mlogu je ćibar. (Ovaj amidža mnogo je plemenit.)

ćibrit – šibica. (tur. **kibrit** – šibica, kutija šibica; sumpor.)

A imaš ćibrit da upaljim oginji? (Imaš li šibicu da zapalim vatru?)

ćilim – ćilim. (tur. **kilim** – ćilim.)

Nana ka bila mlada tkala ćiljimi. (Nana kad je bila djevojka tkala je ćilime.)

ćimbilje – ko zna. (tur. **kim bilir** – ko zna?)

Ćimbilje koljku sahata rabotava sme ga rabotalje. (Ko zna koliko sati smo radili ovaj posao.)

ćiramida – crijep. (tur. **kiremit** – ćiremit, crijep.)

A vi je kuća pokrijena so ćiramide? (Je li vam kuća pokrivena crijepom?)

ćirija – kirija, stanarina. (tur. **kira** - kirija, renta, izdavanje, zakup; kirija (novac), stanarin.)

Dućan mlogu godine ni bif pod ćirija. (Radnja nam je mnogo godina bila pod kirijom.)

---

¹⁸ Slatko jelo od tucane pšenice, šećera i vode poput žita koje se može naći u sarajevskim slastičarnama.

ćítap – knjiga, Kur'an. (tur. **kitap** – knjiga; sveta knjiga.)

Koljku ćítabi du sega si pročítala? (Koliko si kniga do sada pročítala?)

ćoraf – ćorav, slijep. (tur. **kör** - ćorav, slijep; istupljen, tup.)

Od rođenje je ćoraf. (Od rođenja je slijep.)

ćufte – ćufte, mesne okruglice. (tur. **köfte** - ćufte, valjušak.)

Za gosti sme prajlje ćufte. (Za goste pravili smo ćufte.)

ćulah – valjana kapa od vunenog prediva sa zaobljenim gornjim dijelom. (tur. **kulah** - ćulah, mala kapa od valjanog sukna; smicalica, prevara, trik; noćna kapa, kapa za spavanje.)

Napre sve ljudi vo selo nosilje ćulahi. (Ranije su svi muškarci u selu nosili vunene kape.)

ćuljum – kramp. (tur. **külünk** - pijuk, budak, kramp.)

Rupava so ćuljum sme ga iskopalje. (Ovu rupu iskopali smo sa krampom.)

ćumez – kokošinjac (tur. **kümes** - kokošinjac, živinarnik; kućerak, potleušica.)

Kokoške so denjoj ne ge puštat od ćumez. (Danima ne puštaju kokoške iz kokošinjca.)

ćumur – ugalj. (tur. **kömür** - im. ugalj; crn kao ugalj.)

Ke nas za oginj hič ne se koristi ćumur. (Kod nas se za vatru nikako ne koristi ugalj.)

ćup – zemljana posuda, ćup. (tur. **küp** - zemljani ćup za vodu, pekmez, maslo, ulje i sl.)

Nasruddin Hodža pare i altin vo ćup ge držaf. (Nasruddin Hodža novac i zlato držao je u ćupu.)

ćuprija – kameni most. (tur. **köprü** – most; veza, spona; komandni most, komandno mjesto; most (zahvat u hrvanju); most (u gimnastici); most, mostić (za zube); parcijalna proteza.)

Ćuprijava vo osmanski vakat je naprajena. (Ovaj most napravljen je u osmanskom vremenu.)

ćuše – ćošak, ćoš. (tur. **köşe** - ugao, kutak, ćošak; zapećak, kutak (u sobi, prostoriji); ugao (ulice); dio, strana, kraj; udaljeno, daleko, zabačeno mjesto; nepristupačno mjesto; korner (na fudbalskom terenu).)

Metla sum ga stajla vo ćušeto. (Metlu sam ostavila u taj ćošak.)

ćutuk – deblo, panj, ćutuk. (tur. **kütük** - stablo, deblo; panj, klada; deblo, balvan; sadnica, rasad, izdanak; pelcen; glavna sveska, registar; knjiga matične evidencije; gvozdена šipka, metalna klada, štangla; neuljudna, nevaspitna osoba, klada.)

Ćutucivi ne lji ti se goljeme za cepenje? (Zar ti ovi ćutuci nisu veliki za cijepanje?)

D

dajdžo – dajdža, ujak. (tur. **dayı** – ujak; dajdža; pokrovitelj, zaštitnik; kabadahija, huligan, apaš; dej, vrhovni namjesnik u Alžiru; čiko; hrabar, smio, odvažan.)

Svako ljeto idujemo ke dajdžeta. (Svskog ljeta idemo kod dajdže.)

dajma – uvijek, stalno, često. (tur. **daima** – uvijek, stalno.)

Dajdžo Feta dajma dohođa da ne polja. (Dajdža Fetah stalno dolazi da nas obiđe.)

dakika – minuta. (tur. **dakika** – minut; trenutak, čas; minut (šestoti dio stepena).)

Vo ovaja dakika nikoj ne vikaf. (Niko nije zvao ove minute.)

damari – krvni sudovi, žila, vena, damar. (tur. **damar** - krvni sud, žila, vena; damar, žila (u mermeru, kamenu ili drvetu); žila, sloj rude ili vode u zemlji.)

Bećarim i dejkem krv vo damari gim vrije. (Momcima i djevojkama krv u krvnim sudovima vri.)

damka – mrlja, fleka. (tur. **damga** - žig, pečat, štembilj; danga, sprava za žigosanje; znak, fabrička marka.)

A si videla šo damke imaš na košulja? (Jesi li vidjela koliko mrlja ima na košulji?)

davetije – pozivnice. (tur. **davetiye** - pozivnica.)

A si napravlj davetije za šenlak? (Jesi li napravio pozivnice za slavlje?)

davrandisujenje / davrandisaf – pokrenuti se, trgnuti se. (tur. **davranmak** - vladati se, ponašati se; latiti se, laćati se, prihvatiti se, prihvatati se (kakovog posla); micati se, mrdati se, pomjerati se, pokretati se.)

A si se davrandisaf? (Jesi li se trgnuo?)

dede / dedo – djed, dedo; punac. (tur. **dede** - djed, dedo; predak; dede, šejh derviškog reda; pri obraćanju starijem muškarcu, dedo.)

Dedo mlogu hubaf ćujek bif. (Punac je bio jako dobar ćovjek.)

deljikanljija / deljikanljijće – mladić. (tur. **delikanlı** - mladić, mlad ćovjek; (u funkciji uzvika) pri obraćanju mladom muškarcu; ćastan, ćestit, pošten.)

Vo selovo mlogu deljikanljije imat. (U ovom selu ima mnogo ćestitih momaka.)

deljilj / delil – dokaz. (tur. **delil** - indicija, znak, argument; dokaz; vodić.)

A imaš deljilj da si ge videla tuje? (Imaš li dokaz da si ih vidjela tu?)

dembelj – lijen, trom. (tur. **tembel** – lijen, trom, spor, inertan, indolentan, ravnodušan; usporen, koji pokazuje sporost u funkcionisanju (o organu).)

Ne bidi dembelj, malo nešto i rabotaj. (Nemoj biti lijen, nekada nešto i radi.)

demek – dakle, znaći. (tur. **demek** - reći, govoriti, kaz(iv)ati; (na)zvati, imenovati; oznaći(va)ti; ispuštati bilo kakav zvuk; imati neko mišljenje, ubeđenje, misliti, smatrati; razmišljati, promišljati, rasuđivati; procjeniti, procjenjivati, ocjeniti, ocjenjivati; nadati se.)

Demek toljku godine si hodif po dunja. (Znaći toliko godina si išao svijetom.)

denetisujenje / denetisa / denetisam – zapažanje. (tur. **denetmek** - (u)ćiniti da se nešto preispita.)

A si denetisala pri džamija eski mezarluci? (Jesi li primjetila pored džamije stare mezare?)

dere - provalija, uvala između dva brijega. (tur. **dere** - mala rijeka koja obično presuši ljeti, potok, potočić; korito rijeke; dugačka udolina između dvije planine; oluk, slivnik.)

Gljedaj ke hodiš, da ne paneš vo dere. (Gledaj gdje hodaš, da ne padneš u provaliju.)

dererdže – stepen, stupanj, novo. (tur. **derece** - dio u kakvom nizu, podjeljak, stepen; svaki bitan dio koji je označen kada se mjeri spravom za mjerenje, stepen, stupanj.)

Ne sum na tija deredže ka ti pa da znjem sveštoje. (Nisam na tom stepenu kao ti pa da znam svašta.)

dert – nesreća, nevolja, muka, briga, jad. (tur. **dert** - nesreća, nevolja, briga, sekiracija; teška, neizlječiva bolest; patnja, muka, bol; briga, zabrinutost, zebnja; izraštaj, guka, kvrga.)

Od rat goljem dert ni ostanaf. (Od rata velika muka nam je ostala.)

dertujenje – jadanje. (tur. **derdini dökme** - izjadati se, izliti dušu.)

Nekoga dojadi na kave pa da se dertujeme. (Nekada dođi na kahvu pa da se jadamo.)

derviš – derviš. (tur. **derviş** – derviš, siromah, ubog čovjek; ponizan, smjieran čovjek.)

Vo Prizren mlogu dervişi imaje. (U Prizrenu ima mnogo derviša.)

devam – nastavak. (tur. **devam** - trajanje; nastavljanje; nastavak; stalnost, neprekidnost, postojanost, (dugo) trajnost; kontinuitet.)

Du koga devam vake? (Do kada nastavljaš ovako?)

devametisujenje – nastaviti, produžiti. (tur. **devam etmek** - nastavljati se, produžavati se; nastavljati sa čim, nastavljati raditi.)

Ka sme počinalje devametisame so rabota. (Kad smo odmorili nastavili smo sa poslom.)

dib / dip – dno. (tur. **dip** - dno, dubina; dno posude.)

Brašno ostanalo na dip od kace. (Ostalo je brašna na dnu kace.)

dikat – pažnja, briga. (tur. **dikkat** - pažnja; briga, naklonost, interesovanje; pažnja! pozor!)

Goljem dikat sme imalje. (Imali smo veliku pažnju.)

dikat čini – biti pažljiv, oprezan. (tur. **dikkat etmek** - paziti, motriti, biti oprezan; opaziti, opažati, zapaziti, zapažati, primjetiti, primjećivati; pokaz(iv)ati interesovanje, (za)interesovati se.)

Da činiš dikat sebe. (Pazi na sebe.)

din – vjera, religioznost, religija, vjeroispovjest. (tur. **din** - religioznost, pobožnost; religija, vjera, vjeroispovjest; ideal, čvrsto uvjerenje, kult.)

Ljudi šo se vo din trebe da bidet urnik druge. (Ljudi što su u vjeri trebaju da budu primjer drugima.)

dinsiz – bezbožnik, ateista, svirep, okrutan. (tur. **dinsiz** - ateista, bezbožnik; svirep, okrutan, grozan, nemilosrdan.)

Dinsizi mlogu insan utepalje. (Svirepi ljudi ubili su mnogo ljudi.)

direk – direk, greda, podupirač, stub. (tur. **direk** - direk, greda, podupirač; stub; stub, temelj)

Dur ti sum čekala sum se natežila na direk. (Dok sam te čekala naslonila sam se na stub.)

dokundisujenje – nelagoda. (tur. **dokunmak** – dodirnuti, dodirivati, dotaći, doticati; pipnuti, pipati; koristiti, upotrebljavati, služiti se; ne prijati, štetiti, škoditi, uticati na zdravlje; miješati se, pačati se u kakav posao s ciljem da se utiče na njega; odnositi se (na nekoga, nešto), ticati se (nekoga, nečega); lagano dodirnuti, dodirivati; uznemiriti, uznemiravati, dirnuti, dirati, smetati, mučiti.)

Galjiba jadenje mi dokundisalo. (Izgelda da mi hrana smeta.)

dolama – dugi kaput. (tur. **dolama** - prišt na prstu; dolama (vrsta kaftana).)

Babo mi kažuaf napre ljudi da nosilje dolame. (Otac mi je govorio da su ranije ljudi nosili duge kapute.)

dolap – ormar. (tur. **dolap** - ormar (za odijelo, knjige); plakar; komoda, škrinja; dolap, točak na vodi za navodnjavanje.)

A će mi doneseš palto od dolap. (Hoćeš li mi donijeti sako iz ormara?)

dolapče – mali ormarić. (tur. **dolap** - ormar za odijelo, knjige, plakar; komoda, škrinja; dolap, točak na vodi za navodnjavanje.)

Aspre i munistr¹⁹e nana ge držala vo dolapče. (Perlice je nana čuvala u malom ormariću.)

dolma – dolma, punjene paprike faširanim mesom. (tur. **dolma** - punjenje; sazrijevanje; širenje; proticanje; bješnjenje; jelo s nadjevom; nadjev za jelo; obmana, smicalica, namještaljka; droga koja se uvija u tri cigaret papira.)

Za musafiri sum prajla dolma. (Za goste sam pripremila punjene paprike.)

dolu – dolje. (tur. **dolu** - napunjen, pun; koji obiluje (nečim), u kome ima mnogo (nečega); koji nema slobodnih mjesta, u kome nema slobodnih mjesta; koji nije slobodan, koji je zauzet poslom; napunjen, nabijen (o oružju); osjećajan, emotivan.)

Mati i babo sljezlje dolu vo bahča. (Mama i babo su sišli dolje u bašti.)

domuz – svinja. (tur. **domuz** – svinja; tvrdoglava, jogunasta osoba.)

Od ka ošlje ljudi od selo domuzi od orman počelje da sljizat vo selo. (Od kako su ljudi otišli iz sela svinje iz šume su počele da silaze u selo.)

don – donji dio pidžame. (tur. **don** – odijelo, odjeća; gaće.)

Almiru i Muhamedu gim sum zela iste donoj. (Almiru i Muhamedu kupila sam isti donji dio pidžame.)

---

¹⁹ Aspre i munistre su vrsta perlica koje se koriste za izrađivanje i ukrašavanje ženske narodne nošnje.

donatisujenje – obući, odjenuti nekoga, ukrasiti, srediti. (tur. **donatmak** - obući, oblačiti, odjenuti, odjevati (nekoga ili nešto); ukrasiti, ukrašavati, dekorisati; opremiti, opremati, snabdje(va)ti; (o)psovati, (na)ružiti. 5. (iz)grđiti, (iz)brusiti, (o)čitati bukvicu.)

Esma mlogu hubavo ga donatisala mlajnesta. (Esma je jako lijepo sredila mladu.)

dondurma – sladoled. (tur. **dondurma** - zamrzavanje, zaleđivanje; sladoled.)

Ka malova najviše sum voljila dondurma da jadem. (Kao dijete najviše sam voljela sladoled da jedom.)

duak – nevjestin veo. (tur. **duvak** - duvak, nevjestin veo; duvak, veo, tanka tkanina za pokrivanje novorođenčadi; glineni, kameni poklopac (čupa, krčaga).)

Mlajnesti duak gi go puštilje preko lice. (Mladoj su pustili veo preko lica.)

dubara – smutnja, spletko. (tur. **dubara** - duplo dva u igri tavle; smutnja, spletko, dvostruka igra.)

Ne se boravi so dubare. (Ne bavi se spletkama.)

dućan – radnja, prodavnica, slastičarna. (tur. **dükkan** - dućan, prodavnica, radnja; radionica, zanatska radnja; ured, pisarnica; "radnja", kockarnica.)

Arif koga go otvara dućan? (Kada Arif otvara prodavnicu?)

dukat – dukat, zlatnik, zlatni novac. (tur. **duka** – vojvoda; venecijanski dukat.)

Mlajnesta ga nakitilje so dukati. (Mladu su ukrasili zlatnicima.)

dunum – parcela zemljišta od 1000 m². (tur. **dönüm** - okretanje, obrtanje; dulum, mjera za površinu, 10 ari; povratak.)

Koljku dunuma ste posijalje kompir? (Koliko dulumu ste posijali krompir?)

dunja – planeta Zemlja, ovaj svijet, dunjaluk. (tur. **dünya** - planeta Zemlja, zemljina kugla; krug, sredina, društvo; zemlje sa istom ideologijom; zajednica, udruženje, društvo; narod, svijet.)

Čujekov cela dunja ga prošof. (Ovaj čovjek je obišao cijeli svijet.)

durbin – dvogled. (tur. **dürbün** - durbin, dvogled; rupa za promatranje, osmatranje.)

Babo Mevlan imaf mlogu hubaf durbin. (Djed Mevlan imao je jako dobar dvogled.)

duzdum – ravno, pravo. (tur. **dümdüz** - sasvim ravan, gladak; prost, jednostavan, koji je bez ukrasa (o odijelu i sl.); ograničen, koji je uskih vidika.)

Ot ovde du džamije ides samo duzdum. (Odavdje do džamije ideš samo pravo.)

Dž

džade – ulica. (tur. **cadde** - bulevar, ulica.)

Za bajram cela džade ga suslejsalje. (Cijelu ulicu su ukrasili za bajram.)

džahilj – neznalica, neobrazovan. (tur. **cahil** - nepismen, neobrazovan; nedovoljno upućen, nedovoljno obavješten; neiskusn (o mladiću ili djevojci).)

Čujekov je goljem džahilj, ne znje šo zbori. (Ovaj čovjek je velika neznalica, ne zna šta govori.)

džahiljski – neznalački. (tur. **cahilce** - neznalački, glupo.)

Goljem džahiljski vakat došof. (Došlo je veliko neznalačko vrijeme.)

džam – prozor, staklo. (tur. **cam** - staklo, prozorsko okno.)

Deca ka se igralje skršilje džam na Husejnova kuća. (Djeca kad su se igrala slomila su prozor na Huseinovoj kući.)

džamadan – vrsta jeleka opšivenog svilom ili srmom. (tur. **camadan** – vrsta jeleka opšivenog svilom ili srmom; podvezani čvor jedra.)

Vo nekuje sela bečari za šenlaci obljičat džamadani. (U nekim selima za proslave momci oblače jeleke opšivene srmom.)

džamlīk / džamlīci – okvir stakla, okvir prozora. (tur. **camlik** - zastakljen ulaz, terasa; staklena pregrada, vitrina; staklenik, staklena bašta.)

Pendžeri sum ge izbrišila, još džamlīci mi ostanalje. (Obrisala sam prozore, ostali su mi još okviri.)

džan – duša. (tur. **can** – duša; život; zdravlje.)

Džan me boli mila mua majko šo ne možem veće da te viđim (Duša me moja boli majko moja mila što te više vidjeti ne mogu.)

džan džin – živa duša. (tur. **can** – duša; život; snaga, moć, energija; lice, individua; ljudski duh, biće; srce; brat; sljedbenik (vjerske sekte); drag, mio, ljubak; prijatan; dušo! **cin** – demon; džin (u bajkama); pametan, bistar, promućuran.)

Vljezi vo kuća, džan-džin nema po sokak. (Uđi u kuću, žive duše nema na ulici.)

džandar – džandar. (tur. **jandarmalik** - zanimanje žandarma; lukavstvo.)

Babo mi kažuaf, Rasima zašto Džandar go vikalje. (Pričao mi je otac, zašto su Rasima zvali Džandar.)

džanīm – dušo, živote. (tur. **can** – duša; život; zdravlje.)

Aman be džanim zar da ne ti pomognem. (Aman dušo, zar da ti ne pomognem.)

džarulrija – buka, galama. (tur. **gürültü** - galama, graja; buka, tutnjava; gruhanje; brujanje.)

Kakva džarulrija se čuje vo bahča? (Kakva se buka čuje u dvorištu?)

džeberedžek – krepati, crknuti, loš kraj (nekome ili nečemu), velika i opasna provalija. (tur. **gebermek** - krepati, uginuti, crknuti, crkavati; osježati pretjeranu želju, vezu i bliskost prema nekome.)

Ka će se skačiš na vrh ot karpa, će viđiš džeberedžek da mu bif pot karpa. (Kad se budeš popeo na vrh stijene, vidjet ćeš da mu je loš kraj (uginuće) bio ispod stijene.)

dženaze – umrla osoba, dženaza namaz. (tur. **cenaze** - posmrtni ostaci; pokojnik; sahrana.)

Poslje dženaze će gim ideme na bašansaolsun. (Poslije dženaze otići ćemo im na žalost.)

džennet – raj, vječno udobno prebivalište na budućem svijetu. (tur. **cennet** – raj; mjesto koje obiluje nečim; prelijep (o mjestu).)

Allah Džennet da gim dade. (Da ih Allah uvede u Džennet.)

džep – džep. (tur. **cep** – džep; proširenje puta za kraće parkiranje, za kraće zadržavanje automobila.)

Vo džep ti sum ge stajla pare. (Stavila sam ti novac u džep.)

džepane – front. (tur. **cephane** – municija; arsenal skladište oružja; opijum.)

Od naše selo imalje ljudi na džepane vo Čanakkale. (Iz našeg sela bilo je ljudi na frontu u Čanakkaleu.)

dževahir / dževher – drago kamenje, dragulj. (tur. **cevahir** - drago kamenje, dragulji.)

Halkava je so dževheri suslejsana. (Ova narukvica je ukrašena sa draguljima.)

dževap – odgovor. (tur. **cevap** – odgovor)

A misliš dževap ka će dademe Allahu. (Misliš li kako ćemo Allahu odgovarati /na Onom svijetu/.)

džidi – ozbiljan, strog; stvarno. (tur. **ciddi** - ozbiljan, strog; smiren, staložen; kritičan; koji nije namjenjen zabavi, rasonodi; koji je bez osmjeha, bez izraza veselosti; pouzdan, solidan; važan.)

A si džidi zainteresuan za rabotava? (Jesi li ozbiljno zainteresovan za ovaj posao?)

džigara – cigareta; cigara. (tur. **cigara / sigara** – cigareta.)

Ka će dojde ke nas jena džigara ne zapaljuje. (Kad dođe kod nas ne zapali ni jednu cigaretu.)

džigerica – džigerica, jetrica. (tur. **ciğer** - zajednički naziv za pluća, bijelu džigericu i jetru, crnu džigericu; životinjska iznutrica, drob; srce, duša.)

A voljš da jadeš džigerica? (Voliš li da jedeš jetricu?)

džigerlik – tabakera. (tur. **cigara / sigara** – cigareta.)

Hvzi-ćahaja bif goljem tabijatljija, džigerlik mu bif mlogu pristaf, i ka vađaf tutun od njego toga si mogof da viđiš so koj ćejf ge tutunif džigare. (Hvzi-ćahaja jeo je veoma precizan, imao je prelijepu ukrašenu tabakeru, i kada bi iz nje vadio cigare mogao si da viđiš sa kakvim zadovoljstvom je pušio duhan.)

džins – rod, soj, porijeklo. (tur. **cins** - vrsta, sorta, rasa; rod porodica; porijeklo.)

Ge znm ja, džins gim je takof. (Znam ih ja, takav im je soj.)

džumruk – granica, granični prijelaz. (**gümrük** - carina, carinska taksa; državna ustanova koja se bavi carinskim poslovima; carinarnica.)

Vo Osmanlijski zeman na Koritnik nemađ džumruk, svejeno bećari idualje na vo Pakiša i vo Orgosta i ako nemalje akraba od tamo bi se ženjile. (Za vrijeme oslamslijske vladavine na Koritniku nije bilo granice, mladići (za ženidbu) stalno su išlu u sela Pakišu i Orgostu²⁰ pa ako nisu bili u porodičnim vezama odatle bi se i ženili.)

Đ

đaur / kaur – bezbožnik, nevjernik, nemusliman, vlah. (tur. **gâvur** - hrišćanin, nemusliman, vlah; bezbožnik, nevjernik; okrutan, nemilosrdan, bezdušan.)

So kauri cef život živif, zef sve njihne adeti. (Cijeli život je živjeo sa vlasima, poprimio je sve njihove običaje.)

deberdisujenje – ubiti, uništiti, crknuti. (tur. **gebertmek** - ubi(ja)ti.)

Go đeberisahte autovo. (Uništiste to auto.)

---

²⁰ Goranska sela u današnjoj Albaniji.

đerdan – ogrlica. (tur. **gerdan** - vrat, šija; podbradak (kod debelih osoba); vrat (kod životinja za klanje).)

Mlogu hubav đerdan si napravila. (Napravila si mnogo dobru ogrlicu.)

đevrek – vrsta kolača, vrsta peciva poput simita. (tur. **gevrek** - lomljiv, krhak; veseo (o smijehu); vrsta biskvita; đevrek.)

Vo slastičarnava mlogu hubave gim se đevreci. (U ovoj slastičarnoj mnogo su dobri đevreci – kolači.)

dozluci – naočale. (tur. **gözlük** - naočale.)

Dozluci ke sum ge stajf? (Gdje sam ostavio naočale?)

dozunajdun – čestitam, sretan (sretna) sam zbog tebe. (tur. **gözünaydın** – sretan (sretna) sam zbog tebe; čestitam.)

Dozunajdun, deca ti došlje a gim si se obraduala? (Čestitam, djeca su ti došla, jesi li im se obradovala?)

đugum - ibrik, posuda za vodu. (tur. **gügüm** - đugum (bakrena posuda), krčag, ibrik.)

Malova ka sum bila uvek ka će idem ke nana sum idala na češma da sipem voda vo đugum. (Kad sam bila mala uvijek kad odem kod nane išla sam na česmu da naspem vode u đugum.)

đulj – miris. (tur. **gül** - ruža (Rosa); mirisni cvijet ove biljke; rozeta, rondela; ruža, ispupčen ukras na svodu; cifarnik (kompasa); zvučna rupa (na gitari i sl.).)

Na đulj mirišeš. (Mirišeš na miris.)

đulje – granata, topovska kugla. (tur. **gülle** - đule, granata; kugla koja se koristi u atletici.)

Sega prf put vo život sum videla đulje. (Sada sam prvi put u životu vidjela topovsku kuglu.)

đuna – grehota. (tur. **günah** - postupak, ponašanje kojim se krše religijski propisi ili zapovijesti, prijestup, grijeh; grehota, ogrješenje o čovječnosti, milosrđe.)

Od malove deca ge učite šo je đuna, a ne ka će porastet, toga veće je docna. (Od malena djecu učite šta je grehota, a ne kad porastu, tad je već kasno.)

E

ezijet / izijet – mučenje, muka, patnja. (tur. **eziyet** - muka, patnja, stradanje.)

Krujs život goljeme ezijeti imaf, ama svejeno bif golem saburlija. (Kroz život imao je velikih muka ali je uvijek bio veoma strpljiv.)

edep – lijep odgoj, pristojnost. (tur. **edep** - dobri običaji, red; pristojnost, lijepo vaspitanje.)

Mati sina nasihat mu činila, sinko traži dejka so edep da bide. (Mati je je sina savjetola, sine, traži curu (djevojku) da je lipo vaspitana.)

edepli – lijepo odgojen, pristojan. (tur. **edepli** - učtiv, pristojan, lijepo vaspitan, uljudan; skroman, smjieran; moralno, etički; mirno, poslušno.)

Stare ke nas svejeno veljilje, džaba ti škola ako nesi edeplija. (Stari su kod nas stalno spominjali, bezvrijedna je škola ako nisi lijepo odgojen.)

edždad / edždan – preci. (tur. **ecdad** – preci, stari.)

Kažujet njegov edždad se Mličani, Halepovci, birvaktile došlje od Halep (Sirija) i ovde ostanalje. Vo Mlike naprajlje najtara džamija. (Govore da su njegovi preci Mličani, Halepovci, odavno su došli iz Halepa (Sirija) i ovdje su se nastanili. U Mlike su sagradili najstariju džamiju.)

edželj – smrtni čas. (tur. **ecel** – smrtni čas, smrt.)

Ka će umre nekoj vo selo svejeno se prašujet od šogo umre, a bif boljen, a lježaf na postelja, nikoj ne velji umref od edželj. (Kada neko u selu preseli sa ovog svijeta (umre)

stalno se zapitkuju od čega je umro, da li je bio bolestan, je li ležao u postelji, a niko ne kaže da je umro od edžela (da mu je došao smrtni čas.)

efcâr – misli, ideje. (tur. **efkâr** - misli, ideje; mnjenje; sjeta, tuga.)

Za efcari midžove Salemove du vo Brot se čulo, velile, takof trebe da se rodiš a ne samo da se školuješ. (Za misli i ideje amidže Salemove čulo se u Brodu (Prizrenski, Kosovo), govorili su, treba takav da se rodiš, a ne samo da se školuješ.)

eglendže – razonoda. (tur. **eğlence** – zabava, razonoda, veselje, provod; sve što izaziva dobro raspoloženje, što zabavlja i razonođuje; zabava, parti, banket.)

Čujek ka će ostare malove deca mu se eglendže. (Čovjek kad ostari mala djeca su mu razonoda.)

ejvallah – svaka čast; hvala. (tur. **eyvallah** – hvala; doviđenja, zbogom; dobro, u redu, slažem se, svakako, naravno.)

Ke nas mlogu se velilo „ejvallah“, ama mladeve deneska po alafranga zborit. (Kod nas se u govoru koristio termin „ejvallah“ za hvala, ali mlađi danas više govore prozapadnjački.)

eksik – (tur. **eksik** - manjkav, nepotpun, nedovoljan; defektan, faličan; odsutan; nedostatak, manjak; mana.)

Ka će večeruješ nemoj nešto eksik da ti bide. (Kad budeš večerao, nemoj da ti nešto ostane manjak.)

eljmaz – dijamant. (tur. **elmas** - dijamant, brilijant; dijamantski, staklorezački nož; brilijantan.)

Babo džam za pendžer so elmaz go sekof. (Otac je staklo za prozor sjekao elmazom²¹.)

emanet – v. amanet. (tur. **emanet** - predmet, stvar koja se ostavlja u amanet, depozit, amanet, polog; stvar koja se šalje nekom posredstvom nekog; garderoba, mjesto za odlaganje prtljaga; duša, duh.)

---

²¹ Dijamant, sjekač za staklo.

Vo amanet ti ostavam 10 dukata da mi ge čuvaš dur ne se vratim od put. (Ostavljam ti u emanet 10 zlatnih šorvana da mi ih čuvaš dok se ne vratim s putovanja.)

emer / emīr – naredba, naređenje, nalog. (tur. **emir** - naredba, naređenje, nalog; želja; jedna vrsta bijelog grožđa.)

Askerim emer gim došof da čuvat džumruk vo Belo-polje deka tuje hrszi najlesno vlizaje pa zijan krujs sela činit. (Vojnici su dobili zapovijed da čuvaju granicu u Belom-polju (visoravan na Šar planini) jer tu lopovi najlakše prolaze i nanose štetu kroz sela.)

emir – poglavar, zapovjednik. (tur. **emir** - poglavar, zapovjednik, gospodar, knez (vladarska titula u nekim arapskim zemljama).)

Emir Jusuf kuj bif na vazife vo prizrenska regija Sadata go postajf da bide muhtar vo naše selo. (Namjesni Jusuf, koji je bio na dužnost u prizrenskoj regiji, Sadata je postanio da bude starješina (predsjednik) u našem selu.)

emnjetljiya – bezbjedan, siguran, pouzdan. (tur. **emniyetli** - bezbjedan, bezopasan, siguran, pouzdan.)

Ajdin-ćahaja emnjetlija je, stoka vo plajna hubavo ga čuva a i praj mlogu hubavo šarsko sirenje. (Ajdin-ćahaja je siguran i pouzdan pastir, stoku u planini dobro pazi i čuva i pri tom pravi odličan šarski sir.)

emertisujenje – narediti, naređivanje. (tur. **emretmek** - narediti, naložiti.)

Ne mu emertisuj teške vazifinja, ka znješ da nema da ge završi. (Ne nalaži mu da izvrši teške obaveze, kad znaš da ih on ne može završiti.)

eser – djelo. (tur. **eser** - tvorevina, djelo, ostvarenje; ujetničko djelo, izdanje, knjiga; trag, ostatak; znak, beljeg, obilježje.)

Mlogu eseri ostanale od birvaktile krujz naše etrafı, ama nikoj deneska ne ge anlajsuje. (Mnogi su tragovi ostali iz prošlih vremena kroz naše krajeve, ali danai in skoro niko ne razumije.)

etraf – strana, kraj, okolina. (tur. **etraf** - strane, krajevi; okolina, okoliš; ljudsko okruženje, sredina u kojoj čovjek živi.)

Ka će zamineš Zlipoečki etraf, trni na ke Krušeječka šuma i tamo će najdeš kajnak so mlogu studena voda. (Kad prođeš Zlipotečkom stranom, kreni prema Kruševljanskoj šumi i tamo ćeš naći izvor sa veoma hladnom vodom.)

evet – da, jeste, tako je. (tur. **evet** - da, jest (e).)

Denešnje deca ne razbirat star babo ka čeg gi reče: „Evet džanim“. (Današnja djeca ne razumiju kada im djed rekne: „Jeste, dušo moja“.)

evlat – dijete. (tur. **evlat** - dijete, sin ili kćerka; djeca, potomci, pokoljenje; izdanak.)

Mati ka klanjala, svejeno dova Allahu činila, da vi dade hajrlija evlat. (Kada bi majka klanjala, stalno je Allahu upućivala dovu, da vam podari dobar i čestit porod.)

evljija – Evlije ili Allahovi štićenici su ljudi koje Allah dž.š., voli, zato što čine puno dobrih djela, a malo griješe. (tur. **evliya** - sveti čovjek, bogougodnik, podvižnik; svetac.)

Za naninogo oca, babeta Humeta, mloguzina sum čula ka kažujet od mlad da bif ka evlija. (Za neninog oca, djeda Humeta, mnoge sam čula kako govore da je još u mladosti bio poput evlije.)

ezberlajsujenje – naučiti napamet. (tur. **ezberlemek** - (na)učiti napamet, (na)bubati.)

Allah ka mu daf akal, mlogu brgum surinja od Kur'an ge ezberlajsuje. (Allah ga je obdario pameću, veoma brzo nauči napamet kur'anske sure.)

F

fajde/a – korist, dobit. (tur. **fayda** – korist, dobit.)

Take ako rabotaš nema nikakva fajda da imaš. (Ako budeš tako radio nećeš imati nikakve koristi.)

fener – fenjer. (tur. **fener** - fenjer, lampa; svjetionik; poslužavaonik za kafu (s ručicom na vrhu); kube; zastakljen otvor u krovu; zatvoreni balkon.)

Napre, stare ljudi, na teravija idualje so fener, da bi vidilje da ne panet negde. (Ranije, stari ljudi, na teraviju išli su sa fenjerom (lampom na gas), kako bi vidjeli da ne bi negdje pali.)

ferman – ferman, sultanov dekret. (tur. **ferman** - zapovijest, komanda; ferman, sultanov dekret.)

Ka mu stignaf ferman, razbraf veće da neje muhtar vo selo. (Kada mu je stigao ferman (sultanov dekret) saznao je da više nije starješina (predsjednik) sela.)

fes – fes. (tur. **fes** – fes.)

Stare ljudi ke nas napre nosilje fes na glava zavijen so šamija. (Stari ljudi su ranije kod nas nosili fes na glavi omotan mahramom²².)

fesat – smutnja. (tur. **fesat** - poremećaj, smetnja; metež, nered; intriga, spletko; sumnjičav, podozriv, nepovjerljiv; intrigantski, spletkaroški.)

Sme go znlje da se boravi so loše rabote ama za fesat toklu među insan da čini ne sme znlje. (Znali smo ga da se bavi lošim stvarima, ali da toliko smutnju sije među ljude, nismo znali.)

fićiri – misliti, razmišljati. (tur. **fikir** - mišljenje; ideja, misao; uobrazilja, mašta.)

Deka je delikanlija mlogu ne ga fićiri, ama fazka će ko oženjet i on će ga fićiri. (Pošto je mlad²³ ne misli²⁴, ali kada ga budu oženili počće da misli²⁵.)

fićra – anegdota, pripovijetka. (tur. **fikra** – anegdota; hronika (novinska); slav (paragraf); pasus; pasaž (teksta); pršljen.)

Ovaja fićra nana ni ga kažuala ka sme bilje malove a mije sme se bralje okulu nja. (Ovu anegdotu kazivala nam je nena kad smo bili mali, a mi smo se okupljali oko nje.)

---

²² Muškim šalom.

²³ Ne oženjen

²⁴ Ne vodi računa o porodici.

²⁵ O svojoj porodici.

fidan – izdanak (tur. **fidan** – izdanak, mladica, rasad.)

Bukadar fidani imalo jabučevo šo go kalemif lanji babo Hašim, ama ka mu ge iskršihā fidani i ono se osuši. – Puno je izdanaka imala ova jabučica koju je prošle godine kalemi djed Hašim, ali kada su mu polomili mladice (izdanke) i ona se je osušila.

fidanbojljija – visok, stasit mladić. (tur. **fidan** - boylu vitak, stasit.)

Najmladoto dete Hašimovo od jen put ka poraste ka fidanbojljija. (Najmladi Hašimov sin od jednom je izrastao u vitkog²⁶ mladića.)

filiz / filjiz – izdanak, mladica. (tur. **filiz** - izdanak, mladica.)

Vočke Podrahmet mlogu filizi isfrijalje beljki će rodit vo godina. - Vočke Podrahmet su pune mladica, valjda će ove godine dati plodove.

filjdžan – findžan. (tur. **fincan** - findžan, šoljica, šolja bez drške; porculanski izolator.)

Babo Mevljan pif kave od pogoljem filjdžan deka ruke mu se treslje. (Djed Mevlan pio je kahvu iz velikog findžana, jer su mu se ruke tresle.)

firsat – prilika. (tur. **firsat** - prilika, zgoda, slučaj.)

Stara majka sinu svejeno nasihat mu činila: „Sinko prf firsat od ruke ne se pušta.“. (Stara mati stalno je savjetovala sina riječima: „Sinko, prva prilika se ne ispušta iz ruku.“.)

fistan – suknja, dio narodne nošnje. (tur. **fistan** - fistan, suknja; škotska suknja (muška).)

Vo naša nošnja mlajnesta će oblječe fistan pa košulja, a nat košulja jelek. (U našoj nošnji, mlada oblači suknju, pa (dugu vezenu) haljinu tzv. košulju a iznad (vezeni) prsluk.)

fišek – fišek, papirnata kesa lijevkastog oblika. (tur. **fišek** - metak, patrona; čahura metka; vatromet; fišek, papirnata kesa lijevkastog oblika.)

Star babo vo fišek semenke ge prodavaf. (Djed je u fišek u prodavao košpice.)

---

²⁶ Stasitog.

fırça – četka. (tur. **fırça** – četka, kist.)

Senaet zef nove frče za maženje i mi veli a znješ kolku mi je sega polko ka mažem. (Senahid je uzeo nove četke za krećenje i kaže mi, da znaš koliko mi je sada lakše kada krečim.)

fukara – siromah, bijednik. (tur. **fakir** - siromašan, ubog, bijedan; jadan, nesretan; ja (iz skromnosti).)

Babo mi kažuaf, so mola Šefčeta muhabet ka činilje, koj je pofukara krujs selo i hizme ka da gim naprajme. Insan ima obras, bif on fukara eli zengilj. (Otac mi je kazivao, kada je sa Šefket efendijom razgovarao (muhabetio), ko je u selu siromašniji i kako da im pomognemo. Čovjek (inasan) ima svoju čast i dostojanstvo, bio on siromah ili bogat.)

fukaralak - siromaštvo, bijeda, neimaština. (tur. **fukaralık** – siromaštvo; slabost, iznemoglost.)

Goljem fukaralak ge zafatif, Allah da gim bide na jardam. (Uhvatilo ih je veliko siromaštvo, da im Allah pomogne.)

furna – furna, peć, šporet. (tur. **fırın** - furuna, peć; pekara; štednjak, šporet; peć, uređaj za obradu ili dobivanje čega zagrievanjem; koji je pripremljen u ovoj peći; pekari; šporetu i sl.)

Ka će fati zima vo selo, će se sobereme okulu furna šo bila vo sret soba a nana Arifka će ni kažuje prikaška za Adema i Havica. (Kada nastupi zima, okupljali smo se oko peći (na drva) koja je bila u sredini sobe (odaje) a nena Arifka nam je kazivala poučnu priču o Ademu i Havi.)

G

gajlje – tuga, briga, teret, nevolja. (tur. **gaille** - tuga, briga, nespokojsstvo; teret, tegoba; nezgoda, nevolja, neprilika.)

Ot ka mu umreha otec i mati, goljemo gajlje mu ostana na glava. Brat i sestra se pomalove, dalj da mislji za sebe, dalj za nji, hizmet koj će gim čini. (Od kada su mu umrli

otac i mati, velika mu je briga ostala. Brat i sestra su mlađi, dal' da se brine o sebi ili da misli o njima, ko će se brinuti o njima.)

gajljeljija – tegoban, mučan, zabrinut. (tur. **gailleli** - tegoban, mučan, mukotrpan; nespokojan, potišten, utučen.)

Goljem gajljeljija je od ka gi umre sin, delikanlija pret ženjenje, ama i zar da ne bide ka imala samo njego. (Veoma je potištena i utučena od kada joj je umro sin, momak pred ženidnu, a i kako ne bi bila, kad je samo njega imala.)

gajljujenje – zabrinutost, potištenost. (tur. **gaile** - tuga, briga, nespokojstvo; teret, tegoba; nezgoda, nevolja, neprilika.)

Svejeno se boravi so nekuje gajljujenje kako od gajljujenje ima nekua fajda. (Stalno se bavi nekom zabrinutošću, ko biva da ima neke koristi od zabrinutosti.)

gajret – trud, stanje, napor. (tur. **gayret** - trud, staranje, napor, naprezanje; usrdnost, revnost, oduševljenje, predanost; snaga, energija; živahnost, bodrost, oduševljenje, entuzijazam.)

A čuješ, iljezi poljajgo deteto ka rabota, će mu daješ malo gajret i efčar za rabota. (Čuješ li, izadi i vidi sina kako radi, daćeš mu malo energije i volje za radom.)

gajtan – vrpca, spaga. (tur. **kaytan** - vrpca; gajtan; širit.)

Ka će ideme ke terzija će gi zeme terljik so sviljen gajtan šo gi go sošila za sunet detečki da go polazi. (Kada budemo otišli kod krojača uzećemo joj terlik²⁷ sa svilenim vezom od gajtana što joj je sašila za dječiji sunetluk da ga obuče.)

galjebije / galabije – galabija, arapska tradicionalna nošnja za muškarce. (tur. **cellabiye** - galabija, arapska tradicionalna nošnja za muškarce.)

Mlogu pristaf je ka će oblječe jemenska galjebija. (Prelijep je kada obuče jemensku galabiju.)

galjiba – možda, vjerovatno, izgleda. (tur. **galiba** - možda, vjerovatno, izgleda; očito, bez sumnje.)

---

²⁷ Dugi odjevni ženski tz. mantil od crnog satena ili svile izvezen različitim vrstama gajtana.

Otido mlajnesti da gi kažem galjiba gosti će ni dođet po akšam. (Odoh snahi (mlada) da joj javim, možda će nam večeras iza akšama doći gosti.)

gamsız – nevoljnik, ravnodušan, lijen. (tur. **gamsız** – bezbrižan, veseo; neobazriv, ravnodušan, neosjetljiv.)

Za jenogo vo naše mahalo kažuaha ljudi da bif goljem gamsz. (Za jednog su iz naše mahale (dio naselja) govorili ljudi da je bio veoma nevoljan i lijen.)

garez – zloba, mržnja. (tur. **garaz** - cilj, namjera; zloba, mržnja, neprijateljstvo.)

Ako gim kažeš za unuča šo praj kruj selo, goljem garez će fatiš, nelji ge znješ kakof miljet se. (Ako im kažeš za unuka šta sve radi po selu, zamrziet će te, steći ćeš velike neprijatelje, zar ih ne znaš kakvog su soja (porijekla).)

grkljan – grkljan, grlo, guša. (tur. **girtlak** - grkljan, grlo, guša; hrana, jelo i piće.)

Duša ka će ti dojde du vo grkljan, badijava ti je tujbe da činiš, si trebaf na vakat da misliš. (Kada ti bude duša do grla došla, bezvrijedno ti je tevbu-pokajanje da učiniš, trebao si o tome na vrijeme da misliš.)

gurbet – tuđina, tuđa zemlja. (tur. **gurbet** - tuđina, tuđa zemlja.)

Ka trebe babo od gurbet da dojde na Gumenja će go čekame koj će zeme muštuluk od nana i od matere. (Kada je ocat treba da dođe iz tuđine gdje je privremeno radio, na Gumenja²⁸ smo ga dočekivali ko će prije da uzme muštuluk od nene i majke.)

gurur – ponos, ponositi se. (tur. **gurur** - ponos, gordost; oholost, nadmenost, uobraženost; čast.)

Mije najhubavo ge znjeme kakve se, od gurur nos da gim pane vo kaf ne go digat. (Najbolje ih mi poznajemo kakvi su, od ponosa (gordosti) nos²⁹ da im u blatu padne, neće ga podići)

gururluk – praviti se važan. (tur. **gururlanmak** - praviti se važan, razmetati se, puhati se.)

---

²⁸ Naziv mjesta u selu.

²⁹ Nos je u značenju ponosa i časti ličnosti.

Ne frljaj gururluci na mejdan, hubavo te znjeme šo si. (Kad si vani (na ulici) ne pravi se važan, dobro te znamo šta si i ko si.)

H

haber – vijest, glas, poruka. (tur. **haber** - vijest, glas, poruka; novost, saopštenje, izvještaj.)

A vi dojde haber, delikanlijata vaš koga će dojde ot asker. (Jeste li dobili vijest, ada će vaš sin doći iz vojske³⁰.)

hadžija – osoba koja je obavila hadž, petu islamsku dužnost. (tur. **hacı** – hadžija; osoba koja je posjetila o neko sveto mjesto.)

Lko je na hadžilak da ideš, ama neje lko hadžija da ostaneš. (Lahko je na hadž otići, ali nije lahko hadžija³¹ ostati.)

hajat – život. (tur. **hayat** - život, življenje, ljudski vijek.)

Mlogu puta postare ljudi vo selo veljilje: „Dunja gitti, hayat bitti.“. (Veoma često su stariji ljudi u selu govorili: „Ode dunjalik, život je gotov.“³².)

hajduk – razbojnik. (tur. **haydut** - hajduk, razbojnik; nestašno, vragolasto dijete.)

Postare kolku puta ni kažualje, hajduci od Bela ka opljačkalje sve džematlije od Donje mahalo šo bilje vo džamija na Bajram, duri i benevreci gim zelje. (Stariji su nam bezbroj puta kazivali, razbojnici iz Bele³³ kada su opljačkali sve džematlije iz Donje mahale koji su bili u džamiji na Bajram-namazu, i odjeću su s njih oteli³⁴.)

hajljak – besposlen. (tur. **aylak** – besposlen, dokon, zaludan.)

Tolikaf hajljak li si pa nemaš šo da rabotaš. (Toliko li si besposlen pa da nemaš šta da radiš.)

---

³⁰ Sa služenja vojnog roka.

³¹ Do kraja života očuvati vrijednost hadža kao krunskog ibadeta.

³² Neumoljivo ovaj svijet prolazi, od života nije ostalo ništa, tj. prikučuje se smrt.

³³ Mjesto u današnjoj Albaniji.

³⁴ Ostali su u donjem dugom vešu.

hajr – dobro, korisno, dobročinstvo, dobro djelo. (tur. **hayır** - dobro, dobro djelo, dobročinstvo, milosrđe; dobar, koristan, povoljan.)

Hadžija goljem hajr učinaf češma sefska ka napraj, Hubavi Allah sve hubavo da mu dade. (Hažija je napravio veliko dobro djelo kada je sagradio seosku (javnu) česmu, Neka mu Allah, dž.š., podari svako dobro.)

hajr vided / hair vided / hajrvided – da ti se dobrim vrati, želim ti svako dobro. (tur. **hayrını görmek** - imati koristi od, izvući korist od.)

Hajr vided, ta kako bi ishotala du gore po ovaja vručina. (Da se dobrim okoristiš, kako bih prepješačila do gore po ovoj vrelini.)

hajrljija – hairlisati, čestitati. (tur. **hayırlı olsun** - neka je sa srećom, sretno vam bilo.)

Sum bila vo tetka hajrlija da gim rečem unuka ka dalje. (Bila sam kod tetke, da joj hajirlišem³⁵, zaručili su unuku.)

hajrola – šta se desilo? (tur. **hayrola** - šta je? šta se desilo? šta nije u redu?)

Hajrola, ke si trnala na sabahelje? (Šta se desilo, gdje si krenula ovako rano?)

hajvan – životinja. (tur. **hayvan** - životinja, zvijer; tovarna životinja; životinja, idiot; neuljudan, grub, prost, neotesan.)

Ne go tuari konjatogo toljku, hajvan je, nema usta da ti kaže dosta. (Ne pretovaraj konja, životinja je, nemože ti reći dosta je.)

hak – pravom, nečije pravo. (tur. **hak** - pravda, pravednost, pravičnost; istina, pravo; zarada, dobit; nadoknada za uloženi trud; uloženi napor, uloženi trud; dio.)

Koljku je tuđ hak težok veljilje ke nas: „Dušmanina utepaj go ama hak ne mu jadi.“. (Koliko je tuđe pravo teško da su kod nas govorili: „Smrtnog neprijatelja ubij, ali mu nemoj zakinutu njegovo pravo.“.³⁶)

---

³⁵ Neka im je s dobrim u Božijem blagoslovu.

³⁶ Ova narodna izreka govori koliko se među muslimanima vodilo računa o tuđem pravu.

hakikatne išareti – istinski pokazatelji. (tur. **hakikat** – istina; istinitost, tačnost, vjerodostojnost, pravilnost, realnost; zaista, stvarno. **işaret** – znak, obilježje, signal.)

Beljeg ka me udara na desna oko sum denetisaf da se tija hakikatne išareti so hajr da bide. (Kada me u desnom oku udara biljeg, primjeti sam da su to istiniti pokazatelji (išareti) da se s hajrom završi.)

hakikatno – istinski, zaista, stvarno. (tur. **hakikaten** - zaista, stvarno, odista.)

Amidža Humet hakikatno zborif kakve musibete će ne snajdet žive ako bideme. (Uistinu je amidža Humet istinu govrio kakva iskušnja će nas zadesti, ako budemo živi.)

hakljija / hakljija si – biti u pravu, imati pravo. (tur. **haklı** - onaj koji ima pravo; pravedan, pravičan.)

Hakljija si bif ka nisi kažuaf ne frljajte smetište vo potok, ako dojde voda svi će ne izdavi. (Imao si pravo kada si nam govorio da ne bacamo smeće u potok, jer sko dođe voda (poplava.bujica) sviju će nas podaviti.)

hal – stanje, položaj, moć. (tur. **hâl** - stanje, položaj, prilike, okolnosti; stav, držanje, ponašanje, postupak; današnjost, sadašnjost; snaga, sila, energija, moć, sposobnost; nezgoda, neprijatnost, nevolja, nesreća, težak položaj; padež.)

Svejeno ka ćidem ke Aljidina na muhabet me prašuje za tebe hal kakof ti je. (Stalno kada odemo kod Aljidina na sijelo pita me za tebe kakvo ti je stanje³⁷.)

halaf – dozvoljeno, halal, dopušten, nešto što nije zabranjeno. (tur. **helal** – zakonit supružnik; dozvoljen (po šerijatu), legitiman, zakonit, legalan.)

Nića(h) ka će pišaš so dejka toga ona halaf će ti bide. (Kada se s djevojom šerijatski vjenčaš, biće ti zakonita i dozvoljena supruga.)

halalisujenje / halalisa – orpostiti, halaliti. (tur. **helalleşmek** - oprostiti se, pozdraviti se; oprostiti jedan drugom.)

---

³⁷ U kakvim si životnim okolnostima?

Ej džemati muslimun, dur sme žive, i još vo kuvvet, trebe jene so druge da se halalisujeme, da ne čekame mreška, helbući, na ahiret hakoj so sevapi će se izmirujet. (O džemate³⁸ muslimana, dok smo živi, i još u punoj snazi, treba jedni drugima da opraštamo, da ne dočekamo smrt, kako god, na Budućem svijetu³⁹ tuđa prava izmirivaće se našim dobrim djelima.)

halka – halka, narukvica, obruč. (tur. **halka** - halka, kotur, kolut, prsten, obruč; krug, kružnica; karika; prsten, burma; minduše u obliku halki; đevrek.)

Ke dajdzeta, na nadvoršnja drvena vrata imala golema halka, ka će čukneš so nja da te čujet vo soba. (Kod dajdže, na vanjskim drvenim vratima bila je velika halka, kada njom udariš da te mogu čuti unutar kuće.)

halva – halva. (tur. **helva** - halva, naziv za razne vrste kolača.)

Ke nas bif adet za kadr gedže i druge deljenjinja jirmikli halva da se praj. Mati će istura vo sahančića a mije će ga izdeljime komšijem. (Kod nas bio je običaj da se za lejletul kadr⁴⁰ te za druge mubarek noći da se napravi Jirmikli⁴¹ halva. Mati bi nam podijelila halvu u zdjelama, a mi smo je dijelili u komšiluku.)

hamal / amal – halam, nosač. (tur. **hamal** - hamalin, nosač, utovarač.)

A će dojdeš du akal, soberi se ka ti veljim, svejeno li će mu bideš hamal. (Dođi pameti, priberi se kad ti kažem, hoćeš li mu čitavog života biti njegov hamal⁴².)

hamam – hamam, javno kupatilo. (tur. **hamam** - hamam, javno kupatilo; kupatilo.)

Goljem hajrat će imaš hamam ka će naprajš, musafiri da imat ke da se okpet. (Napravićeš veliki hajrat⁴³ kada sagradiš hamam⁴⁴ javno kupatilo, da se imaju putnici gdje okupati.)

---

³⁸ Zajednico.

³⁹ Ahiretu.

⁴⁰ 27. noć mjeseca ramazana.

⁴¹ Od griza.

⁴² Nosač koji će za druge raditi.

⁴³ Zadužbinu i dobro djelo.

⁴⁴ Javno kupatilo.

hamandžik – kupatilo, gradilo se u jednom uglu sobe. (tur. **hamam** - hamam, javno kupatilo; parno kupatilo koje se koristi uz novčanu naknadu; kupatilo u kući.)

Svakua stara kuća ke nas imala po dva-tri hamandžika, deka ne učilje da je đunah džunup da iljezeš od kuća. (Kod nas su sve starije kuće imale po dva do tri kupatila, jer su nas učili da je grijeh nečist⁴⁵ izlaziti iz kuće.)

hambar – skladište za hranu / žito, hambar. (tur. **ambar** - skladište, stovarište; hambar, žitni magazin, žitnica; brodsko skladište, tovarni prostor broda; mjera, vrećica od 75 cm (za pijesak, šljunak i sl.); špediterska kompanija, špeditersko preduzeće.)

Pun hambar go nasipalje so kolomboć. (Napunili su pun hambar kukuruzom.)

hamut – zaprežna konjska oprema. (tur. **hamut** - ham, zaprežna konjska oprema.)

So poloku hamut našem konju ka će mu go stavaš, da ne se uplaši pa će te udri. (Budi obazriv i polahko kada budeš našem konju stavljao ham⁴⁶, da se ne uplaši pa da i tebe udari.)

han – konačište, han. (tur. **han** - han (konačište), karavansaraj; poslovna zgrada (u kojoj se nalazi veći broj kancelarija); poslovni centar.)

Du skoro ke nas na put za Prizren imaf han, put bif daljek. Tuje nekoga i po dva noća ostanualje. (Do skora je kod nas na putu za Prizren bio han, jer je put bio dalek. Nekada su tu i po dvije noći ostajali.⁴⁷)

handžar – handžar, jatagan. (tur. **hançer** - handžar, jatagan.)

Ka iduaf na pazar, handžar što go dobif od asker kardaša, go nosif vo puas i goljem dikat mu činif. (Kada bi išao na pijacu, handžar (jatagan) koji je na poklon dobio od svog prijatelja iz vojske, zaodjenuo bi ga uz pas, i bio je pažljiv.)

hanīma – hanuma, gospođa, supruga. (tur. **hanım** - gospođa, gospođica, hanuma; žena, supruga; gazdarica, gospodarica, domaćica; ženstven.)

---

⁴⁵ Džunub.

⁴⁶ Zaprežna konjska oprema.

⁴⁷ Da prenoće i da se odmore od dugog i napornog planinskog puta.

Mejra, što bila jena hanīma, mlogu daleko za nezin terbijet se kažuvalo. (Kakva li je samo hanuma bila Mejra, o njenom odgoju daleko se pričalo.)

hap – tableta. (tur. **hap** - pilula, tableta; opijum.)

Napre ka će ideš ke hećima nemalje hapoj ka sega. Mlogu insan bif na muka, ama takve vremenja bilje naprešnje. (Ranije kada odeš doktoru nije bilo lijekova⁴⁸ kao sada. Mnogo se svijet patio, ali bila su takva vremena.)

hapansas – neočekivano, iznenada. (tur. **ansızın/apansız/apansızın** - iznenadan, neočekivan; odjednom, iznenada; naprasno.)

Ne go razbuduj hapansas, da ne se uplaši. (Nemoj ga naglo probuditi, da se neće prepasti.)

hapsana / hapsahana – zatvor. (tur. **hapishane** - zatvor.)

Ako te fatit zijan drugomu da činiš vo hapsana će te stajt. (Ako te uhvate da drugome nanosiš štetu uhapit ćete i bacíte u zatvor.)

harabat – ruševina. (tur. **harabat** – ruševine.)

Od ka izošlje ljudi od selovo sve kuće postanalje harabat. (Otkako su ljudi otišli iz sela sve su se kuće razrušile.)

haram – zabranjen, nedozvoljen. (tur. **haram** - zabranjen, nedozvoljen (po pravilima religije).)

Haram rabota nikoga ne rabotaj, od nja nema hajr. (Nikada ne radi nedozvoljene stvari, nema koristi od njih.)

haramija – hajduk, razbojnik. (tur. **harami** - hajduk, razbojnik.)

Vo svakoj vakat imalje haramije, toga dohođalje na konji preko plajna a sega po putišta so aftomobili. (U svakom vremenu bilo je razbojnika i kradljivaca, tada su dolazili na konjima preko planine a sada dolaze pute sa automobilima.)

harč / hardž – trošak. (tur. **harc** - trošak, izdatak, reshod.)

---

⁴⁸ Dostupnih.

Ka ćideš na pazar vo petok, kupi ni malo zarzavat, ama gledaj da ne ge ishardžiš sve pare šo si zef so sebe. (Kada odeš petkom na pijaci, kupi nam malo povrća, ali vodi računa da ne potrošiš sav novac koji si ponijeo sa sobom.)

hardžujenje / harčujenje / harči – trošenje. (tur. **harcamak** - trošiti; utrošiti, upotrijebiti, potrošiti; istrošiti; žrtvovati; ubati, odstraniti, ukloniti; iskoristiti; upropastiti.)

Teško pare će ge koptisaš, ama šo lko je za hardžujenje, idi na Ćuljan i za jen čaš će ge ishardžiš. (Teško je da novac malo prikupiš⁴⁹, ali lahko ih je potrošiti, otiđi na Ćuljan⁵⁰ i za tren oka ćeš ih potrošiti.)

hareketi – pokreti. (tur. **hareket** - akcija, kretanje; pokreti tijela, kretanje; vežbanje; ponašanje, postupak, djelo; polazak, odlazak, pokret; djelovanje i težnja ka realizaciji nekih ideja, pokret; zemljotres.)

So takve hareketi nema daljeko da stigneš. (sa takvim postupcima nećeš daleko dogurati.)

harf – slovo. (tur. **harf** – slovo.)

Majka svejeno kažuješ: „Ka dojde po alafranga da se pišuje bukadar insan oстана ćoraf, deka nemaf koj da ge nauči harfoj da ćitajet i vo Musaf da ućet.“. (Nena je stalno spominjala: „Kada se počelo pisati latinicom puno je svijeta ostalo nepismeno⁵¹, jer nije imao ko da ih nauči da ćitaju arapska slova kako bi mogli ućiti Mushaf (Kur'an-i Kerim).

harmonika – harmonika, muzički instrument. (tur. **armonik** – fr. harmoničan, skladan; harmonika; usna harmonika.)

Abas usta ka će zeme harmonika da ga sviri, ama od merak si mogof ćef noć da go slušaš. (Abaz harmonikaš, kada uzme harmoniku da svira, sa zadovoljstvom si ga moga ćitavu noć slušati.)

harp / harb– rat. (tur. **harp** – rat.)

---

⁴⁹ Da uštediš.

⁵⁰ Stalna pijaca u Prizrenu sa raznovrsnom robom.

⁵¹ Nije znalo arapsko ili staro osmansko pismo.

Samo poučene znlje za muharebe po turski da se veli i harp. (Samo su učenji znali da se za riječ 'muharebe - rat' u turskom upotrebljava i njegov sinonim 'harp/harb - rat'.)

harpčije / harbdžije – ratnik, vojnik. (tur. **harp** – rat.)

Bečari šo idualje vo asker, ne bilje svi harpčije, nekuje cef asker bilje aščije, vo selo ka došlje jope so aščilak se boravilje. (Mladići koji su išli u vojsku, nisu svi bili ratnici⁵² neki su čitav vojni rok bili kuhari i u selu kada bi se vratili bavili su se kuharstvom.)

has – svojstvo, osobina. (tur. **has** - svojstven, specifičan, poseban, karakterističan. čist, nepomućen, pravi, istinski.)

Jen has vo sebe šo ima, da mu se čudiš, so sahati će traje i jen laf ne ti progovoruje. (Što ima jednu posebnu osobinu, sa čuđenjem da ga posmatraš, satima će šutjeti i ni jednu riječ neće progovoriti.)

hasret – čežnja, žudnja, nostalgija. (tur. **hasret** - čežnja, žudnja, nostalgija; patnja.)

Od golem fukaralak vo sred ljeto hasret bile jene grozje da izede. (Od velikog siromaštva u po ljeta željni su bili malo grožđa da okuse.)

hasreten/na / hasretna / hasretlik – čežnja, nostalgija, žudnja, želja, npstalgičan, željan. (tur. **hasretlik** - čežnja, žudnja, čežnja za domovinom, nostalgija.)

Stare babofci hasretne bilje za svoj memlječet, so godine ljetualje na gurbet. (Stari djedovi bili su željni za svojom rodnog grudom, godinama su bili odsutni zbog rada u inostranstvu.)

hastalak – bolest. (tur. **hastalık** - bolest, nezdravo stanje; bolest psihe, duševna bolest; oštećenje koje se javlja na listovima biljaka; strast, manija.)

Čudne hastalaci po dunjava imaje za kuje mije ne sme znlje. (Čudne bolesti pojavile su se u svijetu za koje mi nismo znali.)

hatar – poštovanje. (tur. **hatır** - pamćenje, um, pamet; uspomena, misao, ideja; poštovanje.)

---

⁵² Na prvim borbenim linijama.

Ako mi imaš hatar ne će ideš ke nji, nemame još muhabet. (Ako imaš poštovanje prema meni⁵³ nećeš ići kod njih, još ne pričamo.)

hava – vrijeme, vazduh, zrak. (tur. **hava** – vazduh, atmosfera, zrak, vrijeme, klima.)

Jen čujek od naše selo svakuje sabahelje će polja vo nebo hava kakva pa će trne na rabota. (Jedan čovjek iz našeg sela svakog bi jutro pogledao u nebo kakvo je vrijeme pa bi onda pošao na posao.)

hazir – spreman, gotov. (tur. **hazir** - spreman, gotov; prisutan.)

Hadžija, hazir misin, a će tegneme na put? (Hadžija, jesi li spreman, hoćemo li krenuti na put?)

hećim – ljekar, doktor. (tur. **hekim** - ljekar, doktor.)

Kua hubavština je ka imaš hećima vo selo. (Koja je dobrota kada imaš ljekara u selu.)

heljać – uništiti, upropastiti, naružiti. (tur. **helak** - smrt; ubistvo; iscrpljenost, iznurenost; iscrpljivanje, iznurivanje.)

Ka me sref amidža, heljać me naprajf. (Kada me je sreo amidža, upropastio me je⁵⁴.)

heljbete / eljbete – sigurno, svakako, bez sumnje. (tur. **elbette** - sigurno, u svakom slučaju, bez sumnje.)

Heljbete njego će go poslušam, hubaf insan je i na šer nema te svrte. (Svakako njega ću poslušati, on je dobar čovjek i na zlo te neće okrenuti⁵⁵.)

hemen – odmah, smjesta, istog časa. (tur. **hemen** - odmah, smjesta, istog časa, sada; skoro, gotovo, jedva; samo što, samo, uskoro, tek što, čim, tek.)

Ka će ti zapovedit postare hemen će ge poslušlaš, ako si terbijetlija. (Kada ti stariji nešto naredi da uradiš odmah ćeš ih poslušati, ako si lijepo odgojen.)

hendek – hendek, rov, jarak. (tur. **hendek** - hendek, rov, jarak, šanac.)

---

⁵³ Ako me poštuješ i cijeniš.

⁵⁴ Toliko me je izružio da sam od stida u zemlji propao.

⁵⁵ Nagovoriti.

Okulu kuća sme moralje goljem hendek da iskopene voda od potok da ne ni vljiza vo kuća. (Oko kuće morali smo da izrovimo dubok jarak, kako nam voda iz potoka ne bi u kuću ulazila.)

hepten – potpuno, savim, skroz. (tur. **hepten** - potpuno, sasvim, apsolutno.)

Ot ka otidohte vo Germanistan hepten deca Našenski vi zboraha. (Od kako odoste u Njemačku, djeca su vam skroz zaboravili da govore Našenski⁵⁶.)

hesap – račun, računica, stanje. (tur. **hesap** - računanje, izračunavanje; aritmetika, brojanje, račun; račun (u banci, u restoranu i sl.); obračun, račun; plan, nacrt, očekivanje, predviđanje, pretpostavka; proročan.)

Nemam hesap za sega kuća da prajm vo selo, sitne mi se deca. (Nema računa za sad da pravim kuću u selu, još su mi djeca malehna.)

hesapi / hesapujenje – misliti, brinuti / razmišljati. – (tur. **hesaplamak** - (iz)računati, (iz)brojati; (iz)računati,(is)planirati nešto.)

Ne me hesapi veće, nesum malovo dete. (Ne misli⁵⁷ više o meni, nisam malo dijete.)

hič – ništa, nikako, nipošto. (tur. **hiç** - ni u kojoj mjeri, ništa, nimalo; nikako, nipošto; uopšte; ikada; nije važno, ništa; beznačajna, bezvrijedna osoba, nula.)

Ot ke se omuži hič ne ti sum videla. (Od kako si se udala nikako te nisam vidjela.)

hićaja – pripovijetka, anegdota. (tur. **hikâye** - pripovjedanje, pričanje; izmišljotina, laž; pripovjetka, novella; epikriza.)

Midžo Ćemalj mlogu hićaje znf i ka će ge kažuje ka boš si bif tamo. (Amidža Ćemal znao je puno pripovjetki, i kada bi ih kazivao, kao da si bio tamo prisutan.)

hilje – prevara, likavstvo. (tur. **hile** - trik, prevara; podvala, falsifikat; lukavost, prefriganost.)

A ti ljiči da mi frljaš hilje, soberi se, veće si kućen čujek. (Dolikuje li ti da mi podvaljuješ, priberi se, više si porodičan čovjek.)

---

⁵⁶ Naziv za govor u Gori, okolini Przrena i prizrenskoj župi.

⁵⁷ Ne brini.

hīrsīz – lopov, razbojnik. (tur. **hırsız** – lopov, kradljivac.)

Ot stare ni ostanalo ka kažu alje, hrsiza ka će go fatit, kadija će go natera krujs čaršija da vika grlo kolku go drži: „Ja sum hrsuz, ja sum hrsuz...“. (Upamtili smo kazivanja starijih, kada bi uhvatili lopova, natjerao bi ga kadija da kroz čaršiju hoda i na sav glas viče: „Ja sam lopov, ja sam lopov...“.)

his – osjećaj, emocija. (tur. **his** - osjećanje, osjećaj, emocija; predosjećaj, utisak; čulo.)

So nekoj loš his celo vreme se boravim, Allah na hajr neka go vrati. (Svo vrijeme bavim se nekim lošim odjećajem, neka Allah podari svako dobro.)

hīs – gnjev, ljutnja, srdžba. (tur. **hışım** - gnjev, srdžba, jarost.)

Ka će go barčneš ke ne trebe, toga će vidiš kakof hīs ima. (Kad ga zabarneš u bolno mjesto, tada ćeš vidjeti njegovu ljutnju.)

hise – dio, udio, parče. (tur. **hısse** - dio, udio; akcija, dionica; pouka, lekcija.)

Oni inčar mu činit hise vo kuća babova, deka babeta dur bif žif ne go deksaf. (Oni mu poriču udio u očevoj kući, jer o ocu nije brinuo dok je bio živ.)

hizmečar – sluga, poslužitelj, pomagač. (tur. **hizmetkar** / **hizmetçi** - sluga, poslužitelj, spremač, spremačica, služavka, kućna pomoćnica.)

Još od detišće ka je hizmečar ke agalariti, ama oni hak ne mu go jalje. (Još kao momčić je poslužitelj kod onih bogataša, ali oni mu nisu nikakvu nepravdu nanijeli.⁵⁸)

hizmet – služenje, usluga. (tur. **hizmet** - služenje, usluga, posluživanje.)

Sinoj i snahe goljem hizmez činilje babetu i nani, hajr i oni da viđit. (Sinovi i snahe veliku su uslugu činili djedu i neni, neka se i njima s dobrim vrati.)

hnzrlak – podlost, podmuklost. (tur. **hınzırlık** - podlost, podmuklost; ismijavanje, narugivanje.)

Ka će go poljaš, od oči goljem hnzrlak mu iljiza. (Kada ga bolje zagledaš, vidjet ćeš da mu iz očiju izlazi velika podlost.)

---

⁵⁸ Bio je zadovoljan sa plaćom i odnosom dok je radio kod njih.

hodža – imam, efendija, učen čovjek. (tur. **hoca** – hodža; učitelj, nastavnik; profesor; pri obraćanju obrazovanim i poštovanim osobama; savjetnik, savjetodavac.)

Vo naše selo mlogu vreme hodža bif od naša familija, još od mola Rušit-hodža pa navamo. (U našem selu dugi niz godina je imam bio iz naše porodice još od Rušit efendije pa naovamo.)

hošaf / hošafke – kompot. (tur. **hoşaf** - kompot.)

Da ti kažem, heljbete se zaborava, da znješ, nana naša hošaf prajla od mlogu turlije. (Da ti kažem, svakako da se zaboravlja, da znaš, naša je nena pravila raznovrsne kompote.)

hošbolduk – bolje vas našli! (tur. **hoş bulduk!** – bolje vas našli!)

Ke nas i sega ka će ideme ke nekogo mu velime, hošbolduk. (Kod nas i sada, kadaodemo u goste na dobrodošlicu odgovaramo mu: „Hošbolduk-Bolje vas našao“.)

hošdeldan – dobro došli! (tur. **hoş geldiniz!** – dobro došli!)

Ka će ideme ke nekogo vo kuća oni će ni rečet: „Hošdeldan“. (Kad odemo nekome u goste, oni nam iskažu dobrodošlicu riječima: „Hošdeldan-Dobro došli“.)

hrka – dugi ogrtač. (tur. **hırka** - deblji džemper na zakopčavanje; prošivena jakna (obično vatirana); pamučna haljina koju su nosili derviši.)

Mlajneste vo ljeto nosilje sviljene hrke a vo zima pamučne. (Mlade nevjeste su ljeti nosile svilenu dugu haljinu a zimi hrku od pamuka.)

hrs – strast, gnjev. (tur. **hırs** - požuda, strast; bijes, gnjev.)

A go viđuješ togua, mlogu loš hrs ima. (Vidiš li toga, veoma lošu strast ima.)

hućumat – vlast. (tur. **hükümet** – vlada; administracija; vladanje; vladavina; upravljanje; zgrada vlade, rezidencija.)

Ke nas veljit, hućumat so araba zajci ge faća. (Kod nas kažu, vlast zećeve lovi s kolima.)

hudžum – navala, udarna snaga. (tur. **hücum** - napad, navala, juriš; udar, nalet.)

Hajde još malo hudžum učin i rabota će ga završiš pret akšam. (Deder, još malo navali i završičeš posao prije mraka.)

huj – narav, priroda, karakter. (tur. **huy** - narav, ćud, karakter, priroda; sklonost, naklonost.)

Ka će kupuješ krava za damazlak rasprašaj se hubavo a ima nekuj loš huj. (Kada budeš kupovao kravu koju ćeš čuvati, raspitaj se dobro ima li neku lošu narav.)

hujlje – onaj koji ima lošu narav. (tur. **huyļu** – onaj koji ima kakvu narav.)

Njemu malo mu falji da ne zbori so nekogo, goljemo hujlje je. (Malo mu fali da s nekim ne priča, ima lošu narav.)

hurmalik – bašta hurmi. (tur. **hurmalik** – bašta hurmi.)

Ka će dojdēt hadžije ot hadžilak će kažujet kakve hurmalaci vo Arabistan viđualje, insan misljif tamo samo pesok ima. (Kada bi hadžije stigle s hadža, kazivali su kakve su bašte hurmi vidjeli u Arabiji, ljudi su mislili da tamo ima samo pijeska.)

huzur – spokoj, mir. (tur. **huzur** - spokoj, spokojstvo, mir; prisustvo, prisustvovanj, audijencija, predstavljanje (kod uzvišene osobe).)

Popladno stare ljudi imalje svoj huzur, a mije ka malove sme moralje da trajeme i da bideme mirne. (Po podne su stari ljudi imali svoj mir⁵⁹, a mi mala djeca morali smo šutjeti i da budemo mirni.)

I

ibret – pouka. (tur. **ibret** - pouka, naravoučenije, nauk, lekcija, opomena.)

Sega hubavo si prošof, oja neka ti bide ibret za poslje. (Sad si dobro prošao, nek ti ovo bude pouka za poslije.)

---

⁵⁹ Malo bi odspavali praktikujući Poslanikov sunnet.

ibrik – ibrik, posebna vrsta metalnog bokala. (tur. **ibrik** - krijesta (u pijetla, ćurana i sl.); greben; sisak, izduženi dio na posudi kroz koji se izliva tečnost, nosač, lulić na testiji, ibriku, čajniku i sl; kićanka na fesu.)

Donesi mi ibrik i leginj, abdes trebe da zemem. (Donesi mi ibrik i leđen, trebam se abdestiti.)

idare čini – izaći na kraj, rukovoditi, ekonomisati. (tur. **idare etmek** - upravljati, rukovoditi, kontrolisati; štediti, ekonomisati; biti dovoljno, dosta(ja)ti, dostići, dostizati; odgovarati, pogodovati (o cijeni); tolerisati, (pro)gledati kroz prste; prikri(va)ti, zataška(va)ti, zabašuri(va)ti.)

Hal doma ka vi je, idare a činite, goljema suša fatila, će fati i goljem fukaralak. (Kako ste kod kuće, kako izlazite na kraj⁶⁰, velika je suša zahvatila, nastupiće velika neimaština.)

iftira – potvora, kletva. (tur. **iftira** – klevata, ogovaranje, panjkanje; klevetnički.)

Ne gi frljaj iftira, goljem đunah ti je, ona je namuslija. (Ne potvaraj je, veliki je to grijeh, ona je časna žena.)

igbal – uspjeh, napredak, sreća. (tur. **ikbal** - sreća; uspjeh; napredak, progres; želja, čežnja; odaliska, sultanova omiljena naložnica.)

Od ka dojde od Turkija, mlogu igbal koptisa, haljišta sve ge prodade bud-zašto. (Od kada je stigao iz Turske, veliki je uspjeh i napredak stekao, sve haljine je pošto po to prodao.)

ihtibar – poštovanje, ugled, čast. (tur. **itibar** - poštovanje, ugled, čast, autoritet, povjerenje.)

Ka čidem ke najmladoto dete tetkino, goljem ihtibar mi čini. (Kad odem u posjetu kod najmlađeg tetića, iskazuje mi uvijek veliko poštovanje.)

iljač – lijek. (tur. **ilaç** – lijek; sredstvo, izlaz, lijek; hemikalija; otrov, insekticid.)

Nani Fikriji doktor gi daf nove iljači, da gi bide pohubavo, deka bila na goljema muka. (Doktor je nani Fikriji dao nove lijekove, da joj bude bolje, jer je bila u velikim mukama.)

iljm / ilum – nauka, znanje. (tur. **ilim** – nauka, znanje.)

---

⁶⁰ Kako upravljate sa sredstvima?

Otec svejeno nasihat ni davaf, iljm so pare ne se kupuje niti alim sedejeći se stanuje. (Otac je stalno svoju djecu savjetovao da se znanje novcem ne stiče, niti učenjak sjedeći⁶¹ se ne postaje.

iman – vjera u Jednog Boga. (tur. **iman** - vjera, religiozno vjerovanje; vjera, ubjeđenje.)

Svejeno dova Allahu činime so iman duša da ga tesljimime. (Stalno Allahu dovu upućujemo da s imanom⁶² teslimimo⁶³ svoju dušu.)

inajet –inat, tvrdoglavost. (tur. **inat** - inat, tvrdoglavost, samovolja, jogunastvo.)

Goljem inajet imaš, ni magare ne ti je ravno. (Imaš veliki inat, ni magarac ti nije ravan⁶⁴.)

inajetčija – inadžija, tvrdoglav. (tur. **inatçı** – inadžija; tvrdoglav, samovoljan, jogunast.)

So njego mlogu ne se raspravaj, goljem inajetčija je. (Sa njim se puno ne raspravljaj, on je veliki inadžija.)

inćar – poricanje, negiranje. (tur. **inkâr** - poricanje, odricanje, negiranje, demanti; odbijanje.)

Lanji ti dade pare vo zajam, a sega inćar ge činiš, na Taja dunja hesap će viđime. (Prošle godine posudio sam ti novac, a sada ih poričeš, razračunat ćemo se na Onom svijetu⁶⁵.)

inćar čini – poricati, negirati. (tur. **inkar etmek** - poreći, poricati, demantovati.)⁶⁶

Ne mu ostavaj ništo vo amanet, on inćar čini, neje amanetlija. (Ne ostavljaj mu ništa u povjerenje na čuvanje, on poriče, nije osoba od povjerenja⁶⁷.)

insan – čovjek, ljudsko biće. (tur. **insan** - čovjek, ljudi; biće, osoba; čovječan, human; ljudski.)

Ja hubavo ne go pamtim, ali ka šo mi kažu alje svat Sejran bif hubaf insan. (Ja ga se dobro ne sjećam, ali kao što su mi pričali prijatelj Sejran bio je dobar čovjek.)

---

⁶¹ Ljenčarenjem.

⁶² S vjerom u Jednog Boga.

⁶³ Predamo.

⁶⁴ Zavidjeo bi ti i magarac.

⁶⁵ Ahiretu, Budući svijet.

⁶⁶ I u bosanskom jeziku glagoli sa imenskim elementom iz turskog jezika tvore se na ovaj način.

⁶⁷ Koja će čuvati i kasnije vratiti povjerene mu stvari.

insanlak⁶⁸ / **insanlijetlik** - ljudskost, čovječnost. (**insanlik** - čovječanstvo, ljudski rod; humanost, čovječnost, čovjekoljublje.)

Ka došla od put došla da ne polja, znje insanlak. (Kad se vratila s putovanja došla je da nas obiđe, ima ljudskosti.)

iplik – vrsta konca. (tur. **iplik** - konac, nit; predivo, pređa.)

Ako ideš na pazar zemi mi jena makara ipljik pemben. (Ako budeš išla na pijacu kupi mi jedan kalem ružičastog konca.)

istasion – stanica. (tur. **istasyon** - stanica, željeznička stanica; stanica, punkt (za prodaju nečega).)

Goljem istasion naprajha vo Grat, mlogu aftobusi ka se poredilje ka kitka da ge gljedaš. (Veliku su stanicu napravili u Gradu⁶⁹, puno se autobusa poredalo kada ih pogledaš ko kićenka su.)

istikam – pravac, smjer, put. (tur. **istikamet** – pravac, smijer; iskrenost, ispravnost, otvorenost.)

Cef život babo Humet bif na praf istikam, Allah rahmet i džennet da mu dade. (Čitav je život djed Humet bio na pravom putu⁷⁰, da mu Allah podari Milost i nastani ga u Džennetu.)

išaret – znak, signal. (tur. **işaret** - znak, obilježje, biljeg; signal.)

Da mi si daf išaret da neje za mene ja Dorija ne bi go kupif. (Da si mi dao samo jedan znak da nije za mene, dorata⁷¹ ne bih kupovao.)

išta / ištah – apetit, volja, želja. (tur. **iştah** - apetit; želja, volja za.)

Ka će vljezeš ke aščija da jadeš, još puići ištah će ti ostane za jadenje od turlji jemeci šo izvarif. (Kada uđeš u kuhinji da jedeš, još više će ti se povećati apetit za jelom od raznovrsnih jela koje je skuhao.)

---

⁶⁸ Sufiks –lak je jedan od rumelijskih oblika sufiksa - lik

⁶⁹ Grad je sinonim za Prizren.

⁷⁰ Smjeru ispravnog uvjerenja.

⁷¹ Konja.

izdertualje – jadati se jedan drugom, uzajamno. (tur. **dertleşmek** - jadati se uzajamno, žaliti se, kukati jedno drugom.)

A ste se izdertualje, vljeze babo du na vrata i otide vo svua odaja. (Uđe djed do vrata i reče ima: „Jeste li se izjadale jedna drugoj?“ i potom ode u svojoj sobi.)

izin / so izin – dozvola, odobrenje, dopuštenje. (tur. **izin** - dozvola, odobrenje, dopuštenje; odsustvo, dopust; odmor.)

Arkadaš, a će ni dadeš izin, nije bi stanalje, dosta sme sedilje. (Prijatelju, hoćeš li nam dozvoliti mi bi išli, dosta smo sjedili⁷².)

J

jabandžija / jabandžijska – stranac, tuđin. (tur. **yabancı** - tuđ, stran; inostran; nepoznat; nevičan, neupućen.)

Ka će ti dojde jabandžija vo kuća hesap da činiš šo će zboriš. (Kada ti dođe tuđin u kući vodi račun šta ćeš pričati.)

jabanija – primitivan, divlji. (tur. **yabani** – divlje; divlji, primitivan (čovjek); plaštjiv, bojažljiv, koji izbjegava ljude.)

Od malof bif vo plajna zatija je jabanija, nemaš terbijet koj da go čini. (Od malih nogu bio je u planini⁷³ zbog toga je primitivan čovjek, nije ga imao ko da ga odgaja.)

jagma – pomama, navala, jagma. (tur. **yağma** - plijen, jagma, grabež; pljačka.)

Jagma bila vo Rasimovo dućanče za šećer, zejtin i brašno, veljiha mlogu će poskupet. (Pomama je bila u Rasimovoj radnji za šećerom, uljem i brašnom, rekoše da će puno poskupiti.)

---

⁷² Dosta smo bili kod vas u gostima.

⁷³ Čuvajući ovce.

jakalajsujenje – uhvatiti, zgrabiti, ščepati. (tur. **yakalamak** - hvatati, uhvatiti; ščepati, dokopati; uhvatiti, zateći (na djelu); zadržati, zaustaviti; uhapsiti, zatvoriti; smatrati odgovornim; zahvatiti, uhvatiti (o kiši i sl.))

Pehlivan ako te jakalajsuje koske će ti ge iskrši. (Ako te pehlivan⁷⁴ ščepa kosti će ti polomiti.)

jalan – neistina, laž. (tur. **yalan** – neistina, laž; lažan, neistinit.)

A je jalan šo se zbori krujs selo eli je saj? (Je li laž ono što se u selu priča ili je istina?)

jalandžija – lažov, lažljivac. (tur. **yalanci** - lažov, lažljivac; lažan, neistinit, izmišljen.)

Goljem jalandžija je on, ka zbori jalani ge kurdisuje. (On je veliki lažov, kad priča neprestano laži konstruiše.)

jambolija – prekrivač za krevet od vune (tur. **yünlü battaniye** - vunena deka.)

Nana me pratila vo dućan da kupim dve jambolije za kreveti vo musafiriska soba. (Nana me je poslala u trgovini da kupin dva prekrivača za krevete u primaćoj sobi.)

jan – strana. (tur. **yan** – strana; pravac, smjer; mjesto, kraj; gledište, stanovište; susjedstvo, blizina; dio tijela; strana (u nekom sukobu interesa, želja i sl.); bok, bočna strana; izraz, desna i lijeva strana jednakosti; bočni; drugostepen; sporedan; podređen.)

Ot plajna so natuarene konji sve jan sme idualje da bide i hajvanu polko. (Iz planine sa natovarenim konjima silazili smo stranom da i životinji bude lakše.)

jankesidžija – krivo sjeći, ukrivo. (tur. **yankesici** – džeparoš.)

Ka sum zimaf platno za haljišta mu sum rekof da ne bide jankesidžija, pa terzija haljište da ne može da mi sošije. (Kada sam kupovao platno⁷⁵ za odijelo skrenuo sam mu pažnju da mi slučajno krivo ne siječe materijal pa da mi krojač ne može sašiti odijelo.)

janlaš / janglaš – pogrešno, netačno, u krivu si. (tur. **yanlış** - greška, pogreška; pogrešan, netačan; pogrešno.)

---

⁷⁴ Hrváč.

⁷⁵ Štof, materijal.

Janlaš sum ja ti si hakljija, pohubavo ge znješ od mene. (U pravu si ja sam pogrešio, ti ih bolje poznaješ od mene.)

janlišlik / janlašlak –greška, zabuna. (tur. **yanlışlık** – greška, zabuna.)

Badijava sega mi veljiš da bif janlašlak ka go oneso vo hapsana, celo selo će zbori, da ne bif krif ne bi go zelje. (Bezvrijedno je što mi sada govoriš da je greškom odveden u zatvor, kada će čitavo selo govoriti, da nije bio kriv ne bi ga uhapsili.)

jantahta – daske koje se stavljaju u mezar. (tur. **yan** – strana; pravac, smjer; mjesto, kraj; gledište, stanovište; susjedstvo, blizina; dio tijela; strana (u nekom sukobu interesa, želja i sl.); bok, bočna strana; izraz, desna i lijeva strana jednakosti; bočni; drugostepen; sporedan; podređen. **tahta** – drvo; drveni pod, patos od dasaka; gredica; školska tabla; koji je od drveta, drven.)

Deneska jantahte ge vikat podnici. (Danas daske koje se ukoso stavljaju u mezar zovu se podnice.)

japija – građa, krovna konstrukcija. (tur. **yapı** - zgrada, zdanje, građevina, objekat; gradnja, građenje; izgradnja; struktura, sklop, sastav;tjelesna građa, konstitucija.)

Ka će sljezem vo čaršija će go prašam japija koga će ni bide gotova majstori badijava da ne čekajet. (Kad budem sišao u čaršiju pitaću ga za građu⁷⁶ kada će biti gotova da nam radnici bespotrebno ne čekaju.)

jaralajsujenje – okoristiti se. (tur. **yararlanmak** - (o) koristiti se; obezbjediti sebi korist.)

So sveštoje se boravi samo jaralajsujenje da mu bide pogoljemo. (Sa svime se bavi kako bi se što više okoristio.)

jarar – korist, podesan trenutak, korist. (tur. **yarar** – povoljan, pogodan, podesan, koristan, korist, interes, dobit.)

Otvori oči jarar ka je hubav za tidžarlak, nema zarar da imaš. (Otvori oči⁷⁷ kada je podesan trenuta za trgovanje, nećeš imati štete⁷⁸.)

---

⁷⁶ Krovnu konstrukciju.

jardam / jardīm – pomoć. (tur. **yardım** – pomoć, podrška, uticaj.)

Ka će mi trebe jardam će te vikam za sega mogu i sam. (Kad mi bude potrebna pomoć zvaću te, za sad mogu i sam.)

jardīmdžija – pomoć, pomoćnik. (tur. **yardımcı** – pomoć, podrška, uticaj.)

Hajr da viđiš, goljem jardmdžija si vo selovo. (Neka ti je svako dobro, velika si pomoć i podrška stanovnicima ovog sela.)

jastak – jastuk. (tur. **yastık** – jastuk; lijeha, greda, rasadnik; lager, ležište.)

Ako ne si spala hubavo beljki jastak ne ti čini, probaj nekoj drug. (Ako nisi dobro spavala možda ti jastuk ne valja, probaj neki drugi.)

jatagan – jatagan, ukrasni nož. (tur. **yatağan** - jatagan, dugi krivi nož, sličan sablji.)

Ka trnaalje vo svatoj, novo haljište će oblječet, vo puas jatagai i handžar ke staj, so konji nakitene će trnet po mlajnesta, a čauš tupandžijem će gim dade išaret Jusuf i Džemiljina da gim ga otpuješ. (Kad su krenuli u svatove⁷⁹, obukli bi nove haljine⁸⁰ za pasom bi zaodijenuli jatagan i handžar⁸¹, na nagizdanim konjima bi krenuli po mladu nevjestu, a čauš⁸² sviračima bi dao znak da im odsviraju baladu o Jusufu i Džemulji⁸³.)

jazija – rukopis, pismo. (tur. **yazı** – pisanje; pismo, alfabet; rukopis; način izražavanja, stil; članak; natpis; sudbina, kob.)

Sinan efendija mlogu pristala jazija imaf. (Sinan efendija je imao prelijep rukopis.)

jazık – šteta, prokleti da ste, prijekor, grdnja, sažaljenje, tuga. (tur. **yazık** – šteta; izražava sažaljenje, žalost, tugu za nekim, nečim; izražava prekor, grdnju, osudu)

---

⁷⁷ Budi obazriv.

⁷⁸ Nećeš biti na gubitku.

⁷⁹ Po mladu.

⁸⁰ Obukli bi narodnu nošnju.

⁸¹ Jatagan i handžar su ukrasni noževi.

⁸² Čauš je osoba koja je zadužena da vodi brigu o tradicionalnim sviračima narodne muzike uz zurlu i bubnjeve.

⁸³ Balada slična Hasanaginici poznata na području Gore.

Ka će naprajme nekoj zarar, jazk da vi bide, bi ni veljilje. (Kada bi napravili kakvu štetu, govorili bi nam, prokleti da ste.)

jeljek – prsluk, dio narodne nošnje, jelek. (tur. **yelek** - jelek, prsluk; pera (ptičjeg krila, strijele.)

Ka će obljičaš ruho da ne zaborajraš jeljek da oblječeš. (Kad budeš olačila narodnu nošnju nemoj da zaboraviš obući jelek.)

jemek – hrana. (tur. **yemek** - **jemek** – hrana. (tur. **yemek** – jedenje; jelo, hrana; obrok; zakuska, gozba.)

Aščije za svadba mlogu tatli jemeci ni naprajlje. (Kuhari su nam za svadbu napravili preukusna jela.)

jemin – zakletva. (tur. **yemin** – zakletva.)

Jemin će zemem so Musaf i mene neka mi se vrati, ako misliš saj da ne zbori. (Zaklet ću se Kur'anom i da me kletva stigne, ako sumnjaš da neistinu govorim.)

jendisujenje – pobijediti. (tur. **yenmek** - pobijediti, pobjeđivati, savladati, savlađivati; dobi(ja)ti u igri; obuzda(va)ti, savladati, savlađivati.)

Sum gljeda peljivani so babeta Mehmet peljivan ka go jendisaf peljivana od Zapot. (Sa djedom sam gledao pehlivane⁸⁴ kada je Mehmed pehlivan pobijedio pehlivana iz Zapota⁸⁵.)

jetim – siročće, dijete bez roditelja. (tur. **yetim** – siročće, dijete bez oca.)

Vo mejtup sme učilje Pejgamber, a.s., mlogu jetimi ge sajdisuaf, deka i on bif jetim. (U mektebu smo učili da je Poslanik, a.s., bio pažljiv i brižan prema siročćadima, jer je i on odrastao kao siročće⁸⁶.)

jigit – hrabri mladići, junaci. (tur. **yiğit** – mladić, momak, junak.)

---

⁸⁴ Hrvачe.

⁸⁵ Mjesto u Albaniji sa bošnjačko-goranskim stanovništvom.

⁸⁶ Otac mu je umro dva mjeseca prije njegovog rođenja.

Vo naše sela mlogu jigiti imaje, beljki deka sme na džumruk so Arnautlak. (U našem selu ima puno hrabrih momaka, valjda što živimo na granici sa Albanijom.)

jigitski – hrabro, smjelo, junački. (tur. **yiğitçe** – hrabro, smjelo.)

Zlipočanin svejeno vikaš dur sme bilje vo asker zajeno jigitski će iduješ na dušmanina da go uplašiš. (Jedan iz Zlipotoka je stalno govorio dok smo zajedno bili u vojsci, hrabro ćeš i smjelo ići na neprijatelja da ga svojim stavom uplašiš.)

jok – nema, ne, nipošto; ma kakvi. (tur. **yok** - nemati, ne postojati; zabranjen; ne.)

Prašuje apap apapa, ka došof od Turkija, a si ponaučif Turski, jok more, belo videlo od dućan ne sum videf. (Pita prijatelj prijatelja kad je došao iz Turske, jesi li naučio koliko turski da pričaš, nisam bolan, nisam izlazio iz radnje da nisam vidio ni svjetlo dana⁸⁷.)

jokluk – neimaština, bijeda. (tur. **yokluk** – odsustvo, nepostojanje, neimaština, bijeda.)

Goljem jokluk ge snajde, a mlogu mirne se. (Velika ih je neimaština snašla, a veoma tihi i povučeni su.)

joldaš – saputnik. (tur. **yoldaş** – saputnik; drug, prijatelj; istomišljenik.)

So joldaša od Resteljica sme idualje od Prizren za jen čaš sme došlje du doma. (Sa saputnikom iz Restelice sam se vraćao iz Prizrena, put mi je bio prelijep, za čas smo stigli do kuće.)

joldžija – putnik. (tur. **yolcu** – putnik, prolaznik.)

Du koga si doma, koga će bideš joldžija da ti dojdeme na kave? (Do kada si kod kuće, kada krećeš na put, da ti dođemo na kahvu?)

jordam – merak, ćejf. (tur. **yordam** – spretnost, umješnost; razmetanje, hvalisanje; sposobnost, vičnost; pomoćnik.)

On golem jordam praj ka igra na tupani, ama i so hak barabar, najhubavo igra. (Hvalisavo i spretno igra na muzici⁸⁸, ali istinski i najbolje zna da igra.)

---

⁸⁷ Toliko sam bio preokupiran poslom da nisam ni kročio među ljude.

jordamljija – meraklija, neko ko uživa u narodnoj nošnji, muzici i igrama. (tur. **yordamlı** - privlačan, lijep (o muškarcu); spretan, snalažljiv.)

Nana Fikrija i babo Hašim goljeme jordamlije bilje, tupan ka će tupne njim duša gim igrala. (Nana Fikrija i djed Hašim bili su velike meraklije, kada zasvira bubanj njima je duša igrala.)

jorgan – jorgan. (tur. **yorgan** – jorgan.)

Čvera sme kupilje nove jorgani, a znš kako se hubave. (Jučer smo kupili nove jorgane, znaš kako su dobri.)

K

kabaet / kabajet – krivica, greška. (tur. **kabahat** - krivica, greška; prekršaj, prestup.)

Učitelj nema kabajet šo se ljuti, ništo ne učite. (Učitelj nije kriv što se ljuti, ništa ne učite.)

kabaetljija – kriv, okrivljen. (tur. **kabahatli** - kriv; okrivljen.)

Ka sum ja kabajetljija, će trajem dur me karaje. (Kad sam ja kriv, šutjeću sve dok na mene galame.)

kabilje – porodica, pleme, soj. (tur. **kabile** – pleme.)

Ot kuje kabilje snaha si zef, velit mlogu hubava da vi je. (Iz koje porodice si dobio snahu, govore da vam je veoma dobra i lijepo odgojena.)

kabul – primiti, primanje, ukabuliti. (tur. **kabul** - pristanak, pristajanje; pomirenje; primanje, prijem (gostiju, posjetilaca); odobrenje, saglasnost, dopust; potvrđivanje, ratifikacija; prijem, pristupanje; akcept, prihvatanje odgovornosti.)

---

⁸⁸ Nacionalne muške igre koje se sviraju sa zurlama i bubnjevima.

Ka će klanjama vo džemajet poslje svakoj namaz dova činime jene drugem, Allah kabul da ti čini. (Kada klanjamo džematile⁸⁹ poslije svakog namaza upućujemo dove jedni drugima riječima, neka nam Allah ukabuli⁹⁰ naše namaze.)

kačak – bjeGUNAC. (tur. **kaçak** – bjeGUNAC; izbjeglica, izgnanik, prognanik; zabušant (učenik); ilegalno zaposleno lice; krijumčar, švercer; curenje, isticanje gasa i sl.).

Hućumat ge tražif kačaci vo naše selo a oni pred nji pobegnalje vo drugo selo. (Vlast je tražila bjeGUNCE u našem selu a oni su prije njih pobjegli u drugo selo.)

kader – sudbina. (tur. **kader** – sudbina, kob.)

Take kader mu bif pišan ot Allaha, da umre mlat. (Takva mu je sudbina od Allaha propisana, da mlad umre.⁹¹)

kadife – kadifa. (tur. **kadife** - kadifa, somot.)

Haljišta od svila i kadife gim sošilje za sunet. (Za sunetluk su im sašili haljine od svile i kadife.)

kafes – kavez. (tur. **kafes** - kavez, krletka; rešetka, mreža; buvara, zatvor.)

Nafisa go vikalje Golubar deka imaf mlogu golubi kuje ge čuvaf vo kafes. (Nafisa su prozvali „Golubar“ jer je imao puno golubova koje je čuvao u kavezu.)

kahar – tuga, žalost, briga. (tur. **kahr** - nasilje, pritisak, mučenje; tuga, žalost.)

Od kahar nema fajde, samo zdravje će truješ i mišto nema da naprajiš. (Od brige nema nikakve koristi, uništi ćeš svoje zdravlje i ništa nećeš postići.)

kaharlejsan / kaharli – tužan, žalostan, zabrinut. (tur. **kahırlı** - tužan, žalostan; pun bola, patnje.)

---

⁸⁹ Zajedničko obavljanje namaza-molitve u džamiji.

⁹⁰ Primi.

⁹¹ Preseli sa ovog svijeta.

Mlogu kaharlajsane bilje dajko Avnija i njegova žena, za sina ništo ne razbralje a muharebe fatilo. (Mnogo su zabrinuti⁹² bili dajko⁹³ Avnija i njegova supruga, počeo je rat a za sina ništa nisu saznali gdje se nalazi.)

kajdisujenje – bilježiti, zapisivati. (tur. **kaydetmek** – zapisivati, upisivati, bilježiti, unositi, registrovati, opažati, primjećivati, držati na umu, upamtiti, snimiti, zabilježiti, postići (pozitivan rezultat), uspjeti.)

So kajdisunje se boravif Jonuz hećim, on pišuauf koj od kuje kabilje je i koj komu je svojština. (Bavio se doktor Jonuz sa zapisivanjem⁹⁴, bilježio je ko je iz koje porodice i ko je kome rodbina.)

kajik – skije. (tur. **kayak** – skije.)

Dajdžo mi napravj kajik od drvo javorovo. (Dajdža mi je napravio skije od javorovog drveta.)

kajnak / kajnaci – izvor, vrelo. (tur. **kaynak** – vrelo, izvor.)

Gornji Studenec je mlogu studen kajnak, tolku ima voda jena reka od njego iljiza. (Gornji Studenac je najhladniji izvor vode, ima toliko vode da čitava rijeka iz njega izvire.)

kajsija – kajsija. (tur. **kayısı** - kajsija, drvo kajsije.)

Kajsije i zerdeljilje ke nas docna uzrevat. (Kajsije i breskve kod nas kasno sazrijevaju.)

kajš / kajiš – kajš, remen. (tur. **kayış** - kajš, remen.)

Vrzi pantole so kajš dur ne ti panale. (Spaši hlače kajšom (remenom) dok ti nisu spale.)

kalabalak / kalabalik – gužva, mnogo ljudi. (tur. **kalabalık** - masa, svetina, gomila; gužva, tiska, veva, gungula, kalabaluk; mnogobrojan, mnogoljudan; prenatrpan (stvarima).)

Sega došla da mi traži igla i konec, ke će ge najdem vo ovja kalabalak. (Sad je došla da mi traži iglu i konac, gdje ću ih naći u ovoj gužvi.)

---

⁹² Kaharni.

⁹³ Dajdža od milja.

⁹⁴ Bilježenjem.

kalajdžija – osoba koja kalaiše bakreno posuđe. (tur. **kalaycı** – kalajdžija, prevarant, šarlatan.)

Vo proljeće svejeno ni dohođalje kalajdžije sefske kazani da kalajsujet. (Svakog su nam proljeća dolazije kalajdžije⁹⁵ da kalajišu seoske bakrene kotlove⁹⁶.)

kaldırma – kaldırma, kamenom popločana površina. (tur. **kaldırım** – kaldırma, trotoar.)

Vo dvor sme imalje kaldırma od vrata du kuća a svenaokulu ni bila bašča so turlji đuljoj. (U dvorištu smo imali kaldırma⁹⁷ od ulaznih vrata do kuće a okolo je bila bašta sa raznovrsnim mirisnim ružama.)

kalfa – pomoćnik majstora u obrtu. (tur. **kalfa** – kalfa, nadzornica nad domaćicama (u konaku, palati), pomoćnik učitelja u osnovnim školama, lice koje odvodi djecu u školu.)

Du koga će bideš kalfa a go nauči zanajet usta da bideš? (Do kad ćeš biti pomoćnik, jesi li naučio zanat da postaneš majstor?)

kalıp / kalap – kalup, šablon, oblik, forma. (tur. **kalıp** – kalup, model, šablon, komad, kolut, oblik, forma, izgled, obmana, smicalica.)

Od ćerpiči blokoj ka prajlje će naprajt kalapi i vo nji turalje crvena zemnja izmešana so pljeva, poslje kuje ge sušilje na snce. (Kada su pravili blokove od ćerpiča, napranili bi prvo kalupe u koje su sipali umiješanu crvenu zemlju sa pljevom, koja su potom na suncu sušila.)

kalıplajsunenje / kalapljajsunenje – staviti u kalup. (tur. **kalıplamak** - staviti na kalup, oblikovati, modelirati.)

Nove kundre ge kalapljajsualje ke kunduradžija da ne gim bidet tesne. (Nove cipele stavljale bi se u veći kalup da bi se malo proširile kako ne bi bile tijesne.)

kaljem – olovka. (tur. **kalem** – pero, olovka, kancelarija, pisarnica, biro, ured.)

Dersoj so tebešir da drvena tabla ni pušuauf učitelj a mije so kaljem sme pišualje vo tefter. (Učitelj nam je lekcije kredom pisao po drvenoj tabli, a mi smo olovkom pisali u sveske.)

⁹⁵ Osobe koje su kalajom kalajisale bakreno posuđe.

⁹⁶ U kojima se spremala hrana za veselja.

⁹⁷ Popločan prostor kamenjem.

kanderisujenje – ubijediti. (tur. **kandırma** – ubijediti, ubjeđivati, nagovoriti, nagovarati; obmanuti, obmanjivati, podvaliti, podvaljivati, prevariti, varati; zavara(va)ti, ublaži(va)ti (glad, žeđ).)

Ako go kanderisam možda će vi dojdeme vo gosti. (Ako ga ubijedim možda ćemo vam doći u goste.)

kandžije – kandžija, bič. (tur. **kamçı** - kandžija, bič; debeli konopac, uže; vlaknasti organ.)

Arabadžija imađ kandžija od koža ama konji svuje ne ge udaraf so nja. (Kočijaš je imao kandžiju od kože ali nikada svoje konje nije ih njome udarao.)

kanun – kanun, muzički instrument. (tur. **kanun** – kanun (instrument sa 72 strune, sličan citri).)

Ke nas ne se svirilo vo kanun, ama vo Stanbol mlogu sum slušaf ka sviri vo kaknun i mlogu sum ga bendisaf. (Kod nas se nije sviralo u kanun, ali u Istanbulu sam puno slušao sviranje u kanunu i veoma mi se dopala njegova muzika.)

kapak – poklopac. (tur. **kapak** - poklopac, zaklopac, zatvarač; vratanca (sanduka, šifonjera); korica (knjige, sveske); zapušač.)

Nana ni dala pare da kupime goljemo tendžere pa gljedaj da bide so kapak. (Nana nam je dala novac da kupimo veliku šerpu, pa gledaj da bude sa poklopcem.)

kapali – zatvoren, pokriven, prekriven. (tur. **kapalı** – zatvoren, pokriven, povučen, nejasan, nerazgovjetan, oblačan, tmuran.)

Ka sum bif da šetam vo Istanbul sum bif i vo kapali čaršija, nema što nejma vo nja. (Kad sam bio na ekskurziju u Istanbulu bio sam i u kapali čaršiju⁹⁸ nema šta nema u njoj.)

kapandža – manji otvor na plafonu, obično u hodniku-predsoblju s kojeg se ulazilo na potkrovlje. (tur. **kapanca** – zamkica (za lov ptica).)

Krujs kapandža sme se vljizalje pot čatija tuje majka ni sušila meso za zima. (Kroz kapandžu smo ulazili na potkrovlje, tu je nana sušila meso za zimu.)

---

⁹⁸ Zatvorena / pokrivena čaršija.

kapkač – zelenaš. (tur. **kapkaç** - zelenaš; nasilnik, otmičar; uzurpator.)

Ako si zef pare od kapkača, mlogu pujići će mu vraćaš dur ne se odužiš. (Ako si se zadužio kod zelenaša, mnogo više ćeš mu vratiti novca sve dok mu se ne odužiš.)

kaplajisan / kaplajsan – prekriven, pokriven. (tur. **kaplamli** - obiman, opširan, prostran, ekstenzivan, istegljiv, rastegljiv, raširljiv.)

Koritnik se kaplajsaf so teške oblaci, galjiba doš će vrne. (Prekriven je Koritnik sa teškim oblacima, valjda će padati kiša.)

kaplajisujenje – prekriti, ukoričiti. (tur. **kaplamak** – pokrivati, prekrivati, obogatiti, opšivati, povezati, ukoričiti (knjigu), ispuniti (o osjećanju), obavi(ja)ti, pritisnuti.)

Onesof star Musaf vo Prizren vo Tabhana da go kaplajisat so koža. (Odnio je stari Mushaf u Prizrenu u Tabakčnici da ga ukoriče s kožom.)

kara – crn. (tur. **kara** – crn; taman, mračan; crnomanjast, kestenjast, tamnosmeđ; sumoran, bijedan, loš, težak, nesretan, jadan; ljaga, mrlja, sramota; kleveta, ogovaranje.)

A ga znješ pesma od kara Sevda? (Znaš li pjesmu o kara⁹⁹ Sevdi?)

kara-biber – biber, začín. (tur. **kara biber** – crni biber, ljupka mala crnka.)

Vo turšija svejeno sme turalje kara-biber po hubava biduje so njego. (U zimnici stalno smo stavljali crni biber, bolja je zimnica s njim.)

karakondžula – utvara, strašilo, prikaza. (tur. **karakoncolos** - karakondžula, utvara; rugoba, avet, strašilo, bauk.)

Malove deca ka će želat majke ge plašilje so karakondžula. (Kada bi plakala mala djeca majke su ih plašile sa utvarama.)

karar – mjera, odluka. (tur. **karar** - odluka, rješenje, rezolucija, presuda, rješenje, odluka; metodičnost, sistematičnost; postojanost, stabilnost; prava mjera, potrebna količina; improvizacija glavne muzičke teme (u turskoj muzici).)

---

⁹⁹ Crnoj Sevdi.

A imaš karar vo rabota, cef noć poslje nema da spiješ? (Imaš li mjeru u poslu, poslije cijele noći nećeš spavati?)

karavana – karavana, povorka tovarnih jahaćih životinja. (tur. **kervan** - karavana; povorka tovranih i jahaćih životinja ili kola sa putnicima i robom; mnoštvo ljudi u pokretu.)

Tidžari idualje so karavane du Stanbol, tamo bi zimalje haljišta od mlogu turljije i ka će dojdēt vo selo ge prodavalje i ot tija pare deksalje svua familjija. (Trgovci su karavanama išli do Istanbulu, tamo su kupovali raznovrsne haljinke i kada se budu vratili prodavali su ih u selu i od toga izdržavali svoju porodicu.)

karavan bašija – predvodnik karavane. (tur. **kervan** - karavana; povorka tovranih i jahaćih životinja ili kola sa putnicima i robom; mnoštvo ljudi u pokretu. **başı** - glava (čovjeka, životinje); starješina, šef, rukovodilac; predvodnik u društvu; glava; početak.))

Svakua karavana imala karavan bašija i on bif zadužen za taja karavana. (Svaka karavana je imala predvodnika karavane i on je bio zadužen za tu karavanu.)

karavan saraj – karavansaraj, han, konačište. (tur. **kervansaray** - karavansaraj, han, svratište (za goste i zapregu).)

Na put od Prizren du Skopje imalje karavan saraji vo kuje se prenoćualje turlji turlji insani. (Na puto od Prizrena do Skoplja imali su karavan saraji i tu bi načali razno razni ljudi.)

karši / karšija – suprotno, nasuprot, nešto naspram nečega, protiv. (tur. **karşı** - mjesto naspram čega, suprotna strana.)

A si bif karšija vo drugata bahča da poljaš da ne ima nešto ztijan ot graduška? (Jesi li bio na suprotnoj strani u drugoj bašti da vidiš ima li kakve štete od leda¹⁰⁰?)

kasap – mesar, kasapin. (tur. **kasap** – mesar, kasapin.)

Mesut usta bif kasap vo Krakošta¹⁰¹, paćno i hubavo rabotaf svua rabota. (Mesut-majstor bio je mesar u Krakošti, čisto je i lijepo radio svoj posao.)

---

¹⁰⁰ Tj. od grada, tuče.

kat – sprat. (tur. **kat** – sprat, red, sloj, prevlaka, komplet (odjevnih predmeta...).)

Naša kuća naprajena je na tri kata, svakujemu detetu po jen kat je. (Naša je kuća napravljena na tri sprata, svakom sinu je po jedan sprat.)

katilj – krvnik, ubica. (tur. **katil** – ubica.)

Goljem katilj si, ni otec ni mati netise takve, na kua belja si se frljif. (Veliki si krvnik, ni otac ni mati nisu ti takve naravi, na koji belaj si se bacio¹⁰².)

kave – kahva. (tur. **kahve** – kahva; sjeme ove biljke; napitak od prženog sjemena; kafana; kafe.)

Da naučiš kakvo kave pijem, svejeno da ne me prašuješ. (Zapamti već jednom kakvu kahvu pijem, da me ne bi stalno zapitkivao.)

kavga – svađa, rasprava, prepirka. (tur. **kavga** - kavga, svađa, prepirka, rasprava, razmirica, zavada; borba, džapanje, dževa, džumbus; dreka, vika, galama; rat.)

Mlajnesta velji mužu, ka će ideš vo mejhane kavge da ne zadevaš so insan. (Mlada govori supruhu, kad budeš bio u restoranu, kafiću, nemoj da započinješ svađe s ljudima.)

kavgadžija – svađalica. (tur. **kavgacı** - svađalica, kavgadžija; ratoboran, svadljiv, grubijan.)

Čujekov je goljem kavgadžija, so njego ne može muhabet da se čini. (Ovaj čovjek je velika svađalica, sa njim se ne može razgovarati.)

kajmak – kajmak. (tur. **kaymak** – kajmak, skorup, krem, figurativno krem, elitni dio (društva i sl.); tvrda korica (na površini zemlje koja se nahvata poslije kiše).)

Najhubavo sirenje i kajmak se šo prajt na Šar plajnina, nema poljezteljija od nji. (Najbolji sir i kajmak pravi se na Šar planini, nema slađih od njih.)

kaza / namaz na kaza – naklanjivanje propuštenih namaza. (tur. **kaza** – naknadno obavljena molitva ili post.)

---

¹⁰¹ Sinonim u narodu za Dragaš.

¹⁰² Izraz „na koji belaj“ u znači zbog loše naravi.

Babo-hodža, Nazim, mi kažuaf kako ge učif džematlije namaz ka će gim kačardisa na kaza kako će go klanjat. (Moj babo, Nazim efendija, kazivao mi je kako je učio džematlije kako će naklanjati propušteni namaz.)

kazan – kazan, kotao. (tur. **kazan** – kazan, kotao.)

Za svadbe i suneti sme varilje vo sefske kazani. (Za svadbena veselja i sunetluke¹⁰³ kuhali smo u seoskim kotlovima.)

kazandžija – osoba koja izrađuje kotlove, kazane. (tur. **kazanci** - kazandžija, kotlar; ložrač.)

Nemaje svekede kazandžije, so toja zanajt veće nikoj ne se boravi. (Nemaju svugdje kazandžije¹⁰⁴, tim zanato skoro da se niko ne bavi.)

kećidži – čuvar koza, osoba koja je izvodila koze na ispašu. (tur. **keçi** – koza.)

Vo selo sme imalje jenogo kećidžija on ne bif od naše selo i rabotať na hak. (U selu smo imali jednog čuvara koza on nije bio iz našeg sela i radio je uz nagnadu¹⁰⁵.)

kiblje – Kibla, Kaba u Mekki. (tur. **kible** - kibla, strana sveta na kojoj se nalazi Kaba u Meki i prema kojoj se okreću muslimani prilikom klanjanja molitve; južni vjetar; prihvatilište, sigurna kuća.)

Sprti Kiblje se zavrti ka sakaš da klanjaš. (Okreni se prema Kibli¹⁰⁶ kada hoćeš da namaz obaviš.)

kijafet – službena odjeća imama, muftije i reisa. (tur. **kiyafet** – spoljašnost, izgled, odijelo, odjeća.)

Hafus Nusret ka je vazife biduaf svejeno bif vo kijafet¹⁰⁷. (Hafiz Nusret kada je obavljao imamski posao imao je na sebi džubu i ahmediju.)

---

¹⁰³ Ceremonije povodom sunećenja djece.

¹⁰⁴ Osobe koje su izrađivale velike kotlove, kazane.

¹⁰⁵ Za platu.

¹⁰⁶ Ka'ba u Mekki.

¹⁰⁷ Bio je u kijafetu - službena odjeća imama, muftije i reisa.

kijamet – Sudnji dan, Smak svijeta. (tur. **kıyamet** - sudnji dan; smak svijeta; galama, nered; gungula, gužva, metež; nesreća, zla kob; prirodna nepogoda, stihija.)

Sve što viđime, insan šo rabota, aljameti se ot kijamet, ama samo Hubavi Sajbija¹⁰⁸ znje koga će bide. (Sve što vidimo šta ljudi rade, znaci su Smaka svijeta, ali samo Dragi Gospodar zna kada će on nastupiti.)

kimetljija / kijmetljija – da cijeniš, da poštuješ, da budeš zahvalan i znaš nečiju vrijednost. (tur.

kıymetli – skup, vrijedan, dragocjen, ugledan, uticajan, častan, čestit.)

Kimetlija da gib ideš goljem hizmet materi ocu ti činila. (Da cijeniš njenu vrijednost, puno je usluživala tvoju majku i oca.)

kirija – kirija, zakup, stanarina. (tur. **kira** – kirija, zakup, stanarina.)

Kirija za stan a si ga platif za ovja mesec? (Jesi li platio zakup za stan za ovaj mjesec?)

kīskan / kskan – ljubomora, zavist. (tur. **kıskanç** - zavidljiv, zavistan, zavidan, ljubomorani.)

Kskan je najteška boljes, za nja iljač nema. (Ljubomora je najteža bolest, za nju nema lijeka.)

kīsmet – sreća, sudbina, mogućnost. (tur. **kismet** – sreća, uspjeh, sudbina, suđenik; kob, usud; pokornost, poniznost; sreća, povoljnost, mogućnost, šansa, prilika.)

Ka će gi iljeze ksmet toga će se omuži. (Kada joj bude suđeno tada će se udati.)

kitap – knjiga, Kur'an – Sveta knjiga. (tur. **kitap** - knjiga; sveta knjiga.)

Kitap otvori i pročitaj ni šo pišuje vo njego. (Otvori knjigu i pročitaj nam šta u njoj piše.)

kīzdisan – ljut, bijesan, srdit. (tur. **kızdırmak** - (na)ljutiti, (iz)nervirati, (za)grijati; raspaliti, raspaljivati (vatru), raspiri(va)ti (maštu); razdraži(va)ti, (ra)srditi.)

Ka je kzdisan dajdžo ne mu ilizaj pret oči. (Kada je ljut dajdža ne izlazi ispred njega¹⁰⁹ .)

---

¹⁰⁸ Gospodar.

¹⁰⁹ Ne izlazi mu na oči.

k̄zdisujenje – ljutiti se, srditi se, uzrujati se, uznemiriti se. (tur. **kızmak** – usijati se, užariti se, ljutiti se, srditi se.)

So kzdisujenje nikoj hajr ne koptisaf, sabur učini i rabota će ga završime. (U ljutnji niko nije postigao dobro, osaburi¹¹⁰ i posao ćemo završiti.)

k̄zgin – dio opreme na sedlu koja ide ispod repa konja. (tur. **kızgın** - vreo, užaren, usijan; uspaljen (o životinji u vrijeme parenja); gnjevan, srdit, razjaren, bijesan; jak, oštar, snažan.)

Samar konju ka će stavaš kzgin pot opaš stajmu samar da ti drži. (Kada budeš konju stavljao sedlo kzgin¹¹¹ stavi mu ispod repa da ti drži sedlo¹¹².)

k̄ina – kana. (tur. **kına** - kana, kna, boja za bojenje kose, nokata, konjske grive.)

Stare majke na ruke kna stavajle, velit da je sevap ruke da knojsuješ. (Stare nene su knaisale ruke i kazivale su da je knaisanje ruku sevab¹¹³.)

k̄intar – kantar, vaga. (tur. **kantar** - kantar, vaga za merenje; vaga uopšte; jedinica mjere za težinu od 44 oke.)

Na kntar da meriš ka šo trebe, goljem đunah je ljudim hak da jadeš. (Na vagi da mjeriš ispravno kako treba, veliki je grijeh vagajući da zakidaš ljude.)

k̄itna/o/e / k̄itlak – glad, neimaština, oskudica, nestašica. (tur. **kıtlık** - oskudica, nestašica; opšta nestašica hrane; glad, gladovanje.)

Mije ne sme zapamtile ktlak ka naše majke. (Mi nismo upamtili glad kao što su upamtile naše nene.)

kočan – korijen kupusa, bijeli tvrdi dio kupusa. (tur. **koçan** - srce, unutrašnji mehki dio voća; kočanj, korijen (kupusa); klip (kukuruz); isječak (čeka, priznanice, karte); kontrolni kupon; tapija.)

---

¹¹⁰ Strpi se.

¹¹¹ Dio opreme na sedlu koja ide ispod repa konja.

¹¹² Kako se sedlo ne bi prevrnulo.

¹¹³ Dobro djelo.

Kočanj od zelje se vađa i vo njego solj se tura ka sakaš zelje za zima vo kaca da go stavaš. (Vadi se korijen kupusa i u njemu sipa se so kada hoćeš kupus u bačvi da staviš kao bi se ukiselio za zimnicu.)

kođža – krupan, ogroman. (tur. **koca** – ogroman, golem, krupan, star, vremešan, velik, znamenit.)

Vo naše mahalo imaf jen komšija go vikalje kodža Hasan, strah po koske bi ti daf noća ako ti iljeze. (U našoj mahali bio je jedan komšija zvali su ga kodža Hasan¹¹⁴, ako bi izašao ispred tebe noću svojom pojavom zadao bi ti strah u kostima.)

kođžaman – velik, ogroman. (tur. **kocaman** – ogroman, kolosalan, star; ostario.)

On bif kodžaman usta siljahdžija. (On je bio veliki majstor oružja.)

kokija – miris, parfem. (tur. **koku** – miris, parfem.)

Mlogu se đuljsiš so taja kokija. (Mnogo se mirišet tim parfemom.)

koladare / kolajšere – sretan rad! (tur. **kolay gele!** / **kolay gelsin!** - sretan rad!)

Koladete usta a si zapref? (Sretan rad majstore, jesi li se umorio?)

kolaj / kolajno – lahko. (tur. **kolay** - lahak, jednostavan.)

Kolačof kolaj se praj, za jen čaš sum go naprajla. (Brzo se pravi ovaj kolač, napravila sam ga za jedan čas.)

kolan – pojas koji je napravljen od perli i koji se stavlja uz narodnu nošnju, kajš. (tur. **kolan** – tanak pojas (od svile ili vune), kaiš, remen, kolan (konjski pojas koji drži sedla), konopac ljuljaške.)

Šo pristaf kolan naprajla od munistre. (Kako je lijep pojas napravila od perli.)

kolbije – ogrlica. (tur. **kolye** – ogrlica.)

Svojzi hanmi gi kupiš kolbije od srebro. (Svojoj hanumi kupi je srebrenu ogrlicu.)

---

¹¹⁴ Krupni, ogromni Hasan.

koljiba – koliba, kućica za životinje. (tur. **kulübe** - koliba, kućica; kabina; kućica za životinje; koliba (o sopstvenoj kući iz skromnosti).)

Sme moralje za Murdžeta goljema koljiba da naprajme deka goljem porastof. (Morali smo za Murdžeta¹¹⁵ da napravimo veliku kućicu jer puno narastao.)

komšija – komšija, susjed. (tur. **komşu** - susjed, komšija, susjedski; susjedan.)

Ka prodavaf nekoj čujek stara kuća kažuaf i komšija so nja ti prodavama zatija je poskupa od novava kuća. (Kada je neki čovjek prodavao staru kuću govorio je da ti uz nju prodaje i susjeda, zato je skuplja od nove kuće.)

konačujenje – prenočiti, konačiti. (tur. **konaklamak** – konačiti, noćiti, prenočiti (za vrijeme putovanja).)

Ka će trneme na dlj put mora da najdeme mesto za konačujenje. (Kada krenemo na dugi put moramo naći prenoćište.)

konak – prenoćište, konak, preteča današnjih motela. (tur. **konak** - porodična kuća, vila; konak, rezidencija; prenoćište, konak, noćište; konak, nastamba.)

Ka se idalo peške eli so konji svekede imalje konaci. (Kada se putovalo piješice ili konjima svagdje je bilo prenoćišta.)

košija – trka, trčanje. (tur. **koşu** – kros, trka, trčanje (kao sportska disciplina); trka konja, konjska trka.)

Ćideme du Plafske buke da gljedame konjske košije. (Ići ćemo do Plavskih bukvi¹¹⁶ da gledamo konjske trke.)

krk – četrdeset. (tur. **kırk** - četrdeset.)

Vo Prizren voda dohođala od krk bunari. (Prizren se snabdijevao vodom iz 40 bunareva.)

kube – kupola, kube. (tur. **kubbe** – kube, kupola, svod.)

---

¹¹⁵ Naziv za psa šarplaninca.

¹¹⁶ Naziv visoravni.

Stara džamija bila so čatija na četiri vode, a Novava sega ima kube. (Stara džamija nam je bila pokrivena krovom na četiri vode, a Nova sada ima kupolu.)

kujumdžinica – zlatara. (tur. **kuyumcu** – kujumdžija, zlatar, draguljar.)

Cef denj krujs kujundžinice sum tražif prstenj za dejka da gi go dadem ka će pišame nićah. (Cijeli dan sam kroz zlatare tražio prsten za djevojku, da joj ga dam kada se budemo vjenčali.)

kulandisujenje – upravljati, koristiti. (tur. **kullanmak** – upotrebljavati, koristiti, primjenjivati, upravljati (mašinom), (is)koristiti kao oruđe, nositi, oblačiti (odijelo).)

A si naučif kako da kulandisuješ so aftomobilj? (Jesi li naučio kako da upravljaš automobilom?)

kundre – cipele. (tur. **kundura** - cipela čvršće i grube izrade, bakandža.)

Šo pristalje kundre si kupif so hajr da ge iznosiš. (Kupio si prelijepa cipele, u dobru da ih podereš.)

kunduradžija – obućar. (tur. **kunduraci** - onaj koji izrađuje grube cipele.)

Vo čaršija ostanaf samo jen kunduradžija deka sega kundre ge kupujet po dućani. (U čaršiji je ostao samo jedan obućar, jer sada obuću kupuju u trgovinama.)

kurdisujenje / **kurma** – naviti, naviti sat. (tur. **kurmak** - postaviti, postavljati, montirati; spremati, spremati; navi(ja)ti; spremati, spremati, ostaviti, ostavljati; osnovati, osnovati, ustanoviti, ustanovljavati; (iz)graditi, (na)praviti; formirati.)

A si kurdisaf sahat da te razbudi za sabah? (Da li si navio sat da te probudi za sabah-namaz?)

kuršum – olovo, metak. (tur. **kurşun** – olovo, metak, zrno.)

Stara majka ni ga utepalje so kuršum krujs frenčiljit. (Pranenu su nam ubili mektom kroz ključaonicu.)

kuršumljija – prekrivena olovom. (tur. **kurşunlu** – s olovom, koji sadži olovo, plombiran, zapečaćen, presvučen olovom.)

Vo šeher Sarajevo je Kuršumljija medresa i take ga vikat deka je so kuršum poktijena. (U Sarajevu je Kuršumli medresa, nazvana je tako zato što je olovom prekrivena.)

kurtuljisujenje – spašavanje, oslobađanje, spasiti, osloboditi. (tur. **kurtulmak** – spasiti se, izbaviti se, osloboditi se, roditi, poroditi se, završiti se, okončati se, odvojiti se, otpasti, ispasti, otrgnuti se (iz veze), kurtarisati se, osloboditi se, lišiti se.)

Mati se zakvnala, sin ka će gi se kurtulisa od asker, mevlut će uči i kurban će zakolje. (Zaklela se majka, kada joj se sin oslobodi iz vojske, proučit će mevlud i zaklaće kurban¹¹⁷.)

kusur – zamjeriti, kusur. (tur. **kusur** - nedostatak, mana kvar; greška, krivica; ostatak, kusur.)

Ne mi faćaja kusur, ne sum mogla pre da ti dojdem. (Nemoj mi zamjeriti, nisam ti mogla prije doći.)

kušak – koljeno, stepen, naraštaj, generacija, potomci, rodbina. (tur. **kuşak** - generacija, naraštaj, pokoljenje, porod, podmladak, potomstvo.)

Soberi se, a znješ koj kušak sme mije a ti sakaš ćerka da omužiš za dete muje. (Priberi se, znaš li koja smo mi generacija¹¹⁸, ti hoćeš kćerku da udaš za mog sina.)

kuvet – snaga, sila, moć, energija. (tur. **kuvvet** – sila, snaga, moć, energija.)

Nemam veće kuvet du tuje biduje. (Nemam više snage¹¹⁹, dotle je¹²⁰.)

L

---

¹¹⁷ Prinijet će žrtvu u zahvalu Allahu.

¹¹⁸ Koljeno, stepen, naraštaj, generacija, potomci, rodbina.

¹¹⁹ Izdala me je snaga.

¹²⁰ Prikučuje se smrt.

laf – riječ. (tur. **laf** - riječ, govor; ćaskanje, ćeretanje; razgovor; govor; tema, sadržaj; ogovaranje.)

Ka si so postare pazi kakve lafoj zboriš. (Kad si sa starijima pazi kakve riječi govoriš.)

lafazan – tračara, brbljivac. (tur. **lafazan** - brbljivac, blebetalo.)

Ženeve se goljeme lafazanke, po ceľ denj sedit i samo so lafoj se boravit. (Ove žene su velike tračare, po cijeli dan sjede i samo tračaju.)

lagab/p – nadimak. (tur. **lakap** – nadimak.)

Još dete ka bif mu go stajlje toja lagab, dur ne umref mu ostanaf. (Još kada je dijete bio dobio je taj nadimak i ostao mu je sve do smrti.)

lamba – svjetiljka, lampa. (tur. **lamba** – svjetiljka, lampa, sijalica; elektronska cijev u radio-uređajima starijeg tipa; otvoreno pravougaono udubljenje za osvjetljenje na ivicama vrata ili prozora.)

Mati mlogu pristala lamba ni kupila za vo soba. (Mama nam je uzela jako lijepu lampu za u sobi.)

lokanta – restoran. (tur. **lokanta** - restoran, kafana; narodna kuhinja, ašćinica.)

Lanji ka sme bilje vo Istanbul vo ovaja lokanta sme jalje mlogu hubave jadenjinja. (Prošle godine kada smo bili u Istanbulu u vome restoranu jeli smo mnogo ukusna jela.)

louza – porodilja. (tur. **lohusa** – porodilja.)

Žena ka je louza ne trebe sveštoje da rabota, trebe pujići sebe dikat da čini. (Porodilja ne treba svašta da radi, treba više da se pazi.)

LJ

ljegin / ljegen – lavor. (tur. **leĝen** - plitka posuda za umivanje, pranje, lavor (obično metalni ili plastični; karlica.)

Ka će stavat večera prvo mlajnesta so ljejinj će tura ruke da se omijet. (Kada budu servirali večeru, snaha¹²¹ prvo bi poljevala da se ruke operu.)

ljejljek – roda. (tur. **leylek** - bijela roda (Ciconia ciconia).)

Ovaja godina ne sum denetisaf nijen ljejljek da došof. (Ove godine nisam primjetio da je stigla nijedna roda.)

ljezet – ukus, slast. (tur. **lezzet** - ukus; utisak koji neka materija ostavlja na čulo ukusa; osjećanje i smisao za lijepo.)

Šo hubav zeljanik si naprajla nana gi velji, mlogu ljezet gi sum videla. (Predobru si pitu napravila reče joj nena, veliku slast sam imala dok sam je jela¹²².)

ljezetljija – ukusno, slasno, prijatno. (tur. **lezzetli** – ukusan; prijatan.)

Voda ot Bela buka mlogu je ljezetljija. (Voda ispod Bijele bukve¹²³ veoma je ukusna.)

ljimun – limun. (tur. **limon** - limun, zimzelena južna voćka (Citrus limonum).)

Sve kupilje ljimun vo Grat ama ne jaratisa nikako i se osuši. (U Prizrenu smo kupili sadnicu limuna, nikako da uspije, osušio se.)

ljiriče – zlatna lira, turski zlatnik od sedam grama. (tur. **lira** - novčana jedinica u Turskoj, Egiptu, Siriji i dr.; nekadašnji turski zlatni novčić od sedam grama.)

Nana vo amanet mi ostajla dve ljiričića da gim ge dadem. (Nena mi je u povjerenje ostavila dvije zlatne lire da im ih dam.)

M

madžiri / muhadžiri – odseljenici, muhadžiri, imigranti, emigranti. (tur. **muhacir** - imigrant; emigrant; onaj koji je otišao za Muhamedom iz Meke u Medinu.)

---

¹²¹ Mlada, nevjesta.

¹²² U slast sam je pojela.

¹²³ Naziv mjesta.

Ka bilo goljemo muharebe mlogu insan od naše sela madžiri ošlje vo Turkija. (Kada je bio Veliki rat puno je svijeta iz naših sela iselio se u Tursku.)

mafaza – zaštita, čuvanje. (tur. **muhafaza** - zaštita, čuvanje.)

Allah mafaza neka te čini. (Allah neka te čuva i zaštiti.)

magaza – skladište, ostava. (tur. **mağaza** - velika prodavnica; magazin, stovarište, skladište.)

Vo kuća vo dovnji boj ni bila magaza i tuje sme držalje zimovnik. (U kući u prizemlju bilo nam je skladište s hranom i tu smo čuvali svu zimnicu.)

mahala / mahalo – mahala, zaseok. (tur. **mahalle** - mahala, dio varoši, četrt, kvart; zaseok; ljudi koji žive u istoj mahali.)

Vo Ibrovo mahalo lanji mlogu mlade pomreha. (U Ibrovoj mahali prošle godine je puno mladih pomrlo.)

mahsus – namjerno. (tur. **mahsus** - svojstven, karakterističan; specijalan, poseban; specijalno namjenjen; osobit, specijalan; specijalno; namjerno, svjesno; šaljivo.)

Masus sum ošof ke amidža Sinana da po goljam a njemu ćejf mu se naprajf. (Namjerno sam otišao da obiđem amidžidu Sinana, a njemu je bilo baš drago.)

majtap – zafrkancija, izigravanje. (tur. **muhatap** – sagovornik.)

Ne me igraj majtap a znješ kolku godine imam? (Ne dolikuje ti da se samnon izigravaš, znaš li koliko godina imam?)

makara – kalem, vitao, čekrek. (tur. **makara** – kalem; vitao, čekrek.)

Majka gi vitkala srma na makara da može ona da tkje. (Nena joj je motala svilu na kalemu kako bi ona mogla da tka.)

makarona / makarina – makarone, vrsta sušene tjestenine. (tur. **makarna** – makaroni; jelo od takve tjestenine; italijanska lira.)

Noćeska sum jaf makarina so šarsko sirenje zapečene, što ljezetljija beha. (Večeras sam jeo zapečene makarone sa šarskom sirom, kako su samo bile ukusne.)

maksat – cilj, svrha, smisao. (tur. **maksat** – cilj, svrha.)

Svi imat nekoj maksat dur se žive, ama Zejnelj ne go ima, ot denj du denj živuje. (Svi imaju neki cilj u životu dok su živi, ali Zejnelj je bez cilja, živi dan za dan.)

mal – imetak. (tur. **mal** - imovina, svojina; krupna stoka; roba; podlac, hulja.)

Ke ima mal ima i zijan.¹²⁴ (Gdje ima imetka ima i štete.)

mal sajbija / sahibija – vlasnik, gazda. (tur. **mal sahibi** – vlasnik, gazda.)

Ćitapiti šo ge viđiš hećim Abdullah gim je mal sajbija. (One knjige što vidiš vlasnik im je doktor Abdullah.)

marangozdžija – stolar. (tur. **marangoz** – stolar.)

Deneska jedva će najdeš marangozdžija da praj drvene mušebeci. (Danas ćeš teško naći stolara da pravi mušebke¹²⁵.)

marufet – vještina, spretnost, sposobnost. (tur. **marifet** - umijeće, sposobnost; neuljudno, neprimjereno ponašanje; znanje, poznavanje; posredstvo.)

Mlogu marufeti trebe da naučiš da bi znf da naprajš baklava ka babo¹²⁶ Hašim. (Trebalo da naučiš mnogo vještina da bi znao napraviti baklavu ko djed Hašim.)

marufetluk / marufetluci – vještine, sposobnosti, umijeća. (tur. **marifetli** - umještan, vješt, sposoban.)

Ka zamesuaf kiflje usta Abas, marufetlak kalfi ne go kažuaf. (Kada bi potkuhavao tijesto za kifle majstor Abas, pomoćniku nije odavao svu vještinu potkuhavanja kifli.)

masa – sto. (tur. **masa** - sto; skup ljudi koji sjedi oko stola; odjeljenje, odsjek.)

---

¹²⁴ Narodna poslovice.

¹²⁵ Drvena zaštita od sunca i vanjskog pogleda za prozore.

¹²⁶ Imenica „babo“ u goranskom govoru se koristi u značenju **otac** a nekad **djed**.

Ako praviš baklava ja bela halva ti trebe ravna i mazna masa. (Ako praviš baklavu ili bijelu halvu treba ti ravan i gladak sto.)

masiće – mali sto, stolić. (tur. **masa** - sto; skup ljudi koji sjedi oko stola; odjeljenje, odsjek.)

Ke nana mlogu pristalje masičića za kave imalje, ka malova vezdenj sum ge redila. (Kod nane su bili jako lijepi stolići za kahvu, kao mala stalno sam ih pospremala.)

masala – bajka, izmišljena priča. (tur. **masal** – bajka; izmišljotina, prazna priča; bezvrjedna, beznačajna stvar.)

Deca da bi ge zahulavilje bi gim sme kažualje masala prikašne. (Da bismo zainteresovali¹²⁷ djecu kazivali smo im izmišljene priče.)

mastraf – trošak. (tur. **masraf** – trošak, rashod, izdatak.)

Sadat, ne nazimuj toljku, džabe sebe mastraf prajš. (Sadete ne kupuj toliko, samo bespotrebno sebi praviš trošak.)

mećan / mekan – mjesto, područje, dom. (tur. **mekân** – mjesto; kuća, prebivalište; svemir, vasiona.)

Hajrlija vi bilo, na mlogum hubaf mećan kuća ste naprajlje. (Nek vam je s hajrom na prelijepom mjestu napravili ste kuću.)

medžbur – primoran, prinuđen. (tur. **meçbur** - primoran, prinuđen; sklon, predan, privržen.)

Hasan bif medžbur da prodate svoj mećan eli bi go zaginalje. (Hasan je bio primoran da proda svoj dom ili bi ga ubili.)

megdan / mejdan – polje, trg. (tur. **meydan** - polje, poljana; trg; okolina; vidokrug; prilika, mogućnost, povoljan trenutku; mjesto vršenja obreda u tekiji.)

Ke vi se vaše peljivani na megdan Mehmet peljivanu da ileze. (Gdje su vaši hrvači da na polje izađu i izazovu Mehmeda hrvača.)

mehljem – mehlem, lijek. (tur. **merhem** - melem, lijek koji se stavlja na ranu; izlaz.)

---

¹²⁷ Zabavili i odvukli im pažnju od nestašluka.

Takof hubaf insan je, ka mehljem na rana da go stajš. (Tako je dobar čovjek, možeš ga staviti kao lijek na ranu.)

mektup – pismo. (tur. **mektup** – pismo.)

Šaban ka bif asker jen put vo mesec dejki gi praćaf mektup. (Šaban kad je bio vojnik jednom mjesečno je slao pismo djevojci.)

mejtep / mekteb / mejtup – mekteb, vjerska pouka. (tur. **mekteb** – škola.)

Babo ni kažuaf ka bif malof ke svujego hodža skrišom da iduaf vo mejtup deka ne davalje napre da se iduje. (Babo nam je kazivao kada je bio mali da je krišom išao u mekteb kod svog efendije jer je ranije bila zabranjena vjerska pouka.)

mem – vlaga, buđ. (tur. **nem** - vlaga, vlažnost.)

Mori, mem od odaja a ti iljeze? (Bona, da li ti je vlaga izišla iz sobe?)

memljećet – rodni kraj, zavičaj. (tur. **memeleket** - nacionalna teritorija, država, zemlja; rodni kraj, zavičaj; oblast karakteristična po određenoj klimi i kulturama koje se gaje.)

Kakof da je sve ljudi go voljit svoj memljećet. (Kakav god da je svi ljudi vole rodni kraj.)

menetisa – pogubiti, uništiti. (tur. **menetmek** - zabraniti, zabranjivati, spriječiti, sprečavati.)

Usta za hućumat mlogu da ne zboriš da ne te menetisat. (Nepričaj puno protiv vlasti kako te nebi pogubili pogubili.)

menzilj – stupanj. (tur. **menzil** - gostionica, konak; odmorište, poštanska stanica (gde su se mijenjali konji); rastojanje između dva konaka; jednodnevni put; domet (oružja).)

Na goljem menzilj go dignalje vo naš devlet, ali i bif erbab¹²⁸. (Podigli su ga na velikom stupnju u našoj državi, ali je i bio spretan.)

merak – ćejf, volja, želja, htijenje, merak, nešto što se voli iz srca. (tur. **merak** - radoznalost, zainteresovanost; veliko interesovanje, pasija; zanos, strast; zebnja, briga.)

---

¹²⁸ Spretan, sposobam vješt.

Nana ima goljem merak da me čuje kako zborim turski. (Nana ima veliku želju da čuje kako pričam turski.)

meraklajsa – zainteresovati se, zabrinuti se, zaintrigirati. (tur. **meraklandırmak** - (za)brinuti, (na)sekirati.)

Mlogu sum se meraklajsaf za dejkata ama kismet ne mi bif. (Mnogo sam se zainteresovao za tu djevojku ali mi nije bila suđena.)

meraklajsujenje – zainteresiranost. (tur. **meraklılık** - radoznalost, zainteresiranost.)

Badijava tvuje meraklajsujenje za Belo Hedije, ona za drugogo se omuži. (Uzaludna je tvoja zainteresiranost za Bijelu Hediju, ona se je za drugog udala.)

merakljija – veseljak, meraklija. (tur. **meraklı** - radoznao, znatiželjan, zainteresovan; oduševljen, pasionioniran, strasno čemu privržen, ljubitelj; zabrinut, nespokojan, uzrujan, uznemiren.)

Babo Hašim je goljem merakljija za igranje klčojna¹²⁹. (Djed Hašim je veliki meraklija za igranje muških igara.)

merdžan – drago kamenje. (tur. **mercan** – koral; kamen od krečnjačkog skeleta koralu, koji se upotrebljava kao ukras; dorada.)

Bećar gi daf prsten od merdžan. (Momak joj je poklonio prsten od koralu.)

merhamet – samilost, milost, sažaljenje. (tur. **merhamet** - sažaljenje, samilost.)

Ako imaš merhamet prema insana, i Sajibija će ima merhamet na tebe na Đun Kijamet. (Ako si samilostan prema ljudima, i Gospodar će biti samilostan prema tebi na Kijametskom danu.)

merhametljija – suosjećajan, sažaljiv, samilostan. (tur. **merhametli** - sažaljiv, samilostan, suosjećajan.)

---

¹²⁹ Klčojna (kalačojna) – (tur. kılıç kalkan oyunu) narodna igra koju igraju samo muškarci na svadbama, sunetima i drugim veseljima gdje opjevane slavne bitke iz osmanke povjesti npr. Bitka na Čanakkaleu iz 1.svjetskog rata. Obavezno se svira i igra.

Star babo Liman mlogu merhametljiija kažujet da bif ke fukare a i mlogu džometen. (Spominju da je pradjed Liman bio veoma suosjećajan i sažaljiv prema siromasima a i pružene je ruke bio¹³⁰.)

mermer – mermer. (tur. **mermer** - mermer, mramor; mermerni, mramorni.)

Od mermer masa sme napravljje polko se paćnji. (Napravili smo sto o mermera lakše se čisti i održava.)

meselje – pitanje, problem. (tur. **mesele** - pitanje, problem; sporno pitanje; problem.)

Hodža efendi ima jeno meselje da te prašam ama ridža ederim, same ka će bideme dževap da mi dadeš. (Hodža efendija imam jedno pitanje, zamolio bih te kad budemo sami da mi odgovoriš.)

mezarlīci – mezarluk, groblje. (tur. **mezarlık** – groblje.)

Vo naše selo imaje tri mezarlci i vo nji se kopet mrtve od bir vaktile. (U našem selu imaju tri mezarluka i u njima se od davnina ukopavaju umrli.)

minare – munara, minaret. (tur. **minare** – minaret.)

Šo napravjha novo minare so dve šerifinja ka će dignješ glava da go poljaš kapa će ti pane. (Što su napravili novu munaru sa dvije šerefe, kad podigneš glavu da ga vidiš spadne ti kapa sa glave.)

mintan - dio ženske narodne nošnje, poput jeleka sa dugim rukavima. (tur. **mintan** - mintan (muška gornja košulja s dugim rukavima i bez okovratnika).)

Sega so ruho pujići sakam mintan da nosim, a malova ka sum bila sum sakala samo jeljek da noosim. (Sad sa narodnom nošnjom više volim da oblačim „jелеk sa dugim rukavima“, a mala kad sam bila više sam voljela samo jelek.)

miras – nasljedstvo, nasljeđe. (tur. **miras** – nasljedstvo, nasljeđe.)

---

¹³⁰ Džometan, puno je dijelio, bio je darežljiv.

Ke nas ženske deca neje adet miras da zimat deka oca i matere braća ge deksat. (Kod nas nije običaj da ženska djeca uzimaju nasljedstvo od roditelja, zato što roditelje dogledaju braća.)

Mīsīr – Egipat. (tur. **Mısır** – kukuruz; klip kukuruza; pečenjak, purenjak; Egipat.)

Vo Misir Kur'an se uči najpristalo. (Kur'an se u Egiptu uči najljepše.)

misk – miris, mošusov miris. (tur. **misk** – mošusov miris.)

Ka Nusa Bedojca¹³¹ šo ima misk nigde ne sum osetila, velji od hadžilak da gi go doneslje mati i babo. (Nigdje nisam osjetila miris kao što ima Nusa Bedojca, kaže da su joj ga sa hadža donijeli majka i otac.)

morno – ljubičasta boja. (tur. **mor** – ljubičasta boja; koji je te boje.)

Bojadžija gim rekof morna boja nigde ga nejma. (Moler im je rekao da ljubičaste boje nigdje nejma.)

mubarek – blagoslovljen, sretan, blagodat, blagostanje. (tur. **mübarek** - obilan, plodan; sretan, povoljan, dobar, darežljiv; cijenjen, poštovan.)

Za nekoljku denja mubarek mesec Ramazan dohođa, a ste opaćilje kuća? (Za nekoliko dana stiže nam blagoslovljeni mjesec Ramazan, jeste li pospremili kuću?)

muhabet – razgovor. (tur. **muhabbet** - ljubav; prijateljski razgovor, ćaskanje.)

Dajdžo Bedo¹³² velji so Hazima i Ibrahima mlogu blak muhabet sme imalje, šo insani se. (Dajdža Bedrija kaže sa Hazimom i Ibrahimom imali smo mnogo prijatan razgovor, kako su prijatani ljudi.)

muharebe – borba, bitka, rat. (tur. **muharebe** - borba, bitka, operacija; žestoki međusobni napadi.)

Muharebe neje nikomu hubavo, ono oginj vo kuće nosi. (Rat nije nikome dobar, on samo žalost i tugu donosi u kuću.)

---

¹³¹ Nusa u značenju snaha, dajdžinica ili strina, te se uz to dodaje ime supruga.

¹³² Bedrija, od milja Bedo.

muhtač – onaj koji ima potrebu za čime, potreba. (tur. **muhtaç** - koji ima potrebu za čime; siromašan.)

Deneska fala Bogu nesme muhtač za ništo. (Danas hvala Bogu ni za čim nemamo potrebu.)

muhur – pečat. (tur. **mühür** - pečat, žig, štembilj.)

Na čaga samo muhur mu falji. (Na diplomi mu nedostaje samo pečat.)

mukajet – lijen, bezvoljan, nezainteresovan, neradnik. (tur. **mukayyet** – vezan; ograničen.)

Koj da je mukajet nikede ne koptisaf! (Ko god je lijen, bezvoljan i neradnik nigdje nije prisjeo¹³³.)

mukajetsiz – lijen, bezvoljan, nezainteresovan, neradnik. (tur. tur. **mukayyet** – vezan; ograničen.)

Vredno ti je detevo neje mukajetsiz. (Vrijedan ti je sin nije bezvoljan, lijen i nezainteresiran.)

mulk – vlast. (tur. **mülk** - nepokretna imovina, imanje; lična svojina; teritorija jedne države.)

Ne idujet zajeno, mulk, hikmet i adl. (Ne idu zajedno vlast, mudrost i pravednost¹³⁴.)

musafir – gost. (tur. **misafir** - gost; bijela mrlja u oku.)

Musafir dohođa so deset nafake, devet ge ostava domaćinu a so jena se vraća, doma. (Putnik dolazi sa deset nafaka, devet ostavlja domaćinu a kući se sa jednom vraća.)

musafir perver – gostoprимljiv, domaćin (tur. **misafirperver** – gostoljubiv.)

I da mu dojde bin kiši misafir on je i toga musafir perver. (I da mu hiljadu gostiju dođe on je i tada gostoprимljiv.)

musafirska – gostinjska. (tur. **misafirlik** - gostovanje; gostinski.)

---

¹³³ Ništa nije postigao u životu.

¹³⁴ Tj. biti pravedan vladar.

Ka malova uvek ke nana ka će ideme mi bif ćejj da gi uredim musafirska soba. (Kao mala uvijek kada bismo otišli kod nane uživala sam da joj sredim gostinjsku sobu.)

mušama – mušema, stolnjak od mušeme, najlon. (tur. **muşamba** – mušema; kabanica; linoleum; koji je napravljen od mušeme.)

Postelji mušama ka će mažeš da ne isfrcaš. (Prostri mušemu kada budeš krečio da ne bi prskao.)

mušterija – mušterija, kupac. (tur. **müşteri** - mušterija, kupac.)

Otvorite oči, da ne ge batisate i ovja mušterije. (Budite dobro obazrivi, da ne izgubite i ove kupce.)

muštuluk – muštuluk, nagrada za radosnu vijest, (tur. **muştu** - radosna vijest. **müjde** - radosna vijest; nagrada za radosnu vijest, muštuluk.)

Ke nas je adet ka će dojde babo od purbet da se dava muštuluk. (Kod nas je običaj kada se otac vrati s posla¹³⁵ da se da muštuluk.)

mutfak / mutvak – kuhinja. (tur. **mutfak** - kuhinja, prostorija gdje se spremaju jela; način, vještina spremanja jela.)

Mašallah, ne može da mu se nagljedaš kakof mutfak ste naprajlje same. (Mašallah, ne možeš mu se nagledati kakvu kuhinju ste sami napravili.)

N

najbeter – najgore. (tur. **besbeter / beşbeter** - sasvim loš, veoma rđav.)

Najbeter mi je ka ne će stignem sve da izrabotam šo sum sakala. (Najgore mi je kada ne mogu da stignem da uradim sve što sam htjela.)

---

¹³⁵ Iz pečalbe.

najkimetljija – najdragocjenije, najvrjednije. (tur. **kiymetli** - skupocjen, dragocjen, vrijedan, skup; ugledan, uticajan; pošten, čestit.)

Ljudim na ovaja dunja najkimetljija gim je njihni evljat, od tija pokimetljija nemat, a i decam take mati i babo. (Ljudima na ovom svijetu najvrjednija su djeca, od njih nemaju ništa dragocjenije, a i djeci tako roditelji.)

najsaglam – najstabilniji, najpouzdaniji, najsigurniji. (tur. **sağlam** - čvrst, jak, stamen; stabilan; neoštećen; zdrav, krepak; pouzdan, siguran.)

Auto go onesi ke Zijeta, on ti je najsaglam za jen čaš će ti go popraj. (Odvezi auto kod Zije, on ti je najsigurniji, popraviti će ti ga za momenat.)

nakiščija – vezlija. (tur. **nakişçı** - vezilja.)

Ke nakiščija kedife sum onesof haljišta da mi bidet najpristalje. (Odnio sam odjeću od kadife da mi ih izveze vezlija kako bi mi bila najljepša.)

nalbat – nalbatin, potkivač. (tur. **nalbant** - nalbantin, potkivač.)

Vo selo imaf jen star nalbat i sve konji on ni ge potkuvuaf. (U selu je bio jedan stari potkivač i sve konje nam je on potkivao.)

nasihat – savjet. (tur. **nasihat** – savjet.)

Babetu amidža Nedim mlogu hubave nasihati mu daf za vo život. (Babi je amidža Nedim dao mnogo dobrih savjeta za život.)

nasip – sudbina. (tur. **nasip** – udio; sudbina, udes; dnevna zarada.)

Ka bif Editin brat ke nas babo bif vo Turska, ne bilo nasip da se viđit. (Kada je Editin brat bio kod nas babo je bio u Turskoj, nije bilo suđeno da se vide.)

nefs – dah. (tur. **nefes** - disanje; dah; molitva koja se čita bolesniku za izlječenje; izbacivanje dima (od cigare, lule i sl.); živo biće; obredna pjesma bektašijske sekte.)

Ka mu stignala ćerka on zadnji nefes daf i duša ga tesljimif. (Kada mu je stigla kćerka on je posljednji dah izdahnuo i predao svoju dušu.)

nejse – nije bitno, nije važno, uredu je, kako bilo, da ne dužim. (tur. **neyse** - nije važno; kako bilo; dobro; tu je šta je; na zdravlje, Bog vam dao dobro; da ne dužimo.)

Ksmet ne bi pujići da posedime, ali nejse za godina beljki pujići će se vidime. (Nije bilo suđeno da malo više posjedimo, ali nema veze nadamo se da ćemo se naredne godine više vidjeti.)

nića – vjenčanje. (tur. **nikah** – brak; novac koji mladoženja daje mladoj na vjenčanju.)

Na Abdullahova i Elenina nića Temija i Irma blago deljilje, one bilje najpristalje. (Na Abdullahovom i Eleninom vjenčanju Temija i Irma su dijelile slatkiše, one su bile najljepše.)

nijet – namjera, cilj, odluka, odluka srcem i riječima koja se donosi prilikom uzimanja abdesta, klanjanja namaza, posta ili nekih drugih odluka. (tur. **niyet** - namjera, cilj; komad papira koje služi za gatanje; donošenje odluke u vezi sa početkom klanjanja, posta i uzimanja abdesta.)

Hasiba učinila nijet da ide na hadžilak, ali će vidime Allah izin koga će dade. Hasiba je odlučila da ide na hadž, ali vidjet ćemo kada je Allah odredio da ode.)

nimet – blagodat, jelo i piće, izobilje. (**nimet** - imetak, bogatstvo, izobilje; blago; sve što je potrebno za život; dobročinstvo, dobrota, milosrđe; jelo i piće (posebno hljeb); blagoslov.)

Od malovo ne učilje da imame sajgija prema nimet. (Od malih nogu učili su nas da cijenimo blagodati.)

nišan / niša – zaruke, vjeridba, meta, nišan. (tur. **nişan** - znak, oznaka; svečanost povodom zaruka, vjeridbe; vjeridba, zaruke; cilj, meta koja se gađa metkom, kamenom i sl; nišanjenje; državno odlikovanje.)

Ovaja nedelja Mehmed će ide vo Turska na nišan svujemu arkadašu. (Ove sedmice Mehmed će otići u Tursku na zaruke svom prijatelju.)

nišandžija – nišandžija, strijelac. (tur. **nişancı** - nišandžija, strijelac; kaligraf koji je ispisivao sultanove tugre na zvaničnim dokumentima.)

Edin ka bif vo asker bif nišandžija. (Kada je Edin bio u vojsci bio je strijelac.)

nobetčija – stražar. (tur. **nöbetçi** - onaj koji dežura, dežurni; stražar, čuvar; dežuran.)

*Posle muharebe vo selo po nekoljku nobetčije bidualje da pazit na seljani od haramije.
(Poslije rata u selu je po nekoliko stražara bivalo da čuvaju seljane od razbojnika.)*

noksan / noksanlija – nedostatak. (tur. **noksan** - nedovoljan, manjkav; nedostatak, pomanjkanje.)

Dete gim bilo noksanlija od ka se rodilo, butun hećim go gledaf ama ne znlje od šogo je noksan. (Od rođenja im je dijete bilo s nekim nedostatkom, mnogi su ga doktori pregledali ali mu nisu otkrili nedostatak.)

nokta – tačka. (tur. **nokta** - tačka; znak koji se stavlja na neka slova (i); određeno mjesto, pozicija; predmet, tema; stražarski punkt; stražar, čuvar; granica, stepen; tačka; srednja tačka.)

Vo mejtep hodža ni kažuaf da je zal isto ka i dal samo nokta ima nad sebe. (U mektebu nam je efendija goovrio da je zal isto kao i dal samo ima tačku na sebi.)

nur – svjetlo, sjaj, božanska svjetlost. (tur. **nur** - svjetlost; zračnost; nebeska svjetlost; božanska svjetlost.)

Ka će go poljaš vo lice nur od njego mu iliza, on je insan edeblija. (Kada ga pogledaš u lice blista od svjetlosti jer je on čovjek sa lijepim osobinama.)

nurlejsujenje – osvjetliti, prosvjetliti. (tur. **nurlandirmak** - osvjetliti,osvjetljavati; dovesti, dovoditi u odličnu situaciju.)

Po ovja toprak imalje alimi ka će ge poljaš kakoa će te nurlojsuje so ljice, vo srce njegovo nema lošovština. (Po ovim krajevima imali su veliki alimi, kada ga pogledaš, kao da te osvjetli svojim licem, u njegovom srcu nema zlobe.

nurli – sjajan, obasjan. (tur. **nurlu** - sjajan, svjetao; uvažen, poštovan.)

Ka će mu viđim nurli čehre se viđi da je hubav čujek. (Kada mu sjajno lice pogledam vidim da je dobar čovjek.)

nursiz / nursuz – nesimpatičan, antipatičan, smrknut. (tur. **nursuz** - antipatičan, nesimpatičan.)

Mlajnestata hič ne sum ga begendisala, sve jeno je nursuz, ne sme ga videlje da se nasmijala. (Ni malo mi se nije dopala ona mlada, stalno je smrknuta, ni jednom je nismo vidjeli da se nasmiješila.)

O

odaja – soba. (tur. **oda** - soba, prostorija, odaja; institucija koja zastupa interese jedne privredne grane.)

Vo stare kuće vo svaka odaja imaf po jeden hamandžik. (U starim kućama u svakoj sobio bio je po jedan hamandžik.)

odžak – dimnjak. (tur. **ocak** – ognjište; kamin; šporet; mjesto za pripremanje kahve, čaja i sl. po ustanovama, radnim prostorima i kafanama, čajna kuhinja; rudnik ili površinski kop.)

Ako neje odžak očišten oginj nema da tegne. (Ako dimnjak nije očišćen ne može vatra da krene¹³⁶.)

oflujenje / ofna – uzdisati, odhukivati. (tur. **oflamak** - (početi) stenjati, huktati, uzdisati.)

Za sve tetka šo mu rekla da izrabota ofnuje, mlogu mu je zor da pomogne. Za sve što mu je tetka rekla da uradi odhukuje, jako mu je teško da pomogne.)

oklagija – oklagija. (tur. **oklava** - oklagija.)

Ka će mesim zeljanik od dolapče mi donesi oklagija. (Kad budem pravila pitu iz ormarića mi donesi oklagiju.)

orman – šuma. (tur. **orman** – šuma.)

Napre mlogu ljudi zaginualje vo orman. (Ranije je mnogo ljudi nestajalo u šumi.)

orta – sredina, središte. (tur. **orta** - sredina, središte; vrijeme podjednako udaljeno od početka i kraja nečega.)

---

¹³⁶ Ne može se naložiti.

Vo Bursa vo orta Ulu džamija ima češma. (U Bursi u sredini Ulu džamije nalazi se češma.)

oruč – post. (tur. **oruç** – post; uzdržavanje od voljenih ili željenih stvari.)

Vo Ramazan muslimani držit oruč. (Uz Ramazan muslimani poste¹³⁷.)

P

pafta – paket. (tur. **pafta** - velika karta kao dio atlasa; mašina za izradu navoja, zavrtnja; metalni ukras na konjskoj opremi; velika fleka, mrlja.)

Arif svaka nedelja iduje vo Prizren i po jena pafta šećer, zejtin i brašno donesuje. (Arif svake godine ide u Prizren i po jedan paket šećera, ulja i brašna donosi.)

palto – sako. (tur. **palto** – kaput, ogrtač.)

Šo pristalo ti je paltovo, ke si go zef? (Kako ti je lijep ovaj sako, gdje si ga uzeo?)

pamuk – pamuk. (tur. **pamuk** – pamuk; pamučna vlakna; obrađena pamučna vlakna; pamučne dlačice koje se skupljaju na ćilimima, tepisima i sl.; pamučan.)

So Edita sme ošlje na pazar da tražime čaršafi od pamuk, alji ne sme našlje. (Sa Editom smo otišle na pijacu da tražimo pamučne čaršafe, ali nismo našle.)

pantolone – pantalone, hlače. (tur. **pantolon** - pantalone.)

Pantoloneve mi ge donesla tetka Fema, mlogu se hubave. (Ove hlače mi je donijela tetka Fema, mnogo su dobre.)

parče – dio, komad. (tur. **parça** - parče, dio, komad; odrezak, isječak tkanine; komponenta, elemenat; komad, dio; odlomak nekog književnog djela; muzičko djelo.)

A će mi dodaješ jeno parče lubenica, sega mi se prijade? (Možeš li mi dodati jedan komad lubenice, sad mi se zašmagala?)

---

¹³⁷ Ustezanje od jela, pića i drugih užitaka.

parmaci – drvena ograda. (tur. **parmak** – prst; širina prsta; prst, mjera za visinu i debljinu; palac točka; inč; potajno djelovanje, mješanje; dvadeset i četvrti dio aršina, oko tri centimetra.)

*Dur ne ga isturalje starata kuća babova i nanina bilje mlogu pristalje drvene parmaci.
(Sve dok nisu srušili staru djedovi i naninu kuću bila je prelijepa drvena ograda.)*

parmaklici – drvene ograde koje su bile za jedan do dva prsta razmaknute jedna od druge. (tur. **parmaklık** - balustrada, ograda od ukrasnih kamenih stubića; uopšte pregrada, rešetka; (obično plastični) zavoj za prst koji služi za zaštitu rana od posjekotina i drugih povreda.)

Stare kuće imalje pokrijene čardaci so pormaklaci kuje bilje jen od drug za dva parmaka odvojene. (Stare kuće imale su pokrivene čardake¹³⁸ sa drvenim ogradama koje su bile za jedan do dva prsta razmaknute jedna od druge.)

pastrma – pastrma, sušeno meso. (tur. **pastrma** - pastrma, sušeno i dimljeno meso, obično ovčije.)

*Nana svaka godina sušila pastrma i vo zima so nja prajla grah. Toja grah bif najlezetlija.
(Nana je svake godine sušila meso i zimi je sa njim pravila grah. Taj grah je bio najukusniji.)*

patlajdisujenje – pući, rasprsnuti se, eksplodirati, istresti se. (tur. **patlamak** - naglo se rasprsnuti, raspršavati, eksplodirati; raspući se, pucati; (po)cijepati se; (za)zeleniti se; (o)listati, pući, prsnuti; fig. naglo, iznenada izbiti, buknuti, planuti, prasnuti, pući; pretjerano (od)reagovati; odjednom se čuti (o galami); koštati, stajati.)

Ka će kzdisa ne trebe na deca da patlajdisuje. (Kada se naljuti ne treba na djecu da se istrese¹³⁹.)

patlidžan – paradajz, patlidžan. (tur. **patlıcan** – patlidžan; jestiv plod ove biljke.)

Ka patlidžan od naša bašča ni jeden nema ljezet. (Ni jedan paradajz nije ukusan kao iz naše bašte.)

pazar – pijaca, tržnica, zarada (tur. **pazar** – nedjelja; tržnica, pijaca, tržište, kupovina.)

---

¹³⁸ Čardak, tarasa.

¹³⁹ Pukne.

Koljikaf pazar ti bif deneska na pazar vo Prizren? (Kolika ti je bila zarada danas na pijaci u Prizrenu?)

pazarlık – cjenkanje, pogađanje. (tur. **pazarlık** - pogađanje, cjenkanje prilikom kupovine; šik, raskošno odijelo koje se specijalno oblači nedeljom; sporazum, dogovor.)

Tudžari ka idujet vo Istanbul mlogu pazarlik prajt da zemet pujići šej za po ujugun cena. (Trgovci koji idu u Istanbul mnogo se cjenkaju da bi uzeli više stvari po povoljnijoj cijeni.)

peki – uredu, važi, slažem se, dobro. (tur. **peki** – uredu, važi, slažem se.)

Peki, koga ste mislile da idete tetke da ge poljate, da ideme zajeno? (Dobro, kada ste mislili da posjetite tetke, da odemo skupa?)

pembena – ružičasta. (tur. **pembe** – ružičast.)

Utre će obljećem pembeno fanaljče. (Sutra ću obući ružičasti džemper.)

pendžer – prozor. (tur. **pencere** – prozor.)

A će otvoriš pendžer, se zgrijalo vo ntra od soba. (Hoćeš li otvoriti prozor, ugrijalo se unutra od peći.)

perde – zavjesa, zastor, paravan. (tur. **perde** - zavjesa, zastor; roletna; platno.)

Nana od najhubave perdinja zela, velji neće svekakve na pendžeri da stava. (Nana je uzela najbolje zavjese, kaže ne želi da svakakve stavlja na prozore.)

pirinač – riža. (tur. **pirinç** – pirinač; plod te biljke koji služi kao ljudska hrana.)

Ako ideš vo Grat a će mi zemeš jeno kilo pirinač, će mi trebe da naprajm sarma i sutljijač. (Ako budeš išla u Prizren možeš li mi uzeti jedan kilogram riže, trebat će mi da napravim sarmu i sutliju.)

pis – prljav, nečist, zagađen, nevaljalica, nepristojan. (tur. **pis** - prljav, nečist; zagađen; zaražen; loš, štetan, škodljiv; nesimpatičan, ružan; nepristojan; zbrkan, haotičan.)

Tetka vezdenj gim veljila tuje da ne senujet deka je pis, ali oni nja ne ga onijalje. (Tetka im je stalno govorila da tu ne sjede jer je prljavo, ali oni nisu obraćali pažnju na to što govori.)

pislajsujenje – uprljati, zaprljati, unerediti, prljati, zagaditi. (tur. **pislemek** - (za)prljati, (o)poganiti, unerediti, uneređivati.)

Ljudi so plastika celo selo go pislajsaha. (Ljudi su zagadili cijelo selo plastikom.)

pislajsano – uprljano, zaprljano, zagađeno. (tur. **pislik** – neopranost; izmet, pogan; nečistoća, prljavština; gadost, podlost; gadna situacija; zla, pokvarena osoba.)

Vodata ne ga pij pislajsana je, kuće od tuje lokalo. (Nemoj piti tu vodu zaprljana je, pas je odatle pio.)

pišman – kajati se. (tur. **pişman** – pokajnički. - **etmek** učiniti da neko žali da se pokaje zbog nečega. - **olmak** (za)žaliti, (po)kajati se.)

Ka sum ga prašala a će dojde so nas na šenlak gi sum rekla hubavo da razmisli, posle pišman da ne bide. (Kada sam je pitala hoće li sa nama da dođe na veselje rekla sam joj da dobro razmisli, da se poslije ne kaje.)

pobeter – lošiji, gori, teži. (tur. **beter** - lošiji, gori.)

Stare kažujet napre da bilo pobeter da se živuje, nemalje ni struja, ni araba, ništo, a sega ljudi imat sveštoje i jope kukat. (Stari kazuju da je ranije bilo teže da se živi, nisu imali ni struje, ni auta, ništa, a sada imaju sve mogućnosti i opet ljudi kukaju.)

portokal – narandža. (tur. **portakal** - narandža.)

Deneska sum kupila hubave portakali. (Dana sam kupila dobre narandže.)

postecija / **postekija** – ovčija ili kozija koža koja se koristi kao prostirka ili sedžada za obavljanje namaza. (tur. **pösteği** - ovčija ili kozija koža.)

Ka malova pamtim star hodža da klanjaf na postekija. (Sjećam se kao mala da je stari efendija klanjao na ovčijoj kožici.)

pusija – zasjeda. (tur. **pusu** – busija, zaklon, zasjeda.)

Nekoljku duše od naše selo vo pusija ge čekalje haramije od Bela deka seljanim mlogu zijan gim činilje. (Nekoliko osoba iz našeg sela u zasjedi su čekali hajduke iz Bele jer su seljanima nanosili puno štete.)

R

rafa – polica. (tur. **raf** – rafa; polica na zidu; pregrada u ormanu, sanduku.)

Vo hudžera na rafe sme držalje sahani ot najmalove du najgoljeme. (U kuhinji¹⁴⁰ na policama držali smo sahane¹⁴¹ raznih veličina.)

rahat – spokoj, mir, bezbrižnost. (tur. **rahat** - spokoj, mir; spokojan, miran; komforan, udoban; bezbrižan, vedar.)

Šućur Allahu cef život sme rahat, so komšije mlogu hubavo pominujeme. (Hvala Allahu cijeli život smo mirni i spokojni, sa komšijama se dobro slažemo.)

rahatlak – spokojstvo, mir. (tur. **rahatlık** - spokojstvo, mir; komfor, udobnost.)

Ka si došla gim go iskrši rahatlak. (Kad si došla pokvarila si im spokojstvo i mir.)

rahatljisujenje – razrahatiti se; naći/imati svoj spokoj, mir; raskomotiti se. (tur. **rahatlamak** - posta(ja)ti miran, uspokojiti se, uspokojavati se, umiri(va)ti se; smiri(va)ti se, stiša(va)ti se (o bolu).)

Malo a ste se rahatljalsalje deca ot ka vi otidoha na put? Mi velji: „Kakvo rahatljisujenje, sega ge gajljujeme dlj put gim je i ka će zaminet po put.“. (Jeste li se malo razrahatili¹⁴² od kada su vam djeca otišla na put? Odgovori mi: „Kako da budemo spokojni, sada o njima brinem, jer im je dug put i kako će putem proći.“.)

rezil – sram, osramotiti, postiditi. (**rezil** - sraman, skandalozan.)

¹⁴⁰ Hudžeri manjoj sobici zidanoj od ćerpiča.

¹⁴¹ Kalajisano posuđe, tanjiri i zdjele od bakra.

¹⁴² Jeste li našli svoj mir od gužve u kući?

Ka me sref, rezilj me naprajf pret insan, ka boš ne mogof tija da mi kaže same ka će bideme. (Kad me je sreo, osramotio me je i postidio pred ljudima, kao da mi to nije mogao kazati kada budemo sami.)

reziljik – sramota, bruka, skandal. (tur. **rezillik** - sramota, bruka; skandal.)

Tija šo naprajf za selo goljem je reziljik, du sega nijeden muhtar takvo nešto ne naprajf. (To što je uradio za selo velika je sramota, do sada to ni jedan stariješina takvo nešto nije uradio.)

ridža – molba. (tur. **rica** - molba)

Ridža ederim, a može nešto da ve prašam ka postare? (Molim vas, mogu li nešto da vas kao starije pitam?)

riza – zadovoljstvo, saglasnost. (tur. **riza** - saglasnost, odobrenje.)

Nekujem ka sakaš hajr dova da mu činiš, veljime, Allah rizasi ičun. (Nekima kada hoćeš hajir dovu da mu učiniš, kažemo, Neka je Allah zadovoljan s tobom.)

rizk – opskrba, hrana i piće. (tur. **rızık** – hrana, piće; nasušni hljeb.)

Rizk je ke Allaha a amelj ke insana. (Opskrba je kod Allaha a djela su kod insana¹⁴³.)

ruh – duša. (tur. **ruh** - duh, duša; psiha; suština, bit, srž; esencija; živost, osjećanje; duh, viši produkt materije.)

Mevljut ka se učif svejeno hodža Muharem go počinjaf so Ruhi pak, hazreti Muhammed, Mustafa, salavat. (Kada se Mevlud učio, Muharem efendija ga je stalno započinjao sa riječima „Neka je Božiji mir i spas na čistu dušu, Muhammed, Mustafe¹⁴⁴.)

rušvet – mito. (tur. **rüşvet** - mito)

Čuden zaman nastana, ne možeš nijena rabota da izrabotaš ako ne dadeš rušvet. (Čudno je vrijeme nastalo, nijedan posao ne možeš da završiš ako nekog ne podmitiš.)

---

¹⁴³ Čovjeka.

¹⁴⁴ Jedno od imena Muhammeda, a.s.

S

saatdžija / sajdžija – sajdžija, časovničar, prodavač i majstor koji popravlja satove, urar. (tur. **saatçi** - sajdžija, časovničar; trgovac satovima.)

Star sahat babof sum go onesla ke sajdžija da go napraj. (Odnijela sam babin stari sat kod urara da ga popravi.)

saba – jutro, zora, sabah-namaz. (tur. **sabah** – jutro; sabah namaz; ujutro.)

Vo sred zima ka će napane goljem sneg stare ljudi od sneg i ljed ne moglje da idujet na saba. (U sred zime kada padne veliki snijeg stari ljudi nisu mogli da idu na sabah zbog snijega i leda.)

sabahelje – ujturo. (tur. **sabahleyin** – ujutro, izjutra.)

Sabahelje stani porano i će završiš sve rabote. (Ujutru ustani ranije i završit ćeš sve poslove.)

sabahlik - doručak (tur. **sabahlik** - jutarnji kućni ogrtač; za jedno jutro, od jednog jutra.)

Majke napre sabahlik i vodica zimalje i idualje na livade da rabotaje. (Ranije su majke uzimale doručak i malo vode te odlazile na livade da rade.)

sabur – strpljenje, strpljivost. (tur. **sabır** - strpljenje; strpljivost; uzdržljivost.)

E ljudi ka bi imalje sabur, na dunja mlogu po hubavo bi bilo da se živuje. (Kada bi ljudi imali strpljenja, na zemlji bi se mnogo bolje živjelo.)

sadaka – milostinja, milosrđe. (tur. **sadaka** - milostinja; milosrđe.)

Ka će ti dojde na vrata nekoj da ti traži dadi sadaka pa će iljeze pred tebe. (Kada ti neko dođe na vrata da traži nešto dadni milostinju pa će to izaći pred tobom.)

sade – jednostavno, obično. (tur. **sade** – prost, jednostavan, skroman; koji je bez šećera, nezašičen (o kahvi).)

Ka gljedam baklava babo kako praj sade za jen čaš ga napraj, ali ka sum probala ja toga sum videla koljikaf zor je. (Kada sam posmatrala kako babo pravi baklavu izgledalo mi je jednostavno i za čas, ali kada sam ja probala tek tada sam shvatila koliko je teško.)

saglīm / saglam – čvrst, jak, stavljan, pouzdan, siguran. (tur. **sağlam** - čvrst, jak, stamen; stabilan; neoštećen; zdrav, krepak; pouzdan, siguran.)

Kuhinja usta saglam ga naprajf. (Majstor je kuhinju napravio kako treba.)

sahāt – sat, čas, vrijeme, brojilo. (tur. **saat** - sat, čas; vrijeme; određeno vrijeme kada se radi neki posao; časovnik; brojilo, brojač, sat.)

Na stara džamija vo selo imaf sahat na snce, efendija po njego ujdisuaf i ka će dojde vakat od pladno i ikindija on bi učif ezan. (U selu na staroj džamiji bio je sunčani sat, efendija je se po njemu orijentisao i kada bi nastupilo vrijeme učio ezan za podne i ikindiju.)

sahip / sahibi – vlasnik. (tur. **sahip** - vlasnik, posjednik, gospodar, gazda; posjednik, vlasnik kakvog svojstva; onaj koji je stvorio, kreirao, napravio nešto; pokrovitelj, zaštitnik, patron.)

Ka će dojde od Grat muhtar prašajte go koj je sahib od zemnjava, on sigurno znje. (Kada se stariješina vrati iz Prizrena pitajte ga ko je vlasnik ove zemlje, on sigurno zna.)

sajdisujenje – poštovati, uvažavati, cijeniti, pridavati značaj. (tur. **saymak** - poštovati, uvažavati, cijeniti; pridavati, značaj, smatrati važnim.)

Sevap ti je da ge sajdisaš starciti šo sedit pred džamija. (Učinit ćeš dobro djelo ako iskažeš poštovanje prema onim starim ljudima što sjede ispred džamije.)

sajgija – poštovanje, uvažavanje, pažnja. (tur. **saygi** - poštovanje, uvažavanje; pažnja, obzir.)

Zuhreta goljema sajgija činila nani i babetu. (Zuhreta je mnogo poštovala nanu i djeda.)

saljep – salep, topli napitak. (tur. **salep** - kaćun, salep (Orchis); bijeli prah ove biljke; salep (napitak).)

Da bi napraij hubaf saljep trebe da bideš mlogu hubaf usta. (Da bi napravio dobar salep trebaš da budeš mnogo dobar majstor.)

sandžija – oštar bol. (tur. **sanci** - oštar bol, probad, grč u stomaku, kolika.)

Ne može da se zavrte, go faćat sandžije. (Ne može da se okrene, probadaju ga oštri bolovi.)

sapun – sapun. (tur. **sabun** - sapun)

Ka će rabotaš kaljava rabota ruke hubavo so sapun da ge izmiješ. (Kada budeš radio prljave poslove ruke dobro operi sapunom.)

sarač – osoba koja izrađuje sedla, uzde i td. (tur. **sarač** - sarač, sedlar, zanatlija koji pravi sedla i drugu konjsku opremu; zanatlija koji pravi kofere, tašne i sl. predmete od kože.)

Sedlo konju ka će mu se isabi si moraf vo Brod ke sarača da go oneseš, deka nemañ nijeden pobljizu. (Kada se konjsko sedlo pokvari morao si ga odnijeti kod majstora za sedla u Brodu jer bliže nije bilo.)

sarma – sarma, vrsta jela od mljevenog mesa i kupusa. (tur. **sarma** - obavijanje, zavijanje, umotavanje; okruživanje, opkoljavanje; obuzimanje; prekrivanje; grljenje; namotavanje klupka; zavijanje cigarete; penjanje; dosađivanje; nametanje; zamaranje; sviđanje; omot; opkoljavanje, obruč; sarma; zavijen, uvijen, omotan.)

Materina sarma je najhubava na dunjač. (Mamina sarma je najbolja na svijetu.)

sdžade – sedžada, prostirka na kojoj se obavlja namaz. (tur. **seccade** - sedžada, ćilimče za molitvu.)

Mlajnesta ka sprema ruho i sdžade srmeno bi istkala. (Kada mlada sprema miras i svilenu sedžadu bi istkala.)

sebep – uzrok, razlog, izgovor. (tur. **sebep** – uzrok, razlog, izgovor.)

Tetka mua bila sebep da se pomirit naše komšije, za badijaba mlogu godine ne zborilje. (Moja tetka je bila uzrok da se naše komšije pomire, za džabe godinama nisu govorili.)

sedefar – osoba koja radi sa sedefom, draguljar. (tur. **sedefkâr / sedefçi** - onaj koji radi sa sedefom, onaj koji pravi predmete od sedefa.)

*Prsten šo mi ostanaf od nana vo miras sum go onesla ke sedefara da mi go namešti.
(Prsten što mi je ostao u miras od nane odnijela sam ga draguljaru da mi ga popravi.)*

sefte – prvi, tek. (tur. **siftah** - sefte, prvi jutarnji pazar; prvi.)

Svakoj dućandžija gljedaf sefte koj će mu pazari. (Svaki trgovac gledao je ko će mu prvi pazariti.)

seir – gledanje, posmatranje. (tur. **seyir** - tok, razvoj; pravac, maršuta (drumskog prevoznog sredstva); plovidba; šetnja, izlet, ekskurzija; prizor, predstava, spektakl; posmatranje, gledanje, promatranje.)

A će dojdeš utre da sejrime peljivani. (Hoćeš li doći sutra da gledamo hrvače.)

seirdžija – posmatrač, gledatelj. (tur. **seyirci** - posmatrač, gledalac.)

Seirdžije iljezlje da viđit mladoženja a je ljičen. (Gledaoci su izašli da posmatraju mladoženju da li je lijepo nagizdan.)

selametle – sa srećom, sa blagostanjem, sretno. (tur. **selamet** - sreća, blagostanje, spokojan život; sigurnost, zbrinutost, spas.)

Ka će ispratime gosti od kuća će gim rečeme selametle. (Kada ispraćamo goste iz kuće kažemo im sa srećom.)

seljam – selam, pozdrav, pozdravljanje. (tur. **selam** – pozdrav, pozdravljanje.)

Seljam čini svim doma. (Poselami sve ukućane.)

seljamet – pravi put, sreća, blagostanje, spokoj, spas, sigurnost. (tur. **selamet** - sreća, blagostanje, spokojan život; sigurnost, zbrinutost, spas.)

Goljema rabota je deca na seljamet da ge isprajš. (Zahmetno je izvrsti djecu na pravi put.)

serbes / serbest – slobodan, nezavistan, samostalan. (tur. **serbest** - nezavistan, samostalan, slobodan; koji nije zauzet, slobodan; koji nije ograničen nikakvim propisima, nesmetan; otvoren, nesnebljiv; slobodan u ponašanju (o ženi); slobodan, neometen, nesmetan; slobodno, nezavisno.)

Ke nji serbest sum vlizaf, a i oni ke nas ka dohođalje serbest dohođalje. (Kod njih sam slobodno išao, a i oni bi kod nas slobodno dolazili.)

sersen – skitnica, probisvijet. (tur. **serseri** - skitnica, probisvijet; lutalački, skitnički; zalutali, slučajni (metak, mina i sl..))

Ne bidi sersen bidi aklija. (Nemoj biti skitnica, budi pametan.)

sevgija – ljubav. (tur. **sevgi** – ljubav.)

Mlogu goljema sevgija imat prema memljećet. (Veliku ljubav imaju prema domovini.)

sidžim – kanapa, uzica, konopac. (tur. **sicim** - kanap, uzica.)

So sidžim snopje vrzualje. (S konopcem vezali su snopove.)

sikintija – problem, poteškoća, tjeskoba, muka. (tur. **sikinti** - nespokoјstvo; tjeskoba; muka, patnja; nesreća, nevolja, nedaća,; novčane neprilike; neimaština; oskudica, nedostatak; pitanje, problem.)

Goljem skntija ge fatila, sebe ne može da dođdet. (Imaju velike probleme, ne mogu sebi doći.)

sikljet – tjeskoba, težina, teret, nespokoјstvo. (tur. **siklet** - težina, teret, nespokoјstvo; tjeskoba.)

Goljem skljet imam noća ka će ljegnem. (Veliku tjeskobu imam noću kada legnem.)

silahdžija – oružar, puškar. (tur. **silahçı** - oružar, puškar.)

Hajro bif silahdžija vo asker. (Hajro je bio oružar u vojsci.)

siljah – oružje. (tur. **silah** – oružje, ubojno sredstvo; sredstvo, oruđe za postizanje kakvog cilja.)

Vo njihna kuća uvek imaf siljah. (U njihovoj kući uvijek je bilo oružja.)

simit / simidi – pecivo sa susamom u obliku kruga. (tur. **simit** – đevrek; okrugli pojas za spašavanje; fino pšenično brašno.)

Hadžija Sinan mlogu hubave simiti prajf. (Hadžija Sinan pravio je mnogo dobre simite.)

sindžir – lanac. (tur. **zincir** – lanac; niz, red, kolona; gvozdeni lanac koja se stavlja na točkove vozila da se ne bi klizali po snijegu i ledu; zatvorenički, robijaški lanci, okovi koji se stavljaju zatvoreniku na ruke i noge; vrsta nakita, ogrlica u obliku lanca od zlata ili srebra.)

Vo dvor kuće ni bilo vrzano so sindžir. (Pas nam je bio vezan lancem u dvorištu.)

sirće – sirće. (tur. **sirke** - sirće.)

Mati naprajla zarzavat so sirće. (Mama je napravila zimnicu sa sirćetom.)

skemljina / skemlje / skemlija – mala stolica bez naslona. (tur. **iskemle** - stolica bez naslona; stočić; stolica, sjedalo.)

Na sofru sme senualje na skemlija. (Za sinijom smo sjedali na malim stolicama.)

sndak – sanduk (tur. **sandık** - sanduk, kovčeg, škrinja, kutija; kasa, blagajna; fond, budžet; mjera za pijesak i šljunak (od dasaka); magacin mitraljeza; privremena brana; vedro, čabar (za biljke); glasačka kutija.)

Mlajnestino ruho sme go naredilje vo sndak. (Poredali smo mladinu narodnu nošnju u sanduk.)

soba – peć. (tur. **soba** – peć.)

A će nakladeš soba, mi zaceba. (Hoćeš li naložiti peć, zahladnilo mi je.)

soda – soda, gazirana voda. (tur. **soda** – soda; natrijum-karbonat; natrijum-bikarbonat.)

Meso ka ne se vari će mu turiš malo soda i šećer i mlogu ljezetljija će bide. (Kada se meso ne kuha stavit ćeš mu malo sode i šećera i bit će dosta ukusnije.)

sofra – sofru, sinija, nizak okrugao sto za kojim se jede sjedeći na dušecima, trpeza, postavljena hrana. (tur. **sofra** - sofru, nizak okrugao sto za kojim se jede sjedeći na dušecima; sto, trpeza

uopšte; ljudi za sofrom; okrugla daska za razvijanje tijesta; cvijetni dezen u obliku kruga na tepihu.)

Vo selo imame malova sofru za naša kuća ona je tamam. (U selu imamo malu siniju i ona je dovoljna za našu porodicu.)

soha – motka. (tur. **sopa** - motka, močuga, toljaga; batine.)

Nana so soha haljišta na štrk ge digala da ne gi backat po zemnja. (Nana je sa motkom podizala odjeću na štriku kako joj ne bi dodirivala zemlju.)

sojgunluk – razbojništvo, pljačka. (tur. **soygunculuk** - razbojništvo, pljačka.)

Ovja selo goljem sojgunluk go snašof. (Ovo selo zadesilo je veliko razbojništvo.)

sokak – sokak, ulica. (tur. **sokak** – sokak, uska ulica.)

Voda ka došla bukadar pesok na sokak ni donesla. (Kada je poplava bila mnogo pijeska nam je donijela na ulicu.)

soluk – dah, uzdah, disanje. (tur. **soluk** – dah; disanje; stil.)

Hasefa da si vided soluk kako mu se faćaf, jedva dišaf. (Da si vidjeo Hasefa kako je gubio dah, jedva je disao.)

somun – hljeb. (tur. **somun** – somun; okrugli hljeb.)

Vo ramazan baška somuni se prajlje za iftar. (Uz ramazan pravili su se posebni hljebovi.)

son – san. (tur. **son** – posljednji.)

Sinojka sum videla mlogu hubaf son da ne sum sakala da se razbudim. (Sinoć sam vidjela mnogo lijep san da nisam htjela da se probudim.)

srma – srma (zlatne ili srebrne niti; traka za oznaku oficirskih činova; napravljen od srme; koji je poput srme.)

Ke ima srma da se kupi? (Gdje ima srma da se kupi?)

sufur – sehur, muslimani prilikom posta prije zore ustaju da jedu. (tur. **sahur** - objedovanje prije zore (o ramazanskom postu); vrijeme za ovo obredovanje.)

Na sufur vo selo so tupanče razbudujet. (Na sehur u selu budi se bubnjem.)

sulalje – loza, rodbina, pokoljenje. (tur. **sülale** - loza; rodbina; kuća; porodica.)

Mlogu hujljivo sulalje gim je. (Loza im je mnogo loše naravi.)

sunder – spužva. (tur. **sünger** - sunder, spužva (Spongilia); sunder, proizvodi od sundera.)

Šo hubaf je sunder na krevetof. (Kako je dobra spužva na ovom krevetu.)

sunet – sunnet, ono što je govorio, radio ili šutnjom odobrio Muhammed, a.s., sunet, obrezivanje. (tur. **sünnet** - suna, sveto predanja o životu, djelovanju i kazivanju proroka Muhameda; sunet, obrezivanje.)

Za Maidov sunet soba mlogu hubavo mu ga suslejsalje. (Mnogo su lijepo sobu uhrasili za Maidov sunet.)

surat – faca, lik. (tur. **surat** - lice; njuška; mrzovolja; namrgođenost; hladno ponašanje.)

Šo pristaf surat mu je, mašaallah. (Lijepog li je lica, mašallah.)

suratsiz – mrzovoljan, smrknut, namrgođen. (tur. **suratsız** - mrzovoljan; mrgodan; ružan; drzak, naopak; svadljiv.)

Da ne bideš suratsz, sabahelje da mrziš sebe a poslje pladno cela dunja. (Da ne budeš mrzovoljan, ujutru da mrziš sebe a poslije podne cijeli svijet.)

suriya – red, čopor (tur. **sürü** - stado (ovaca), krdo; masa, rulja, bulumenta; čopor (vukova), jato (ptica, riba), roj; svežanj, bala.)

Svako sbahelje ovce vo suriya sme ge puštalje da paset vo plajna. (Svako jutro smo ovce tjerali u stado da idu na ispaši u planini.)

susamčika / susam – susam. (tur. **susam** - susam (Sesamum indicum); susamovo sjeme.)

Ka sum prajla ljep sum stajla susam otozgora. (Kad sam pravila hljeb stavila sam susam odozgo.)

suslejsana – ukrašena, nagizdana, dotjerana. (tur. **süslü** - ukrašen; udešen; kitnjast (o govoru); dotjeran, nagizdan.)

Kuća mlogu pristalo ga suslejsale za svadba. (Mlogo su lijepo ukrasili kuću za svadbu.)

Š

šadravan – šadravan, natkrivena česma. (tur. **şadırvan** - šedrvan, fontana, vodoskok sa bazenom.)

Ke nas ke svaka džamija ima po jeden šadravan. (Kod nas kod svake džamije ima po jedan šadravan.)

šait / šahit – svjedok. (tur. **şahit** – svjedok.)

Taja hićaja ga kažuaf hodža efendi i ja sum bif šahit. (Bio sam i ja svjedok kada je tu pripovijetku kazivao efendija.)

šaka – šala. (tur. **şaka** - šala, dosjetka.)

Pred nja dikat da činiš, ne se šakuj mlogu, ne znje ona za šaka. (Pazi pred njom, ne šali se mnogo, ona ne zna za šalu.)

šakadžija – šaljivdžija, veseljak. (tur. **şakacı** - šaljivac, šaljivdžija.)

Emir je goljem šakadžija, vezdenj ka će dojde ke nas mlogu se šakuje i hubavo će se ismijeme. (Emir je veliki šaljivdžija, uvijek kada dođe kod nas mnogo se šali i dobro se ismijemo.)

šakujenje – šaliti se, zezati se. (tur. **şakalaşmak** - (na)šaliti se.)

So sveštoje insan ne trebe da se šakuje, za nekuje stvari trebe da ima i sajgija. (Ljudi se ne trebaju sa svije zezati, za neke stvari treba imati i poštovanja.)

šapka – šešir, kačket (tur. **şapka** - šešir, klobuk; kapica, poklopac; štit na lampi; kapa na dimnjaku; zatvarač, zapon visoke peći; kapica; cirkumfleks.)

Na snce stavaj detetu šapka, da ne izgore. (Na suncu djetetu stavljaš šešir, da ne izgori.)

šapšal – neureda, razbarušen, blentav. (tur. **şapşal** - glupav, blentav; neuredno, aljkavo odjeven, nemaran.)

Da bideš otresen i da ne ideš ka šapšal, ako ti stajt lagap šapšal ne možeš da se kutulisaš od toja lagap. (Da budeš otresit i da ne hodaš razbaruše, ako ti stave nadimak „šapšal“ nikada se nećeš moći riješiti tog nadimka.)

šećer – šećer. (tur. **şeker** – šećer; bombona, šećerlema; slatkiš (ratluk, čokolada i sl.); mio, simpatičan, sladak, lijep.)

Fikreta ni kažala ka se prajt hurmašice agda pohubava biduje malo ka će se zagrije šećer. (Fikreta nam je rekla da agda za hurmašice bude bolja kada se malo šećer karamelizira.)

šećerljema / šećerče – šećerlama, bombona. (tur. **şekerleme** - zaslađivanje, šećerenje; dremanje; šećerlema, bombona; kratka dremka.)

Mati mi kažuala da imaf jeden Harun amidža šo nosif ćulah i vezdenj ka će viđi deca gim davaf šećerljeme. (Mama mi je pričala da je bio jedan Harun amidža i nosio je vunenu kapu, te kad god vidi djecu davao bi im bombone.)

šećerpare – poslastica od tijesta zalivena agdom slična hurmašici. (tur. **şekerpare** - vrsta slatke kajsije; vrsta poslastice od tijesta.)

Najhubave šećerpare Elzina ge prajla i svoj tarif i materi gi dala, vezdenj ka ge prajme ona će ni pane na akal. (Najbolje šećerpare pravila je Elzina i svoj recept dala je mami, svaki put kad ih napravimo sjetimo se nje.)

šefak – zora. (tur. **şafak** - zora, svanuće, svitanje; riječ koju izgovaraju među sobom vojnici ispred broja preostalih dana do završenja vojnog roka.)

Dur rabotať so šafak iljizať nadvor. (Dok je radio sa prvom zorom je izlazio.)

šeher – grad. (tur. **şehir** – grad.)

Deca od pofukaralak ka došlje prf put vo šeher ne znlje ke da poljat pre i mlogu se čudilje sve šo ima. (Djeca iz siromašnijih krajeva kada su prvi put došla i grad nisu znala gdje da prvo pogledaju i mnogo su se divili šta sve ima.)

šehit – šehid, osoba koja je poginula braneći domovinu, vjeru ili imovinu. (tur. **şehit** - šehit, musliman koji je pao u borbi za vjeru; mučenik.)

Od Gora mlogu ljudi ošlje vo Čanakkale vo muharebe i tamo goljem broj ostanalje ka šehidi. (Iz Gore je veliki broj ljudi otišao u rat na Čanakkaleu i tamo je veliki broj njih postalo šehid.)

šej – stvari, odjeća, miraz mlade. (tur. **şey** – ovaj, kako se zove; predmet, stvar , (bez značenja, kao uzrečica, poštapalica za nešto čemu se ne zna ime, čije je ime zaboravljeno i sl.))

Ka sme došlje vo Rapča odmah nusa ne vikala Edini šej da go zaredime deka ljudi će počet da dohođat da go gledat pred svadba. (Kada smo stigli u Rapču amidžinica nas je odmah pozvala da počnemo redati Edinin miras jer će narod početi da dolazi da pogleda prije svadbe.)

šejtan – šejtan, đavo, vrag. (tur. **şeytan** - šejtan, đavo, vrag, sotona; iblis; zao, zlonamjeran čovjek; prepredenjak, prevejanac.)

Šejtan nema druga rabota nego insana da tegne od praf put. (Šejtan nema drugog posla nego da čovjeka skreće sa pravog puta.)

šejtanlak – vragolija, šejtanluk. (tur. **şeytanlık** - bivanje đavolom; šejtanluk, nestašluk, vragolija.)

Ka videla nana deca so telefoni da se igrat gim rekla da ostajt tija šejtanlaci i nadvor malo da iljezet eli kitap da zemet da čitat, od tija šejtanlaci nema nikakof hajr. (Kada je nana vidjela da se djeca igraju na telefonu rekla im je da ostave te vragolije i da izađu napolje i da se igraju ili da uzmu knjigu da čitaju, od tih šejtanluka nema nikake koristi.)

šenlak – veselje. (tur. **şenlik** – veselost, veselje, radost; festival; radost.)

Koga vi beše vaš šenlak, sum zabojrala? (Kad će vam biti veselje, zaboravila sam.)

šer – nestašan, nemiran. (tur. **şer** - zlo, zlodjelo; loš.)

Admir ka bif malof goljem šer bif. (Admir kao dijete bio je jako nestašan.)

šerbet – šerbet, agda. (tur. **şerbet** - šerbet, slatko piće od vode i šećera ili od voćnog soka sa šećerom; uopšte slatki napitak koji se služi u određenim svečanostima; rastvor.)

Za tulumbe šerbet uvek po gust trebe da bide. (Za tulumbe agda uvijek treba da bude gušća.)

šerefe – šerefa, ograda i uski ograđeni prostor na džamijskom minaretu, odakle mujezin poziva vjernike na molitvu. (tur. **şerefe** - šerefa, ograda i uski ograđeni prostor na džamijskom minaretu, odakle mujezin poziva vjernike na molitvu.)

Malova ka sum bila vezdenj so babeta na minare sum se kačila i od šerefinja sum gledala svenaokulu. (Kada sam bila mala stalno sam se sa babom penjala na munatu i sa šerefa sam gledala sve naokolo.)

šerijat – šerijat, islamsko pravo. (tur. **şeriat** - šerijat, islamsko pravo.)

Napre vo sela se živuvalo po šerijat. (Ranije se u selima živjelo po islamskim propisima.)

šidet – snaga, jačina. (tur. **şiddet** - sila, jačina, intezitet; brzina; grubost, surovost; vatrenost, žestina.)

Poljaj šo je Allahov šidet, kako vrne doš sivno. (Pogledaj šta je Božija snaga, kako jako pada kiša.)

šifunjer – ormar za odjeću, garderober. (tur. **şifoniyer** – šifonjer, garderoba.)

Vo nanina soba bif goljem šifunjer, ka malova dajma sum vljizala vo nejzina soba i sum go otvorala. (U naninoj sobi bio je veliki ormar za odjeću, kao mala stalno sam ulazila u njenu sobu i otvarala sam ga.)

šiše – flaša. (tur. **şişe** - boca, flaša, staklenica; staklo za petrolejsku lampu; koji je količine koju prima staklenica.)

Vo frižider će vidiš jeno šiše od džam vo njego je sok od bos, a će go doneseš? (U firžideru ima jedna staklena flaša sa sokom od zove, možeš li je donijeti?)

šiško – debeljko, debeljuca. (tur. **şısko** - debeljko, debeljuca.)

Vo sve trebe da se ima merka, take i vo jadenje, ako jadeš toljku će bideš šiško. (U svemu treba da se ima mjera, pa i u jelu, ako budeš jeo toliko bit ćeš debeljuco.)

šišman – debeo, gojazan. (tur. **şıšman** - debeo, ugojen, gojazan.)

Ne je pristalo nekomu da kažeš da je šišman. (Nije lijepo nekome da kažeš da je debeo.)

šube / šujve – šuhva, nemir, sumnja. (tur. **şube** - odsjek, odjeljenje; filijala; školsko odjeljenje; razred, klasa; ogranak, odjeljenje.)

Mlogu turljije ljudi imjet šo imat šube od sveštoje. (Postoji mnogo vrsta ljudi što imaju sumnju u mnogim stvarima.)

šućur / šukur – zahvalnost. (tur. **şükür** – zahvalnost.)

Šućur Allahu deca gim se mlogu umne i ge slušat, od nji će bide insan. (Hvala Bogu djeca su im mnogo pametna i poslušna, od njih će biti čovjek.)

T

tabandža – pištolj. (tur. **tabanca** - revolver, pištolj; raspršivač, pištolj za boju.)

Vo Prvo muharebe ljudi same prajlje tabandže i tufeci. (U Prvom ratu ljudi su sami izrađivali pištolje i puške.)

tabi – naravno, potvrda. (tur. **tabii** - koji je u prirodi, koji se nalazi u prirodi, prirodan; uobičajen; normalan; koji nije vještački, prirodan, čist; nerazblažen; čist; svakako, naravno.)

Tabi da će poljam i tetke ka će idem doma. (Naravno da ću obići i tetke kad odem kući¹⁴⁵.)

tabijet – priroda, navika, karakter. (tur. **tabiat** - priroda; priroda, svojstvo; ukus; narav, ćud; karakter, običaj.)

Ka će dojde od rabota dajdžof tabijet je da ljegine malo. (Kad dođe s posla dajdžina navika je da malo legne.)

tabijetljija – precizan, neko ko je neke naravi, uglavnom neko ko je uredan i precizan, temeljit. (tur. **tabiatlı** - koji je kakve naravi, duha, prirode.)

Fatima je goljem tabijetljija, ka ga rabota jena rabota saka kadabok da ga izrabota. (Fatima je baš temeljita, kada radi jedan posao želi da ga kako treba uradi.)

tabut – tabut, sanduk. (tur. **tabut** - kovčeg, mrtvački sanduk; košara za jaja.)

Amidža ostajf nasihat da ka će umre da go zakopet ka šo prijahe vo tabut. (Amidža je ostavio oporuku kada preseli da ga ukopaju kako priliči u tabutu.)

tahan – susamov maslac. (tur. **tahin** - susamov maslac; sos od susamovog brašna.)

Sabahelje posle slano voljim da zemem malo tahan so pekmez. (Ujutru poslije slanog volim malo uzeti tahan sa pekmezom.)

tahanljija (tahan halva) – tahan halva. (tur. **tahinli** – koji sadrži susamov maslac; koji sadrži sos od susamovog brašna.)

Svaka godina od Hadisa sme zimalje tahan halva. (Svake godine smo uzimali tahan halvu od Hadisa.)

tahta – drvo, daska, pod. (tur. **tahta** – drvo; drveni pod, patos od dasaka; gredica (u povrtnjaku); školska tabla.)

Nana i babo vo stara kuća imalje patos od tahte ka druge ljudi hodalje po zemljen. (Nana i dedo u staroj kući imali su drveni pod kada su drugi ljudi hodali po zemlji¹⁴⁶.)

---

¹⁴⁵ Rodno mjesto.

tahtabit – moljac. (tur. **tahta biti** - kućna stjenica.)

Vo drvene kredenci stavalje ljisje orahove da ne bi vljizalje tahtabiti vo drvo. (U drvene kredence stavljali su orahove liske da ne bi moljac ulazio u drvo.)

tajfa – grupa. (tur. **tayfa** – mornar; grupa koja obavlja isti posao; berač maslina; svita.)

Sejfo svirladžija imaf svua tajfa. (Trubač Sejfo imao je svoju grupu¹⁴⁷.)

takat – snaga, moć, jačina, sila. (tur. **takat** – snaga, sila, moć.)

Mehmet pelivan bif takat, i dosta bilo ime samo da mu se spomne. (Mehmed hrvač bio je snažan, dovoljno je bilo samo da mu se ime spomene.)

taksirat – nesreća, nevolja, šteta. (tur. **taksirat** – omaške, krivice, grijehovi, propusti.)

Ćimbilje šo zgrešif, mlogu taksirati go nahodat. (Ko zna šta je zgriješio, snalaze ga mnoge nevolje.)

tamam – sav, čitav, u redu, završeno, dobro, dogovoreno. (tur. **tamam** - sav, čitav, cio; potpun, cjelovit, savršen, koji je bez mane; istinit, ispravan, tačan.; gotov, završen, svršen; u redu, dobro, dogovoreno, tako je; (za sarkastično izražavanje nezadovoljstva) gotovo je, završeno je, kraj je.)

Kundre Edin šo kupif vo dućan mu bilje tamam. (Edinu odgovaraju cipele što je kupio u radnji.)

tamamlajsujenje – dovršiti, dopuniti, kompletirati, upotpuniti. (tur. **tamamlamak** - dopuniti, dopunjavati, kompletirati, popuniti, popunjavati, doda(va)ti; završiti, završavati, okonča(va)ti.)

Rabota ka će ga tamamlajsaš na njiva šućur Allahu će učiniš, so lafoj: „Allahtan bereket versen!“. (Kada završiš posao na njivi zahvalit ćeš se Bogu riječima: „Allahtan bereket versen!“.)

tarih – povjesni zapis. (tur. **tarih** - datum, dan; historija, nauka koja proučava prošlost; hronogram; ljetopis, hronika; historija (kao školski predmet).)

---

¹⁴⁶ Nisu imali drvenog poda.

¹⁴⁷ Grupa koja je svirala narodnu muziku.

Mlička džamija ima tarih na minare da ga obnovi Ahmet-aga pir efendi 1238. godina po Hidžra, a ona je naprajena 688. godina po Hidžra. (Džamija u selu Mlike na munari ima povjesni zapis na kojem piše da ju je obnovio Ahmed-aga pir efendi 1238. godine po Hidžri, a izgrađena je 688. godine po Hidžri.)

tas – zdjelica, metalna činija. (tur. **tas** - zdjelica, činija, čabar, šolja, metalni sud; tas; šljem, kaciga.)

Naspi i onesi jen tas čorba Naseru. (Naspi i odnesi jednu zdjelicu čorbe Naseru.)

tatlidžija – sčastičar. (tur. **tatlci** – slastičar; slastičarnica; sladokusac.)

Poslje Drugo muharebe vo naše selo mlogu ljudi bilje tatlidžije. (Poslije Drugog svjetskog rata mnogi su iz našeg sela bili slastičari.)

tatlidžinice – slastičarne. (tur. **tatlci** – slastičar; slastičarnica; sladokusac.)

Ovaja tatlidžinica je najhubava vo Prizren, po lezetne kolači nigde ne sum jaf. (Ova slastičarna je najbolja u Prizrenu, ukusnije kolače nigdje nisam jeo.)

tavan – tavan. (tur. **tavan** - tavanica, plafon, tavan; gornja granica, najviši stepen; ćeramida za krov.)

Ka deca ka sme igralje krijančovci, će se skrijem na tavan, nikoj ne mogof da me najde. (Kao djeca kada smo se igrali žmire, popeo bih se na tavan i niko me ne bi mogao naći.)

taze – svjež, mlad. (tur. **taze** - svjež, neukvaren; mlad, krepak, zdrav; mlad, svjež, neosušen; nov, skorašniji, nedavni.)

Ke ekmekčija sum zef taze ljep za jadenje. (Kod pekara sam uzeo frišak hljeb za ručak.)

teare – avion. (tur. **tayyare** – avion.)

Hadžija Hasan ka bif na hadžilak so teare otišof, svejeno će kažuje koljku brgum stignaf du na hadžilak. (Kada je hadžija Hasan putovao na hadž otišao je avionom i stalno je kazivao kako su brzo stigli na hadž.)

tećija / tekija – tekija. (tur. **tekke** - tekija.)

Vo Prizren ima halvetijska tekija kua je stara 350 godine. (U Prizrenu ima halvetijska tekija koja je stara 350 godina.)

tefter – sveska. (tur. **defter** – sveska; trgovačka knjiga, defter; registar; spisak, popis.)

Ke mi je tefter šo sum pišuaf koj koga se rodif? (Gdje mi je sveska u kojoj sam pisaokada se je ko rodio?)

tekra – ponovo, poslije. (tur. **tekrar** - ponavljanje istih radnji, (događaja i sl); ponavljanje istih misli, riječi više puta u nekom razgovoru ili tekstu; ponovo, nanovo, opet, iznova, još jedanput.)

Tekra će ge mijem sdoj, mašina ne ge isprala hubavo. (Ponovo ću oprati sudove, mašina ih nije dobro isprala.)

tekrarlajsujenje – ponoviti, ponavljati, (u)činiti isto. (tur. **tekrarlamak** – ponoviti, ponavljati, (u)činiti isto.)

Tekrarlajsujenje je mati za učenje. (Ponavljanje je majka znanja.)

telaldžija / telal – telal, glasnik. (tur. **tellal** - telal, oglašivač saopštenja vlasti, javni objavljiivač, dobošar; trgovački posrednik, senzal, mešetar.)

Telal ke nas se kačif na Buhajca, imaf jak glas i skoro celo selo go čulo. (Kod nas se telal penjao na Buhajcu¹⁴⁸, imao je prodoran glas i skoro da ga je cijelo selo čulo.)

telj – žica, vlas, štrik. (tur. **tel** – žica; žica za ribanje posuđa; vlas, dlaka; tetiva, žila, ligament; žičani.)

Haljišta sum ge poslala na telj ti da ne se mučiš, ka će dojdem od rabota će ge soberem. (Poslala sam veš na štrik ti da se ne mučiš, kada se vratim sa posla ja ću ih pohupiti.)

teljaš – briga, uzrujanost, nespokoj, panika, sekirljiv. (tur. **telaş** - uzrujanost, uzrujanje; briga, nespokojstvo, zabrinutost, zebnja; metež, nered, panika, užurbanost.)

Mlogu bif teljaš, a zar i da ne bide šo ne mu prošlo preko glava. (Mnogo je bio sekirljiv, a i kako da ne bude kada mu je svašta prešlo preko glave.)

---

¹⁴⁸ Blaga uzvisica, brežuljak u selu Rapča.

tembelj – lijen. (tur. **tembel** - lijen, trom, spor, inertan, indolentan, ravnodušan; usporen, koji pokazuje sporost u fiinkcionisanju (o organu).)

Detevo goljem tembelj postanalo, čaša po sebe ne diga. (Ovaj dječak se pravo ulijenio, svoju čašu ne podiže.)

temelj – temelj, osnova. (tur. **temel** - temelj, osnova; udubljenje za temelj; osnova, baza, ono na čemu se nešto zasniva; osnovni, glavni, fundamentalni.)

Arif stajf temelji za kuća, a će ideme da mu rečeme hajrljija? (Arif je položio temelj za kuću, hoćemo li otići da mu čestitamo?)

temelejsujenje – učvrstiti, ustabiliti, ukorijeniti, utemeljiti, temeljito. (tur. **temellendirmek** - učvrstiti, učvršćivati, ukorijeniti, utemeljiti.)

Mati vezdenj kažuje nekua rabota ka ga rabotaš tememlejsaj ga. (Majka stalno govori kada radiš neki posao temeljito ga uradi.)

tendžere – lonac, šerpa. (tur. **tencere** – lonac, šerpa.)

Donesi mi goljemoto tendžere za varenje. (Donesi mi veliku šerpu za kuhanje.)

teneće – lim. (tur. **teneke** – lim, pleh; kanta, limenka; limen.)

Komšija na pazar zef novo korito od teneće. (Komšija je na pijaci uzeo novo korito od lima.)

tenešer / tenešir – mjesto na kojem se kupa umrla osoba. (tur. **tenešir** - drveni sto ili klupa na kojoj se kupa pokojnik.)

Dženaze ka go kpet go statvat na tenešir. (Dženazu kada gasule stavljaju je na sto za kupanje umrlih osoba.)

tepsija / tepcija – tepsija. (tur. **tepsi** – poslužavnik; tepsija koji je u obliku tepsije; koji je u količini jedne tepsije.)

Mati ni prajla vitkanik vo bakrna tepcija i go pekla pod vrnik. (Mama nam je pravila pitu u bakarnoj tepsiji i pekla ju je ispod sača.)

terbijet – vaspitanje, odgoj. (tur. **terbiye** – vaspitanje; obrazovanje, obuka; pravila ponašanja, bonton; začinjavanje; sos, umak, začini; dresiranje, dresura.)

Nekoj ako nema terbijet džabe je da go učiš. (Ako neko nema ogoj suviše je da ga savjetuješ.)

terbijetlija – vaspitan, uljudan, kulturni. (tur. **terbiyeli** - lijepo vaspitan, učtiv; začinjen (o jelu).)

Stare ljudi veljilje džabe ti škola ako ne si terbijetlija. (Stari ljudi su govorili džabe ti škola ako nisi odgojen.)

terbijetsiz – nevaspitan, neučtiv. (tur. **terbiyesiz** - nevaspitan, neučtiv; koji se ponaša suprotno društvenim pravilima.)

Detvo je goljem terbijetsiz, trebe malo dikat da mu činite. (Ovaj dječak je mnogo nevaspitan, treba malo da mu se posvetite.)

terdžuman – prevodilac, tumač. (tur. **tercuman** – prevodilac, tumač.)

Mi reklje da ima vo ovja mahale jen hubaf son terdžuman, a je saj? (Rekli su mi da u ovoj ulici ima jedan dobar tumač snova, je li tačno?)

terezija – vaga. (tur. **terazi** - vaga, terazije; elektronska vaga; motka za održavanje ravnoteže igrača na konopcu; ravnoteža.)

Ka meriš na terezija bidi otvorene oči. (Kada mjeriš na vagi budi oprezan.)

terlik - vrsta narodne nošnje koji nose udate žene (mantil). (tur. **terlik** - papuče, patike; kapica (isheklana ili od bijelog platna), keče; dugi ženski ogrtač.)

Sum dala mere za nov srmen terljik. (Dala sam mjere za novi srmeni mantil¹⁴⁹.)

---

¹⁴⁹ Vrsta narodne nošnje koji nose udate žene, crni mantil do ispod koljena koji ima srmeni, svileni ili „zlatni“ vez po rubovima. Oblači se kada žena izlazi iz avlije i sve dok je vani i među muškarcima koji joj nisu mahrem (rodbina). Na ulicu se ne izlazi bez ovog mantila. Također postoji više vrsta, za svaki dan, za svečane prilike, za tek udate, srednje dobi, starije žene, i udovice. Razlika je u sjaju i vezu.

ters – suprotno, protivno, oprečno, naopako. (tur. **ters** – suprotan, oprečan, protivan; pogrešan, nepravilan; naopak, svadljiv, nedruštven, neljubazan, grub, prijek; naličje, suprotna strana, obrnuta strana; tupa strana oštrih predmeta, predmeta za sječenje; suprotnost.)

Ovja sega šo kažuješ ti tam je ters od tija šo sme učilje vo škola. (Ovo što ti sada govoriš sasvim je suprotno od onoga što smo učili u školi.)

tersene – protivrječan, tvrdoglav, svojeglav. (tur. **terslik** - protivrječnost, kontradikcija; tvrdoglavost, svojeglavost.)

Svi mi rekle za njego da ne se zakačujem deka je mlogu tersene. (Svi su mi rekli da se ne kačim sa njim jer je svojeglav.)

terzija – krojač. (tur. **terzi** – krojač; krojačnica.)

Kumaš šo sum zela vo Prizren sakam da go onesem ke terzija da mi go sošije. (Materijal koji sam kupila u Prizrenu hoću da odnesem kod krojačice da mi ga sašije.)

teskere – putovnica, pasoš. (tur. **tezkere** – pusula, cedulja, bilješka, pisamce, notice; dokument, isprava, dozvola; vojni document o demobilizaciji iz armije; bibliografski rječnik pjesnika.)

Da bi došof od gurbet moraf da ima teskere deka prohođaf na dva džumruka. (Da bi došao kući sa rada u inostranstvu morao je imati pasoš jer je prolazio dvije granice.)

tesljam – predati, isporučiti, uručiti. (tur. **teslim** - predavanje, predaja, uručivanje, isporučivanje; vraćanje vlasniku stvari koja je uzeta u zalog; napuštanje, povlačenje; priznavanje, priznanje, odobravanje, potvrđivanje; refren.)

Amina mi tesljimila amanet šo si pratila po nja. (Uručila mi je Amina amanet što si mi poslala po njoj.)

testere – testera, pila. (tur. **testere** – testera, pila.)

So testere sve drva ge isekof. (Testerom je isjekao sva drva.)

testidžija – ćupčija, grnčar, osoba koja izrađuje glinene predmete. (tur. **testici** - izrađivač i prodavač krčaga.)

Vo Grat babo me pratif da kupim bokari od testidžija koj bif na daljeko čujen. (Babo me je poslao u Prizren kod grnčara da kupim bokale od grnčara koji je bio na daleko čuven.)

tetik – obazrivo, oprezno, kao na iglama. (tur. **tetik** – okidač, obarač, oroz.)

Ka sum ošla da ge zijaretim sve vreme ka na tetik sum sedala, sum denetisala da ne gim je po čejf šo sum došla. (Kada sam otišla da ih posjetim sve vrijeme sam sjedila kao na iglama, primjetila sam da im nije po volji što sam došla.)

tezga – tezga, šank. (tur. **tezgâh** – tezga; šank (u kafeu, bifeu i sl.); pult, radni sto; razboj; brodogradilište; zavjera, prevara, obmana.)

Pazardžija tezga ga donatisaf so mlogu turljije šej. (Prodavač je ukrasio šank sa mnogo stvari.)

top – lopta, kuglica; top. (tur. **top** – lopta; predmet, dio predmeta okruglog oblika, kugla; rolna, bala, svežanj; rolna; top; okrugao, loptast, kuglast, glavičast; potpuno, sasvim, u cjelosti.)

Vo Sarajevo ljudi za ramazan idet na jeno mesto mahsus pred iftar da gljedat top ka će pukne. (U Sarajevu za vrijeme Ramazana pred iftar ljudi mahsus idu na jedno mjesto kako bi gledali kad pukne top.)

topka – lopta, kugla. (tur. **topak** - grumen, grudva, loptica, kuglica, jufka tijesta; aglomerat; konjski gležanj; flaša; čaša.)

Deca dur se igralje na mejdan topka gim ošla vo Šabanova bašča. (Dok su se djeca igrala na trgu lopta im je otišla u Šabanovo dvorište.)

topkiče – loptica, kuglica. (tur. (tur. **topak** - grumen, grudva, loptica, kuglica, jufka tijesta; aglomerat; konjski gležanj; flaša; čaša.)

Temija ka došla od škola prašala a znjem ke gi je topkiče šo zela čvera. (Kada se Temija vratila iz škole upitala me je znam li gdje joj je loptica što je jučer kupila.)

toprak – zemlja, zemljište, tlo. (tur. **toprak** - zemlja, zemljište, tlo.)

Na ovja toprak od vek živualje muslimani. (Na ovom tlu odvijeka živjeli su muslimani.)

toptan – sve zajedno, velikoprodaja. (tur. **toptan** – velikoprodajni; skupa, svi zajedno.)

Gi rekla mati ka će zimaš zemi sve toptan da ne iduješ vezdenj. (Rekla joj je majka kada već uzimaš uzmi sve skupa da ne ideš stalno.)

tudžar / tidžar – trgovac, prodavač. (tur. **tüccar** - trgovac, prodavač.)

Tudžari napre idalje vo Bulgaristan i vo Turkija da zimat šej, gim bilo ponahesap. (Trgovci su ranije odlazili u Bugarsku i Tursku da kupuju robu, bilo im je povoljnije.)

tufek / tuvek / tufezi – puška. (tur. **tüfek** - puška.)

Tufekof šo go čuva adžo¹⁵⁰ miras gim je od babeta, on ga prajf sam vo Prvo muharebe. (Tu pušku što čuva babo nasljedstvo im je od pradede, on je sam pravio u Prvom ratu.)

tufekčija – puškar. (tur. **tüfekçi** - onaj koji pravi, popravlja ili prodaje puške; stražar na dvoru; oružar.)

Došof nekoj čujek vo dućan i prašuje a poznavoš nekujego hubavogo tufekčija? (Došao je neki čovjek u radnju i pita da li poznaješ nekog dobrog tufekčiju?)

tuh jazik – kakva šteta! (tur. **tüh** - uh! pih! kakva šteta! kako te nije stid!; **yazik** – šteta; izražava sažaljenje, žalost, tugu za nekim, nečim; izražava prijekor, grdnju, osudu.)

Tuh jazik da ti bide, ka nemaš peris na usta. (Pih, proklet da si, kad nemaš kontrolu u govoru¹⁵¹.)

tuljbe / turbe – grobnica, turbe. (tur. **türbe** - grobnica, turbe.)

Pot Gornji Mahalo¹⁵² ima jeno tuljbe, nikoj ne znje šehoj od koj tarikat tuje je zakopan, a karši njego mesto go vikame Šehojca, beljki tuje živualje. (Ispoda Gornje Mahale ima jedno turbe, i niko ne zna šejh od kog tarikata¹⁵³ je tu ukopan, a preko puta njega mjesto se zove Šehojca, valjda su tu živjeli.)

---

¹⁵⁰ Adžo – otac od milja.

¹⁵¹ Govoriš bestidne i nemoralne riječi.

¹⁵² Gornja Rapča – naziv sela.

¹⁵³ Derviškog pravca.

turljija – različito, raznovrsno. (tur. **türlü** – vrsta, sorta, rod, vid, raznolikost, različit, raznovrsnost, raznovrstan; jelo od različitih vrsta povrća.)

Podrahmet babo ni posadif jabuke od mlogu turlije. (Podrahmet djed nam je zasadio mnogo ranovrsnih jabuka.)

turšija – turšija, kisela salata, zimnica. (tur. **turşu** – turšija; iscrpljen, iznuren, premoren.)

Pod jesen turlji turšija prajme za zima. (U jesen pravimo raznovrsnu salatu za zimu.)

tutun – duhan (tur. **tütün** - bot. duvan (Nicotiana tabacum).

Ne sum znla on da go ostajf tutun. (Nisam znala da je on ostavio duhan.)

U

ugurala / ugurAllah – uz Božiju sreću.¹⁵⁴ (tur. **uğur** - dobar (pred)znak; hamajlija koja donosi sreću; dobrobit, sreća, šansa.)

Ugurala arkadaş, so zdravje i rahat da stineme doma. (Prijatelju, uz Božiju sreću u zdravlju i rahatluku da stignemo kući.)

ugursuz – zloslutan, nesretan. (tur. **uğursuz** - zloslutan; nesretan.)

Dur sme bilje pmlade, so akal sme se tepalje, zaş stare ljuđi ni velilje da ne bidete ugursuzi. (Dok smo bili mladi, često smo se zapitkivali (razmišljali), zašto su nam stariji govorili da ne budemo nesretni i zloslutni.)

ujderisujenje – upariti, spojiti, podesiti slične naravi kod osoba, prikladiti, prilagoditi. (tur. **uydurmak** - podesiti, podešavati, prilagoditi, prilagođavati.)

Nana Nurkina svakoj četvrtok po akşam prikaške ni kažuala i znla da ge ujderisa, a mije svi sme ga slušalje. (Nurkina nena nam je svakog četvrtka iza akšama kazivala priče, i znala da nam ih prilagodi, a mi smo je svi s nestrpljenem slušali.)

---

¹⁵⁴ Izraz koji se koristi prilikom ispraćanja nekoga na putovanje.

ujdisujenje / ujdisa – odgovarati, slagati se. (tur. **uymak** - biti po mjeri, odgovarati; složiti se, slagati se (po boji, obliku i sl.); složiti se, slagati se po ukusu i mentalitetu; pokoriti se, pokoravati se, povinovati se (nekom vjerovanju, stavu, shvatanju i sl.); slijediti, pridržavati se; pristajati, odgovarati.)

Nana Hašimica svejemo mi kažuala, ka iduala ke nas, mlogu gi ujdisuaf muahbet so Mina i Ibrahima. (Nena Hašimovica, stalno mi je pripovijedala, kada je dolazila kod nas kako joj je odgovarao i prijatan bio razgovor sa Minom i Ibrahimom.)

ujdurma – namještaljka, smicalica, laž, izmišljotina. (tur. **uydurma** - podešavanje; udešavanje; sticanje; izmišljotina, laž; lažan, izmišljen, namješten.)

Ti sum velif, ujdurma će ti naprajt tvuje apapi, oni se samo interesdžije. (Govorio sam ti da će ti tvoji jarani napraviti smicalicu (najmeštenu lažnu radnju), jer su ti jarani samo zbog interesa.)

ujgun – prikladno, povoljno, srazmjerno, uravnoteženo. (tur. **uygun** - srazmjeran, proporcionalan; povoljan, podesan, poželjan; uravnotežen, izbalansiran.)

Ka sme vljezlje vo dućan svirila jena ujugun arija od kanun. (Kada smo ušli u radnju čula se jako lijep zvuk kanuna.)

ujgunluk – prikladnost, povoljnost, srazmjernost, uravnoteženost. (tur. **uygunluk** - povoljnost, pogodnost, prikladnost; saobraznost; saglasnost, agreman; slaganje, kongruencija.)

Pogoljem ujugunluk ot ovde ke si videf? (Gdje si vidjeo veću povoljnost nego ovdje?)

umdisujenje – nadati se, očekivati. (tur. **ümit etmek** – nadati se, očekivati.)

Od sabahelje stara majka umdisuala da će prečeka da gi dojde sin Aslan-asker. (Od rane zore, stara je majka očekivala da dočeka da joj dođe sin vojnik-Aslan.)

umot / umud – nada, očekivanje, uzdanje. (tur. **ümit / umut** - nada, uzdanje, očekivanje.)

So toja umot nana otide od ovaja dunja, a njego ne go dočeka od Stanbol da dojde. (Sa nadom i očekivanjem preselila je sa nena sa dunjaluka (ovog svijeta), a njege nije dočekala da se vrati iz Istanbula.)

urnik – primjer, uzor, model, obrazac. (tur. **örnek** - obrazac, model; uzorak (tkiva, kakve materije i sl.); kopija; primjer, uzor; model, paradigma; primjieran, uzoran, idealan.)

Mlogu pristalje urnici Esma znla dejkem da napraj za košulje što ge vezilje za muženje. (Prelijepe je uzorke Esma znala da napravi djevojkama za košulje koje su vezle za udaju.)

usta – majstor. (tur. **usta** - znalac, majstor; učitelj (slikarstva, muzike i sl.); zanatlija; nadzornik robinja i slugu u Osmanskom carstvu; vješt, iskusan.)

A si probaf baklava što ga napraj Hašim-usta? (Jesi'l probao baklavu što je napravio majstor Hašim?)

usul – način, manir, stil. (tur. **usul** - put, način; manir; metod, procedura, postupak; tempo u turskoj klasičnoj muzici.)

Salih efendija imaf goljem usul dur pišuaaf vo ničah-ćitap. (Salih efendija imao je veliki manir dok je upisivao u Knjigu vjenčanih.)

uzatisujenje – odugivlačenje, otezanje, razvlačenje. (tur. **uzatmak** - pustiti, puštati; pružiti, pružati (glavu, ruke i sl.); da(va)ti, doda(va)ti, uruči(va)ti; razvući, razvlačiti; nastaviti, nastavljati razgovor, (pro)teći (o razgovoru); oduglovačiti, otezati.)

Sejfo-usta mlogu ga uzatisuaaf so svirla a nam golem ćejf ni se prajf. (Svirač Sejfo je odugovlačio svirajuću u zurlu, a nama je bilo prelijepo (slušajući ga kako svira).)

uzun – dug, dugačak, dugotrajan. (tur. **uzun** – dug, dugačak; dugotrajan; opširno, iscrpno.)

Srtarci bile uzunlije vo muhabet ka dohođalje po sabah ke nas na kave i čaj. (Stariji ljudi su bili opširni i iscrpni u razgovoru kada su iza sabah-namaza dolazili kod nas na kahvu i čaj.)

V

vakat – vrijeme, doba. (tur. **vakit** - doba, vrijeme; doba kad nešto biva ili kad se nešto radi.)

Od stare džematlije mlad efendija vo naše selo zapamtif ka veljilje: “Vakat geldi vakat gitti”. (Od starijih džematlija je mlad efendija u našem selu zapamtio kako govore: “Vrijeme dolazi i vrijeme prolazi” u značenju život na ovom svijetu dolazi i brzo prolazi.)

vaktīnda – na vrijeme, u vrijeme. (tur. **vaktinde** – na vrijeme, u vrijeme.)

Mati sinu nasihat mu davala, deca svuje sunet vaktinde da ge učini, dur ne mu poraslje, da ne geljeda adet sefski. (Majka je svog sina savjetovala, da svoju djecu na vrijeme osuneti, dok još nisu narasla, i da se ne obazire na seoski običaj.)

vasijet – oporuka, zavjet, zadnja želja osobe koja je na samrti. (tur. **vasiyet** - zadnja želja osobe koja treba da bude ispunjena nakon njene smrti, zavjet.)

Babo decam svujem vo vasijet gim ostajf, među sebe da se čuvat, poštujet i voljit, jer poakraba od njih same druge nemat. (Svojoj djeci je otac oporučio da se između sebe čuvaju, poštuju i vole, jer bližnji rod od njih samih nemaju.)

vatan – domovina. (tur. **vatan** – domovina.)

Koga došov od gurbet, celjivaf kamenj vo vatan svoj. (Kada se vratio sa privremenog rada u inostranstvu ljubio je i kamen u svojoj domovini (mjestu življenja).)

vatandaš – sunarodnik, zemljak. (tur. **vatandaş** - sunarodnik, zemljak; državljanin, građanin.)

Amidžoulu kažuaf, vo Čanakkale da sref mlogu vatandaša od srez Gorski ka branjilje Turska vo Prvo muharebe. (Amidžić je pričao, da je u bici na Čanakkalama sreo puno sunarodnjaka iz sreza Gorskog koji su branili Tursku u Prvom svjetskom ratu.)

vesvese – sumnja, nagađanje. (tur. **vesvese** – sumnja, nagađanje.)

Ne mi frljaj vesvese vo muje srce. (Ne unosi mi sumnju (vesvesu) u moja prsa (srce).)

višnja – višnja, stablo i plod biljke. (tur. **vişne** – višnja; plod te voćke.)

Enver i Mersija što mi dalje višnja, šućur Allahu, svaka godina mlogu ni rađa. (Enver i Mersija što su nam dali višnju, hvala Bogu, svake godine nam daje obilne plodove.)

Z

zabit / zabita – policija. (tur. **zabita** – žandarmerijska policija zadužena za očuvanje reda i sprovođenje zakona u zemlji (posebno onih zakona koji se odnose na cijene, tržište, građevinarstvo i sanacije); opštinska policija.)

Mlogu godine zabit bif vo naše selo, i čuvaf seljani od hajduci. (Dugi niz godina bio je u našem selu kao policajac, i čuvao je seljane od nasilnih kradljivaca.)

zalim – nasilnik. (tur. **zalim** - tiranski; okrutan, surov, bezdušan.)

Mati nasihat sinu ostajla: „Sinko, sve bidi, zalim ne bidi.“ (Majka je sinu oporučila: „Sinko, sve budu, zalim-nasilnik, nemoj nikada biti.“)

zam / zaimujenje – povećanje imetka, blagostanje. (tur. **zam** – porast, povećanje.)

Od ka ni se rodilo drugovo dete, vo naša kuća sme počelje da zaimujeme. (Od kada nam se rodilo drugo dijete, u našoj kući poraslo nam je blagostanje (povećeo se imetak).)

zaman – vrijeme, period, doba. (tur. **zaman** – vrijeme; određeno vrijeme za neku radnju; trenutak, vrijeme kada se nešto dešava; period, doba, sezona; određeni ili uobičajeni sati za neki posao; period historije, epoha; doba.)

Vo turski zaman naše komšije od selo bilje mlogu hubave puškari. (U turskom vremenu, naše komšije iz sela bili su vrsni puškari.¹⁵⁵)

zaptije – žandarmerija iz osmanskog carstva. (tur. **zaptiye** - žandarmerija u osmanskom carstvu, oružane snage namjenjene očuvanju javnog reda i poretka; žandarma, lice koje služi u tim snagama.)

Goljem ćutek izef Mehmed-peljivan ka go fatile zaptije. Velike je batine dobio Mehmed-pehlivan, nakon što ga je uhapsila žandarmerija (iz osmanlijskog vremena).

zar – veo. (tur. **zar** - zar, tanki veo koji se nosi preko lica; embrana.)

---

¹⁵⁵ Izrađivali su ukrasne puške za potrebe Osmanlija.

Zurija vo zindan od srama umrela, deka zar so zor gi go trnalje. (Zurija je od stida u zatvoru umrla, jer su joj veo sa lica nasilu skinuli.)

zarar – šteta. (tur. **zarar** – gubitak, šteta.)

Šo stanuje so tebe be insanu, zaš zarar ljuđim činiš na pravdina. (Šta je to stobom čovječe, zašto ljudima nanosiš štetu na pravdi Boga.)

zarzavat – povrće. (**zerzevat** – povrće)

Vo denesenj vakat zarzavat svekede možeš da kupiš, a napre si mogof da kupiša samo na pazar. (U današnje vrijeme povrće možeš svagdje da kupiš, ali ranije mogao si da ga kupiš samo na pijaci.)

zatija / zaten / zate – zapravo, ustvari. (tur. **zaten** - za isticanje preciznijeg objašnjenja: u suštini, zapravo, naime.)

Mlogu sajdisuje stare ljuđi, zatija ima goljem ihtibar ke ljuđi. (Obilazi i poštuje starije, zapravo zbog toga ima veliko poštovanje kod ljudi.)

zaval – nesretan; jadan, bijedan; nemoćan, bespomoćan. (tur. **zavallı** - nesretan; jadan, bijedan; nemoćan, bespomoćan.)

Za svoj zaval samogo krivi, a ne tija kuje se ukulu tebe. (Sam si kriv za svoju bijednost (omražen među časnim ljudima), nisu krivi oni koji su oko tebe.)

zavaldžija – bijednik, omražen među časnim ljudima. (tur. **zavallı** - nesretan; jadan, bijedan; nemoćan, bespomoćan.)

Ako rabotaš i iduješ po loše putoj će bideš zavaldžija. (Ako radiš i slijediš nemoralne puteve (pravce u životu) bićeš bijednik (omražen među časnim ljudima).)

zeher / zehir – (tur. **zehir** – otrov; velika patnja, tuga, žalost, tjeskoba, potištenost.)

Od zeher ne porastf pogoljem. Od otrova (u sebi) nije narastao veći.

zehra / zera – kaplica, djelić. (tur. **zerre** - djelić, čestica, trunčica, mrvica; molekula.)

Koljku jena zehra od đulsijata ka će kapneš, cela odaja će udara duša. (Kada jednu kapljicu iskaneš iz đulsije, zamirisat će čitaca soba (prostorija).)

zejtin – ulje. (tur. **zeytin** – dugovječno zimzeleno suptropsko drvo čiji se koštičav plod upotrebljava za ishranu i proizvodnju ulja, maslina (*olea europaea*); plod te biljke, maslina; koji je napravljen od drveta masline.)

A će mi doneseš zejtin od špajz? (Hoćeš li mi donijeti ulje iz špajza?)

zejtinluci – zasad maslina. (tur. **zeytinlik** - zasad maslina, zemljište na kojem rastu masline.)

Ka sum bif na gurbet vo Turkija goleme zejtinluci sum videf. (Kad sam bio na radu u Turskoj vidio sam velike zasade maslina.)

zendinlik / zenginlik / zenginlik / zengiljak – bogatstvo. (tur. **zenginlik** – bogatstvo.)

Ka mu umref babajko¹⁵⁶, mu ostajf golem zendinlik. (Kada mu je umro otac, ostavio mu je veliko bogatstvo.)

zengilj – bogat, imućan. (tur. **zengin** – koji ima u izobilju materijalnih dobara, vrlo imućan, bogat; koji obiluje nečim, bogat nečim; plodan; raskošan.)

Moj apap zendilj je vo duša, mlogu sajdisuje akraba i tija što se vo fukaralak. (Moj prijatelj je bogat u duši, mnogo pomaže rodbinu i one koji su u siromaštvu.)

zengilj age – bogate age, bogataši. (tur. **zengin ağa** – bogati aga, bogataš.)

Ka će ideš vo gosti ke nekujje zengilj-age mlogu sajgija će ti učinit, ama i fukara da si. (Kada odeš u goste kod nekih bogatih aga (bogataša), iskazaće ti veliku čast i poštovanje makar i siromah bio.)

zijan – šteta. (tur. **ziyan** – gubitak, šteta.)

Dečištava mlogu zijan vo bahča vi učinalje. (Dječurlija vam je mnogo štete napravila (nanijela) u bašti.)

---

¹⁵⁶ Babo.

zikīr – zikir, spomen, spominjanje; ritualno, obredno ponavljanje u sebi ili naglas riječi Allah, devedeset i devet naziva za Boga ili izraza u slavu Boga. (tur. **zikir** - spomen, spominjanje; zikir, ritualno, obredno ponavljanje u sebi ili naglas riječi Allah, devedeset i devet naziva za Boga ili izraza u slavu Boga.)

Majke ne učilje: „So zikir da ljegneš so zikir da staneš.“ (Majke (nene) su nas učile: „Sa zikirom leži i sa zikirom ustani.“ (tj. prilikom spavanja i ustajanja uvijek spominju Allaha).)

zindan – zatvor, tamnica. (tur. **zindan** - zatvor, tamnica; vrlo mračno i tumorno mjesto.)

Hafiz Nusret efendija često na dersoj kažuaf za Jusufa pejgambera ka bif bi gajri hakk frljen vo zindan. (Hafiz Nusret efendija, često je u svojim dersovima spominjao primjer Jusufa, a.s., kako je, na pravdi Boga, bio zatvoren u tamnici.)

zor – teško, sila. (tur. **zor** - teškoća, neprilika, muka; zlo, nevolja, nedaća; prinuda, obaveza, nužnost; snažan uticaj nekoga ili nečega, pritisak; sila, prisila.)

So zor voda nagore ne se nosi. (Sa silom se voda ne nosi u visine.¹⁵⁷)

zorbadžija – nasilnik, ugnjetavač, nevoljnik. (tur. **zorba** – nasilnik, ugnjetavač, tiranin, derpot.)

Vo rabota da ne bideš zorbadžija, najhubava rabota je što se praj so ljezet. (U poslu nemoj biti nasilan, najbolji posao je koji se radi sa zadovoljstvom.)

zorluk - teškoća, smetnja, prepreka, sila. (tur. **zorluk** – teškoća, smetnja, prepreka.)

Amidža Nedim svejeno ga kažuaf jena turska poslovica: „Zorlen guzellik olmaz.“ (Amidža Nedim je stalno ponavljao jednu tursku poslovicu: „Dobrota se ne može na silu učiniti.“)

zorlujšujenje – prisiljavati, primoravati, siliti. (tur. **zorlamak** - prinuditi, prinuđavati, primora(va)ti, prisiliti, prisiljavati nekoga na nešto; pokuš(va)ati, silom otvoriti, otrgnuti, polomiti i sl.; navaliti, navaljivati, insistirati, uporno zahtjevati.)

---

¹⁵⁷ Narodna izreka u značenju da se ništa na silu ne može uraditi.

Goljem đunah je konja tolku da go zorlojsuješ, on nema usta da zbori. (Veliki je grijeh da konja toliko prisiljavaš, jer on nema usta da ti progovori (tj. neće ti reći da ga prisiljavaš).)

zulum – zulum, nasilje. (tur. **zulüm** - zulum, nasilje, ugnjetavanje, tiranija.)

Ne praj zulum drugomu, Hubavi Allah njegova dova kabul će ga čini, pa će te najde nekoj taksirat. (Ne čini drugome nasilje, jer Allah, dž.š., njegovu će dovu (molbu) primiti, pa će te stići neka nevolja.)

zumrut – smaragd. (tur. **zümrüt** – smaragd; koji je napravljen od smaragda, smaragdni; koji je smaragdne boje, zelen.)

On bif meraklija i na ruka nosif zumrutli prstenj. (Bio je meraklija i nosio je smaragdni prsten na ruci.)

zurla - zurla (tur. **zurna** - zurla (orijentalni instrument); nosina, nosurda.)

Našenske šenlaci se prajt so tupani i zurle. (Naša veselja se prave sa sviračima uz bubnjeve i zurle.)

zurrijet – pokoljenje, potomci. (tur. **züriyet** - pokoljenje, potomci; dijete.)

ZAKLJUČAK

Gora je po svom geografskom položaju, kao i po svojim etnografskim, kulturološkim pa i jezičkim osobenostima veoma zanimljiv prostor. Obiluje različitostima koje skupa čine kulturni identitet njenoga stanovništva. Neke od njih potječu iz davnih vremena od naroda koji su se ovdje naseljavali dolazeći iz drugih krajeva, naročito sa istoka. Tako se u savremeno doba u načinu života, u običajima, kao i u jeziku goranskog stanovništva primjećuju tragovi različitih kultura.

Oblast Gora smještena je na jugu Kosova na padinama Šar-planine, na tromeđi Kosova, Albanije i Makedonije, a udaljena je 37 km južno od Prizrena. Grad Dragaš je administrativno sjedište regije Gora koja je Berlinskim kongresom podijeljena na tri dijela između navedene tri zemlje. Najveći dio od devetnaest sela nalazi se na području Kosova, devet sela na području Albanije i dva sela se nalaze na području Sjeverne Makedonije..

U jeziku stanovnika Gore koji vole da taj jezik nazivaju „našenski“ ili naš jezik prisutni su mnogi turcizmi koji se i danas koriste u svakodnevnom govoru. Broj stanovnika koji govore goranskim ili našenskim jezikom prelazi cifru od oko pedeset hiljada govornika. Pored Gorana koji žive u Gori (Kosovu, Makedoniji i Albaniji) ili su u inostranstvu našenskim jezikom govori i stanovništvo koje živi u okolini Prizrena, te ne pripada regiji Gora. Goranski jezik je tokom stoljeća bio pod utjecajem raznih drugih jezika, turskog, albanskog, makedonskog, srpskog i bosanskog.

U ovom radu obrađeni su turcizmi koji su prikupljeni iz govornog jezika, lokalne poezije i proze, a svi su potkrijepljeni primjerima iz govornog jezika. Te smo primjere mi samostalno sakupljali. Goranski jezik nije standardizovan, zbog čega se nailazi na različit izgovor ili oblik leksičkih elemenata. Također i upotreba nekih turcizama u nekim selima je više zastupljena nego u drugim i obratno. Zanimljivo je da su neki turcizmi sačuvali svoje originalno značenje, dok u nekima je značenje u velikoj mjeri pomjereno.

Neki turcizmi imaju drukčiju fonetsku strukturu u poređenju sa izvornim oblikom koji se koristi u savremenom turskom jeziku. Brojni su turcizmi koji su primili tvorbenu morfemu iz jezikâ narodâ koji žive u okruženju, pa su vremenom poprimili posve drukčiji oblik od izvornoga

koji je u svoje vrijeme posuđen iz turskog jezika. Stoga je za prepoznavanje takvih turcizama potrebno poznavanje turskog jezika. Neki su turcizmi promijenili značenje. Ipak, veoma je veliki broj turcizama koji su u goranskom jeziku zadržali značenje sa kojim su primljeni iz turskog jezika.

IZVORI

Hamza V., Čekajući musafira – Čekajući gosta (hakiku), Svitak, Požega, 1996.

Hamza V., Gazganice vo vakat – Tragovi u vremenu, Kron, Podgorica, 1994.

Hamza V., Ot ozdola du gore – Od dolje do gore, Kron, Podgorica, 1995.

Hasani H., Goranske narodne pesme, Jedinstvo, Priština, 1987.

Idrizi Aljabak S., Loše išareti (Nepogodni išareti), „Almanah“ - Podgorica, Dragaš, 2002.

Isljami H., Jusuf i Džemilja, Goragraf, Beograd, 1995.

Isljami H., Počivaljište (Odar), Ustanova za kulturu mladih „Omladinski centar“ – Valjevo, Valjevo, 1990.

Redžepari R., Bif umren dur bif žif, Alem, Prizren, 2006.

Redžepari R., Čekmedže. Meseljina–Masali–Prikažne 3, UTILIS – Prizren Prizren, 2011.

LITERATURA

Bayhan Ş., Boşnakça-Türkçe Sözlük, Türk Dili Kurumu, Ankara, 2015.

Đinđić S., Teodosijević M., Türkçe-Sırpça Sözlük, Türk Dili Kurumu, Ankara, 1997.

Filan K., O turskom jeziku u Bosni: Studija, Connectum, Sarajevo, 2017.

Filan K., Rûz-nâmede Birleşik Fiiller, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, 2001/I-II (2003): 115-128.

Idrizi Aljabak S. i Idrizi Aljabak A., Kruševo (Gora), UTILIS – Prizren, Kruševo, 2020.

Idrizi Aljabak S., Jezik i stil narodne poezije Gore, Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije Vlade Republike Kosovo, Prizren, 2012.

Jable E. i Şanlı C., Goraca ile Türkçe arasındaki ilişki üzerine, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi (2017) 6/3 :1458-1477.

Petrović S., Turcizmi u srpskom prizrenskom govoru, Institut za srpski jezik SANU, Beograd, 2012.

Škaljić A., Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku, Sarajevo, 1966.

Vajzović H., Orientalizmi u književnom djelu: lingvistička analiza, Institut za jezik, Sarajevo 1999.

<http://sadi-izrzi-ajabak.blogspot.com/2013/12/uticaj-albanskog-jezika-na-govor-i.html>

<https://www.preporod.com/index.php/sve-vijesti/drustvo/kultura-i-nauka/item/5227-kosovo-mlicka-dzamija-najstarija-na-balkanu-potvrda-iz-damaska>

<https://www.ecmikosovo.org/uploads/Goranicommunity1.pdf>

<http://krusevogora.weebly.com/istorija-gore.html>